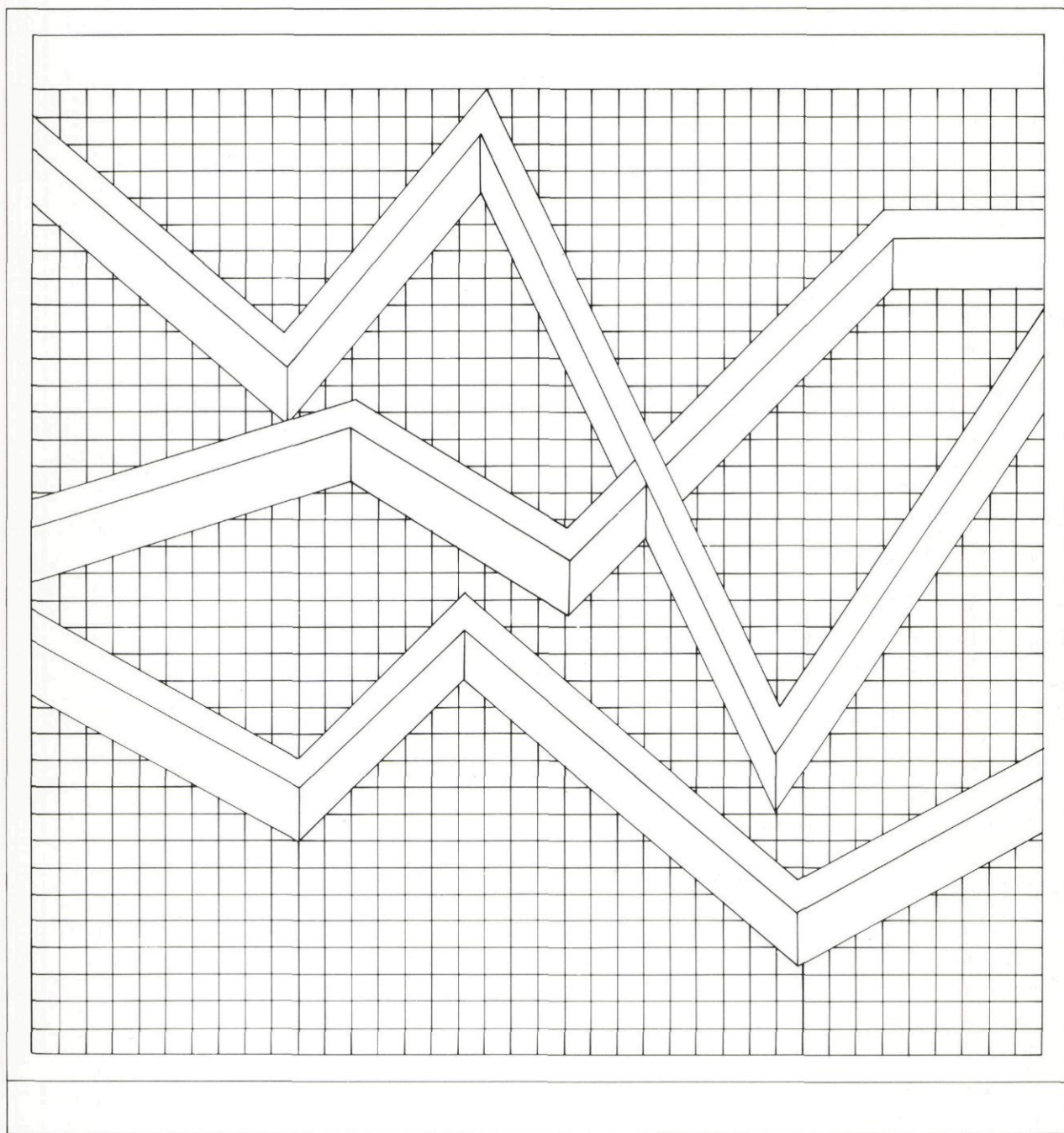
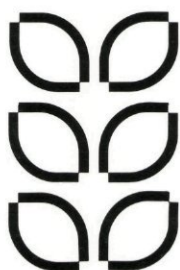

25 JAAR VOEDINGSTUINBOUW

LANDBOUW-ECONOMISCH
DEN HAAG
BIBLIOTHEEK
INSTITUUT

SIGN: 8C-65
EX. NO: 1
MLV: 8133171

Produktschap
voor Groenten en Fruit

406 E15

138 688

*Uiteindelijk zijn het vooral de inzet,
de vakbekwaamheid en de
werklust van de mensen in deze
bedrijven geweest die het mogelijk
maken terug te zien op een
gezonde ontwikkeling van de
groente- en fruitsector in de
afgelopen kwart eeuw...*

Voorwoord

Het meest kenmerkend voor de groenten- en fruitsector is wellicht de haast.

Verse groente en vers fruit zijn nu eenmaal bederfelijk. Wat oogstrijp is moet geoogst, verhandeld en vervoerd of verwerkt worden. Het weer en de aard van het produkt bepalen het tempo. Wie in het vak staande wil blijven moet snel handelen, risico's nemen. Prijzen en kwaliteiten wisselen sterk, informatie van gisteren is vandaag verouderd.

Toch is de sector geen kansspel waar voor- en tegenspoed volstrekt willekeurig worden verdeeld. Naast het dagelijks vereiste koopmanschap zijn er telkens beslissingen op langere termijn nodig. Deze bedrijfsbeslissingen zijn een kwestie van (kans)berekening, van het onderkennen en beperken van risico's. Het is dan ook zinvol somtijds afstand te nemen van de dagelijkse actualiteit en de ontwikkelingen op langere termijn in ogenschouw te nemen.

Het 25-jarig bestaan van het produktschap leek daarom een goede aanleiding een aantal kerngegevens uit de in een kwart eeuw over de groenten- en fruitsector verzamelde informatie op een rij te zetten en in een aparte uitgave te bundelen. Om de ontwikkelingen duidelijk aan te geven zijn naast de cijferreeksen een aantal grafieken opgenomen.

Van de gelegenheid wordt gebruikgemaakt de tekst op te nemen van de rede die de minister van Landbouw en Visserij, ir. G. J. M. Braks op 29 januari 1981 bij het gezamenlijke jubileum van het Produktschap voor Groenten en Fruit en het Produktschap voor Siergewassen heeft uitgesproken. Voorts is een uittreksel opgenomen van de toespraak die de voorzitter van het produktschap op diezelfde datum heeft gehouden.

Wie deze terugblik op 25 jaren in woorden, cijfers en grafieken op zich laat inwerken, zal tot de conclusie komen dat er in die tijd veel veranderd is. De ontwikkelingen zullen ook na deze 25 jaar niet stilstaan. Wellicht is deze poging van een voorbijgaande periode een beeld te geven, in de komende periode velen behulpzaam bij studie, planning en beleid.

15-6-1981

M. van 't Riet
secretaris

Inhoud	blz.
Voorwoord	5
Inhoud	7
Toespraken:	
– Toespraak van de minister van Landbouw en Visserij ir. G. J. M. Braks	9
– Uittreksel uit de toespraak van de voorzitter van het produktschap ir. J. E. C. Spithoven	17
Algemeen	29
Hoe alles groeide	33
Industriële verwerking	37
Consumptie	39
Bijlagen	41

Produktschap voor Groenten en Fruit

Bezuidenhoutseweg 153, 2594 AG 's-Gravenhage
Postbus 90403, 2509 LK 's-Gravenhage
Telefoon 070-814631

Colofon

uitgave	}	Produktschap
ontwerp		voor
grafieken		Groenten en Fruit
druk		drukkerij Lakerveld

Toespraken

Toespraak van minister ir. G. J. M. Braks (landbouw en visserij) ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de Produktschappen "Groenten en Fruit" en "Siergewassen".
Den Haag, 29 januari 1981.

"Het is goed twee pijlen op zijn boog te hebben".

Met deze wijsheid, die een oud vaderlands gezegde ons voorhoudt, wil ik graag mijn toespraak op deze jubileumbijeenkomst beginnen.

Ik heb er uiteraard een bedoeling mee.

Voor ik daar verder op in ga wil ik, mijnheer de Voorzitter, toch allereerst mijn welgemeende felicitaties uitspreken bij dit zilveren jubileum.

Daarmee ben ik meteen weer bij die twee pijlen beland.

Op deze bijeenkomst gedenken we immers het 25-jarig bestaan van zowel het Produktschap voor Groenten en Fruit als het Produktschap voor Siergewassen. Twee instellingen, die in 1979 een gemeenschappelijk secretariaat hebben gekregen.

Ik zal mij hier vandaag niet uitspreken over de kansen dat we over 23 jaar een zilveren bruiloft kunnen vieren.....

Vanaf deze plaats wil ik ook de andere produktschappen gelukwensen met hun 25-jarig bestaan.

Juist in de agrarische sector heeft de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, zoals we deze kennen in produktschappen, bedrijfschappen en het Landbouwschap een bijzondere plaats gekregen.

Velen waarderen de bijdrage van de "schappen", sommigen slaan deze minder hoog aan.

Daardoor is het voortbestaan van deze vorm van overleg binnen het bedrijfsleven en met de overheid in discussie gekomen.

Mede in het licht daarvan lijkt het me goed vandaag nog eens een greep te doen in de historie.

De Wet houdende instelling van de Produktschappen voor Groenten en Fruit en voor Siergewassen dateert van 30 september 1954. Maar het heeft nog tot 1 januari 1956 geduurd voordat deze beide produktschappen feitelijk met hun werkzaamheden konden beginnen.

Op hetzelfde tijdstip werden het Bedrijfschap voor Groenten en Fruit en het Bedrijfschap voor Sierteeltprodukten - oude stijl - opgeheven.

Hiermede werd een nieuwe fase ingeluid in een ontwikkeling, die volgens sommigen al begonnen is op het einde van de vorige eeuw, toen Abraham Kuiper zich al zou hebben beziggehouden met de problematiek van de bedrijfsorganisatie.

Het zou mij te ver voeren, Mijnheer de Voorzitter, de hele ontwikkeling van de publiekrechtelijke organisatie van het bedrijfsleven in ons land vanaf die periode in beschouwing te nemen.

Ik volsta dan ook met enkele hoofdpunten.

Al aan het begin van de dertiger jaren tekenden zich de eerste verticale aspecten van de marktordening af.

Met de uitvoering van de maatregelen in die tijd waren belast de zogenaamde crisis-centrales, die in eerste aanzet zuivere overheidsinstellingen waren.

Op basis van het Organisatiebesluit Voedselvoorziening werd reeds in 1939 het idee van een verticale structuur geïntroduceerd. Een structuur dus die de hele bedrijfskolom - alle betrokken geledingen van produktie, be- en verwerking en afzet - omvat. Op die manier zijn in minder dan 10 jaar de crisis-centrales omgevormd tot openbare lichamen.

Waren deze lichamen tijdens de bezettingstijd en de eerste na-oorlogse jaren vooral uitvoerende organen onder een centraal gezag, geleidelijk aan ontwikkelden zij zich tot meer zelfstandige belangenbehartigende organen. Deze ontwikkeling vond uiteindelijk zijn bekroning in de produktschappen zoals wij die nu 25 jaar kennen.

Het is zonder meer duidelijk dat de ontwikkelingen in de EEG - met name de totstandkoming van de Gemeenschappelijke landbouwmarkt - van grote invloed zijn op de bevoegdheden van de nationale instellingen van de lidstaten.

Er is op de terreinen die onder de Brusselse marktordeningen vallen nu eenmaal niet of nauwelijks ruimte voor een eigen, nationaal beleid en een nationaal ingrijpen.

Ik merk hierbij op, dat dit geldt voor zeer vele nationale overheden op landbouwgebied.

Het geldt niet alleen voor het in de PBO-organen publiekrechtelijk georganiseerde bedrijfsleven, maar evenzeer voor de Rijksoverheid.

Het valt niet te ontkennen, dat de bevoegdheid van de produktschappen om eigener beweging - autonoom - regels vast te stellen, hierdoor aan betekenis heeft ingeboet.

Maar daar staat tegenover dat voor deze lichamen een belangrijke taak is weggelegd op het gebied van de uitvoering van de Brusselse regelingen in zogenaamd medebewind.

Bovendien is de adviserende functie van de schappen de laatste jaren eerder toe- dan afgenomen.

De vraag kan natuurlijk wel gesteld worden of in de huidige situatie, de structuur van de PBO, zoals die in de jaren vijftig tot stand gekomen is, nog wel de meest geëigende en de meest doelmatige is.

Ook laat zich de vraag stellen of een bijstelling van de bevoegdheden van deze lichamen niet eens overwogen zou moeten worden.

Welnu, zoals u weet buigt de SER - de Sociaal Economische Raad en niet de Socialistische Eenheids Republiek, zoals in 1962 blijkt een onderzoek van Algemeen Handelsblad diverse studenten nog dachten - zich al geruime tijd over adviesaanvragen van mijn toenmalige en huidige collega van sociale zaken over de problematiek.

Onder andere wordt daarin ook het probleem van de bevoegdheden van de schappen aangesneden, waarop met name van de zijde van de vakorganisaties is gewezen.

Zaken als deze behoeven een diepgaande analyse en een evenwichtige besluitvorming.

De SER zal zonder twijfel een constructieve bijdrage aan de discussie kunnen leveren.

Ik wil er in dit bestek niet meer over zeggen.

Mijnheer de Voorzitter,

ik sprak zojuist over de verandering, die de ontwikkeling van het Europese landbouwbeleid met zich heeft gebracht.

Die verandering heeft ertoe geleid, dat meer dan tevoren rijksoverheid en publiekrechtelijke bedrijfslichamen twee pijlen op één boog vormen.

In de loop der jaren is dat steeds duidelijker geworden: in de praktische regelgeving, bij de uitvoering van maatregelen, in het zoeken naar de best mogelijke aanpak en oplossing in de gewijzigde omstandigheden.

Productie en handel hebben bij dat alles onder de invloed van de EEG een geheel ander karakter gekregen.

Ik geloof dat geen van ons vandaag de dag zal betreuren dat de teeltregelingen voor de verschillende sectoren zijn opgeheven.

Mocht dat bij een enkeling niet zo ervaren worden, dan moet ik toch zeggen: "het mag echt niet van Brussel".

De overwegend gunstige gevolgen van deze afschaffing hebben we in de afgelopen jaren goed kunnen ervaren.

Bij de internationale handelspolitiek zijn de verschillen wel heel sprekend. Uw jaarverslagen uit het verleden staan bol van bilateraal overleg over minimumprijsregelingen, invoerkalenders, fasensystemen, contingenten, invoerrechten, uitvoermachtigingen, etc..

De ons omringende landen overboden elkaar in ingenieuze handelsmaatregelen. Dank zij de EEG is een groot aantal belemmeringen opgeheven.

Het belang daarvan kan niet vaak genoeg benadrukt worden.

De betekenis van dit vrije handelsverkeer is inmiddels dermate gemeengoed geworden, dat we ons het belang daarvan alleen realiseren als er ergens een spaak in de alsmaar rijdende wielen wordt gestoken.

Ook dat blijft zich helaas van tijd tot tijd voordoen; denk maar aan problemen bij de export van vlees, of - zoals onlangs nog - van chrysanten. Maar, laten we niet uit het oog verliezen: in beginsel kunnen de wielen van onze exportmachinerie ongehinderd blijven voortrollen.

Wel lijkt het hemd in het internationale handelsverkeer af en toe - in elk geval vaker dan we gewend waren - nader dan de rok te zijn.

Aan de kwaliteit van produkten en produktieproces moeten we dan ook - als een zozeer van de export afhankelijk land - onophoudelijk zeer veel zorg besteden.

Het is een belang van het bedrijfsleven zelf én van onze samenleving als geheel, dat we er bij onze klanten goed op staan.

Ook hier zie ik heel duidelijk twee pijlen op één nationale boog; gericht op hetzelfde doel.

- rijksoverheid, met name het Ministerie van Landbouw en Visserij;
- de bedrijfslichamen.

Ik hoef hierover in dit gezelschap niet verder uit te weiden.

Het zal u duidelijk zijn, dat het succes in sterke mate afhangt van de wederzijdse bereidheid zich gezamenlijk ergens voor in te zetten.

Daarom ben ik zo blij, dat er in de 25 jaren die nu achter ons liggen, heel duidelijk een band is gegroeid, die harmonieus optrekken mogelijk maakt.

Dat is bijvoorbeeld het geval bij de uitoefening van de bevoegdheden ingevolge de instellingswet.

De pragmatische benadering die u daarbij in het verleden heeft gevolgd - samen problemen oplossen in plaats van problemen over bevoegdheden maken - heeft tussen ons beiden een band geschapen.

De invulling van uw taken en mogelijkheden heeft immers vooral plaatsgevonden via directe en persoonlijke contacten, van bestuurders en ambtenaren.

Ook de delegatie van de uitvoering van tal van EEG-zaken aan de PBO heeft dit contact gestimuleerd.

Tevens hebben uw medewerkers als persoonlijk deskundigen ook altijd deel uitgemaakt van onze delegaties naar de verschillende beheerscomité's en werkgroepen in Brussel.

Door dit netwerk van persoonlijke relaties is een soort functionele unie ontstaan, waarbij men met respect voor elkaars positie en mogelijkheden werkt.

Deze functionele unie berust op een lang proces van gewenning tussen u en ons, zoals ook het bedrijfsleven met haar werknemers - en werkgeversorganisaties aan het bestaan van de PBO heeft moeten wennen.

Het wederzijdse belang van de betrokken organisaties is daarbij een sterke motor gebleken.

In dat verband wil ik ook nog eens zeggen, dat in harmonie tot nu toe meer is ontstaan dan uit welk conflictmodel dan ook.

In wezen legt de combinatie van het overlegmodel met de functionele unie - dat gewone intermenselijke contact - de basis voor bestuur en beleid dat gedragen en geaccepteerd wordt door alle betrokkenen.

Een enkele kritische opmerking zult u mij niet kwalijk nemen.

Zonder aan het voorgaande afbreuk te willen doen, zou ik er toch op willen wijzen dat voor maatschappelijke aanvaarding, het ook nodig is dat de resultaten - populair gezegd - aan de achterban verkocht worden.

Helaas schort het nog wel eens aan public relations.

In de komende 25 jaar kan daar nog wel het een en ander aan gedaan worden. Daarom ben ik blij, mijnheer de Voorzitter, dat uw bestuur zich achter aanbevelingen op dat vlak heeft geschaard, naar aanleiding van een onlangs bij u uitgevoerd onderzoek.

Mijnheer de Voorzitter, ik noemde onderzoek.

Ik mag niet onvermeld laten, dat uw instellingen op enkele terreinen belangrijke impulsen hebben gegeven aan landbouwkundig onderzoek.

Met name bij het wetenschappelijk onderzoek in de sierteeltsector heeft de fifty/fifty-formule bij de financiering vaak onderzoek mogelijk gemaakt, dat zonder uw bijdrage niet van de grond zou zijn gekomen.

De financiële aanzetten uit het bedrijfsleven hebben daarbij duidelijk als hefboom op de overheidsmiddelen gefungeerd.

Zo heeft u ook bij de afzetbevordering en bij het marktonderzoek goede aanzetten gegeven.

Die twee pijlen op één boog zaten ook daar goed!!

In feite zijn vanuit de produktschappen meerdere malen diepte-investeringen voor de toekomst gepleegd en heeft u uw taak niet beperkt tot de problemen van alle dag.

Tenslotte, mijnheer de Voorzitter, wil ik stilstaan bij enkele zaken, die de gemoederen vooral thans zeer duidelijk bezighouden.

De sterke exportpositie van de Nederlandse tuinbouw is de afgelopen jaren verder uitgebouwd.

Met een exportaandeel van 70 á 75% van de totale Nederlandse tuinbouw-productie, steunt de economische ontwikkeling en de inkomensvorming van onze tuinbouw in toenemende mate op de buitenlandse vraag.

Aan deze ontwikkeling heeft een groot aantal factoren bijgedragen, zoals onze afstand tot de Westeuropese consument, het distributie-patroon van telers via veilingen naar een efficiënt draaiende groothandel, reclame, assortiment, prijsniveau en kwaliteit.

Behalve voordelen heeft deze exportontwikkeling ook een zekere kwetsbaarheid tot gevolg.

Ik denk hierbij nu niet zozeer aan de handelspolitieke aspecten, maar gezien de berichtgeving van de laatste tijd vooral ook aan de toenemende belangstelling van de uiteindelijke consument voor de kwaliteit van het produkt en de kwaliteit van het teeltproces.

Bij dit laatste valt te denken aan de effecten van de teelt op het milieu en het beslag van de sector op schaarse grondstoffen.

U heeft tijdig ingezien dat - met name bij het Nederlandse kostprijsspeil - kwaliteit één van onze sterkste troeven in de internationale concurrentie zou moeten zijn.

Het begrip kwaliteit werd daarbij veelal gemeten naar uiterlijke verschijningsvorm, grootte van het produkt, stevigheid e.d..

Inmiddels beperkt de consument zijn aandacht echter niet langer tot die zaken.

Ten dele hangt dit samen met gezondheidsoverwegingen; ten dele met een toegenomen belangstelling voor natuur en milieu. De consument wil bovendien goed geïnformeerd worden over wat hij koopt.

Terwille van de aspecten van volksgezondheid en milieu, terwille van onze exportpositie én in het belang van het imago van uw sector zullen we deze ontwikkelingen scherp in het oog moeten houden om zo alert mogelijk te kunnen reageren.

Men zal zich goed moeten realiseren dat het "aanvaardbaar" of "niet aanvaardbaar" niet alleen in de bedrijfskolom zelf kan worden afgewogen. De consumenten in Nederland, maar meer nog de consumenten en de overheden van de ons omringende landen zullen ons wel hun voorwaarden meedelen. Hiermee zou ik niet willen zeggen dat de tuinbouw geen invloed zou kunnen uitoefenen op de uitkomst van dit afwegingsproces. Integendeel. U zult er echter mede zorg voor moeten dragen dat er een echt en reëel afwegingsproces ontstaat.

De maatschappelijke relevantie dat er zaken onomkeerbaar veranderd zijn, zal voor de toekomst terdege gevolgen hebben voor het produktie-proces. Wij moeten er samen ons voor sterk maken, en ik ben ervan overtuigd dat dat kan, om in de toekomst zaken als bijvoorbeeld de methylobromide-affaire te voorkomen.

Speelt de methylobromide-zaak met name in eigen land, een internationaal probleem vormen de energieprijzontwikkelingen.

De olieprijs is na de Iraans-Iraakse grensschermselingen het afgelopen halfjaar sterk aangetrokken.

Onder deze omstandigheden is het niet verwonderlijk dat zowel in binnen- als buitenland wordt aangedrongen op een snellere aanpassing van de glastuinbouwprijzen dan in de overeenkomst is voorzien.

De Europese Commissie heeft in het publikatieblad van december jl. betrokkenen uitgenodigd, te reageren op haar voorlopige stellingname.

U weet dat ik het oneens ben met die stellingname, als zou er sprake zijn van een verstoring van de onderlinge concurrentieverhoudingen. Maar u weet net zo goed als ik dat het prijsregime voor aardgas onder zeer zware politieke druk staat.

U heeft voldoende kennis kunnen nemen van tal van uitspraken en acties uit het buitenland.

Ik heb daar zorgen over.

Aan een extra-aanpassing van het prijsniveau valt niet te ontkomen.

Wel ben ik van mening dat de geleidelijkheid in deze aanpassing moet worden voortgezet.

Een zo van energie afhankelijke sector als de glastuinbouw heeft er mijns inziens recht op, dat haar de gelegenheid wordt geboden om zich aan te passen aan deze gewijzigde energieverhoudingen.

De glastuinbouw heeft in het verleden al een behoorlijke energiebesparing gerealiseerd, terwijl zich perspectieven aftekenen voor verdere besparingsmogelijkheden in de toekomst.

Het zou van weinig inzicht getuigen wanneer uitsluitend door het ritme van de prijsaanpassingen het voortbestaan van een sector op het spel zou worden gezet.

Mijnheer de Voorzitter, geachte aanwezigen,

ik meen toch deze waarschuwing te moeten laten horen, op deze feestelijk getinte bijeenkomst.

Het is niet realistisch en niet verantwoord als wij de ogen sluiten voor het onafwendbare.

Zo ken ik de Nederlandse agrarische sector ook niet.

Ook als het tegenzit heeft men daar steeds de blik op de toekomst gericht.

Dat is ook weer één van de pijlen op de Nederlandse boog.

Mijnheer de Voorzitter, dames en heren: U kunt erop rekenen, dat de overheid u met haar pijlen daar graag en van harte gezelschap blijft houden.

Want juist in deze aangelegenheid is het zaak dat alle pijlen zich op één boog bevinden.

Uittreksel uit de rede van de voorzitter ir. J. E. C. Spithoven, ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van het Produktschap voor Groenten en Fruit en het Produktschap voor Siergewassen

Op basis van de Wet op de Bedrijfsorganisatie van 1950 werden bij afzonderlijke wetten van 30 september 1954 het PRODUKTSCHAP VOOR GROENTEN EN FRUIT en het PRODUKTSCHAP VOOR SIERGEWASSEN ingesteld. De inwerkingtreding van beide instellingswetten werd bij K.B. op 1 januari 1956 bepaald.

Vanaf 1 januari 1978 hebben beide schappen hun bureaus tot een Gemeenschappelijk Secretariaat samengevoegd en werd er voor de afzonderlijk gebleven besturen een gemeenschappelijke voorzitter benoemd. Dit is de reden dat het 25-jarig bestaan van beide produktschappen in één bijeenkomst wordt herdacht.

De vraag is natuurlijk wel eerst onder het oog gezien, of er wel aanleiding was voor een feestelijke herdenking. Hoewel de huidige algemene situatie van ons land en van de wereld om ons heen nogal in mineur gestemd is en er zeker geen reden is voor een uitbundige feestvreugde, zagen de besturen van de beide produktschappen toch ook geen reden om het bestaan en de betekenis van deze voor de Nederlandse tuinbouw toch niet onbelangrijke instellingen niet in het centrum van de belangstelling te plaatsen.

Het is niet mijn bedoeling om bij deze gelegenheid diep in te gaan op de historische achtergronden, op de uit de crisisjaren daterende organen, die gedurende de bezettingstijd tot een soort schappen werden omgevormd, noch wil ik veel woorden wijden aan de brede maatschappelijke discussie, die aan de totstandkoming van de Wet B.O. is voorafgegaan. Het feit, dat deze Wet 30 jaar geleden werd afgekondigd, zal ongetwijfeld door bevoegde personen worden aangegrepen om bredere beschouwingen aan de p.b.o. als zodanig te wijden. Daarbij zal zeker de aandacht worden gevestigd op het feit dat lang niet alle sectoren van het sociaal-economisch leven van de door de wet geboden mogelijkheden gebruik hebben gemaakt. Ik wil slechts vaststellen, dat de wet aan het bedrijfsleven de vrije keus liet of voor een bepaalde sector een publiekrechtelijk bedrijfslichaam ingesteld moest worden of niet. Voor wat de tuinbouw betreft, waren de organisaties het unaniem erover eens, dat er alle reden was om de voordien bestaan hebbende overheidsorganen door bedrijfslichamen met verordenende bevoegdheid te vervangen. En zo gebeurde.

De taak van de produktschappen: het bevorderen van een in het landsbelang zijnde gezonde ontwikkeling van het bedrijfsleven, alsmede het behartigen van de belangen van de ondernemingen en de daarin werkzame personen, is geen andere dan die de regering zich voordien tot zijn eigen taak rekende. De wetgever meende evenwel dat, gezien de gevarieerdheid van het georganiseerde bedrijfsleven en de gecompliceerdheid van de te behartigen economische belangen, de wens van de betrokken organisaties moest worden gehonoreerd, indien deze er de voorkeur aan gaven dat de belangenbehartiging aan door henzelf bemande organen werd toevertrouwd.

De beide produktschappen, wier 25-jarig jubileum we thans vieren, vingen hun werkzaamheden aan in de opbouwperiode na de Wereldoorlog onder omstandigheden die voor de toekomstige ontplooiing nog maar weinig zekerheid boden. Wel waren er zeer belangrijke initiatieven genomen om het handelsverkeer in Europa te bevrijden van tal van protectionistische en bureaucratische maatregelen, maar de idee van een Verenigd Europa, naar het voorbeeld van de Verenigde Staten van Amerika was voor velen niet meer dan een droom. Toch is met de totstandkoming van de Europese Gemeenschappen en met name van de Europese Economische Gemeenschap die droom veel eerder dan menigeen voor mogelijk had gehouden dichterbij gekomen.

Onze produktschappen zagen door de vorming van een gemeenschappelijke landbouwpolitiek, waarvoor de grondslagen in Brussel moesten worden "uitgehandeld", de mogelijkheden voor het voeren van een eigen nationaal beleid voor een belangrijk deel verdwijnen. Op zich was dit eerder een winstpunt dan een verliespunt.

Wanneer we letten op de geweldige uitbreiding van produktie en afzet van tuinbouwprodukten van Nederlandse bodem sinds het inwerkingtreden van het Verdrag van Rome, dan is het toch voor ieder duidelijk, dat een dergelijke ontwikkeling onder het oude systeem van invoerrechten en contingenten, minimumprijzen en andere grensbelemmeringen absoluut onmogelijk zou zijn geweest.

Zagen onze produktschappen dus een deel van hun vrijheid van handelen verdwijnen, daar staat tegenover dat zij, als technisch deskundigen en administratief goed toegeruste organen, doelmatig bij de tenuitvoerlegging van de Brusselse regelingen konden worden ingeschakeld, in medebewind zoals dat heet, waarbij niet over het hoofd mag worden gezien, dat niet

alleen het administratief apparaat maar ook de besturen bij de tenuitvoerlegging en de aanpassing van de regelingen ten nauwste betrokken zijn en blijven.

De verschuiving van de besluitvorming betreffende het landbouwbeleid naar Brussel, wordt vaak als oorzaak genoemd voor het feit, dat de produktschappen niet die rol hebben gespeeld, die velen ervan hadden verwacht. Ik deel die visie niet. De E.E.G. heeft de produktschappen de mogelijkheid geboden om zich zowel in de advisering over het te voeren beleid als in de uitvoering daarvan duidelijk te profileren, om een modeterm te gebruiken.

Naar mijn mening is de belangrijkste oorzaak van de soms wat aarzelende gang van zaken in de p.b.o., de vrees van de privaatrechtelijke organisaties om zich te veel met de p.b.o.-organen te identificeren. Men is vaak bang een stuk van de eigen identiteit en in het ergste geval de eigen levensvatbaarheid te verliezen, indien de produktschappen een te grote rol zouden spelen.

Deze vrees, die ik me overigens best kan voorstellen, zou alleen gerechtvaardigd zijn, indien de produktschappen een belang zouden dienen tegengesteld aan dat waarvoor de privaatrechtelijke organisaties zich inzetten. Dit is niet het geval. De doelstellingen zijn gelijk; het gaat om de belangen van de sector, van de ondernemingen en de mensen die daarin werken. Publiekrechtelijke en privaatrechtelijke organisaties dienen elkaar aan te vullen, zonder dat zij hierdoor de eigen identiteit behoeven prijs te geven.

Dit is ook van belang voor de positie van de produktschappen tegenover de centrale overheid. Alleen indien de produktschappen de volledige steun hebben van de organisaties die hen moeten dragen, kunnen ze ten volle de rol spelen die hen in het veld van maatschappelijke krachten is toegedacht. Het moet de organisaties wat waard zijn, desnoods een deel van het eigen standpunt, om gezamenlijk via de produktschappen aan de centrale overheid, en ik denk met name aan het Ministerie van Landbouw en Visserij, adviezen uit te kunnen brengen over het te voeren beleid. Gezien de verschillende geledingen, teelt, handel en industrie, die in de produktschappen zijn vertegenwoordigd, zullen deze adviezen altijd goed afgewogen zijn, en daarom door de bewindsman serieus genomen moeten worden.

Niet alleen voor de organisaties van ondernemers, ook voor de werknemersorganisaties kunnen de produktschappen een nuttige functie vervullen. Ik betreur het dan ook ten zeerste dat enkele werknemersorganisaties de produktschappen momenteel de rug hebben toegekeerd. De werknemersorganisaties hebben zich naar mijn smaak in het verleden zeker niet maximaal ingespannen om ten volle te profiteren van de mogelijkheden die de p.b.o. in zijn huidige vorm ook hen zou kunnen bieden.

Het optreden van de werknemersorganisaties heeft overigens wel het positieve effect gehad dat de discussie over de p.b.o., die eigenlijk gedurende haar hele bestaan is gevoerd, in het kader van de S.E.R. een gestructureerd karakter heeft gekregen. Door de ministers van Sociale Zaken van dit en het vorige kabinet is de S.E.R. om advies over de p.b.o. gevraagd. De behoefte aan een dergelijk advies leeft kennelijk in brede politieke kring.

Door de Minister van Sociale Zaken is onlangs bij de S.E.R. aangedrongen spoed bij de behandeling van de adviesaanvraag te betrachten. Hij wilde kennelijk voorkomen dat ook zijn opvolger zich weer met een adviesaanvraag op dit punt tot de S.E.R. zou moeten wenden. Het is inderdaad wenselijk dat het S.E.R.-advies niet te lang meer op zich laat wachten. Een herbezinning op de p.b.o. is noodzakelijk. Het S.E.R.-advies kan hiervoor de basis vormen. Dit temeer nu de adviesaanvraag in een breed kader is geplaatst en mede betrekking heeft op de wenselijkheid van de instelling van overlegorganen voor alle sectoren van het bedrijfsleven. Ik geloof dat er weinig verschil van mening bestaat over de noodzaak van versterking van de overlegmogelijkheden binnen de sectoren, tussen de sectoren onderling en tussen de sectoren met de centrale overheid. Daarvoor zijn goede overlegorganen nodig. Het ligt daarbij voor de hand, maar misschien is dat bedrijfsblindheid, dat in sectoren waar de p.b.o. gestalte heeft gekregen, de p.b.o.-organen, eventueel in een wat gewijzigde vorm, ook in de toekomst het platform voor het sectoroverleg zullen bieden.

Ik wil nu ingaan op het wel en wee van de afgelopen 25 jaar en eerst stilstaan bij een aantal fundamentele wijzigingen die zich in het sectorgebeuren hebben voorgedaan en een belangrijke weerslag op de activiteiten van de produktschappen hebben gehad.

In het bestuur van het Produktschap voor Groenten en Fruit is vanaf 1957 gedurende een lange reeks van jaren de publiekrechtelijke veilplicht onderwerp van bespreking geweest. Uitvoerige discussies leidden in het bestuur niet tot overeenstemming. De status quo werd dan ook gehandhaafd. Het was uiteindelijk de Minister van Landbouw en Visserij die de knoop doorhakte. In 1964 liet de bewindsman weten dat hij zijn goedkeuring niet wenste te verlenen aan een verordening die de veilplicht met twee jaar verlengde. Hij wees erop dat zich geleidelijk een geheel andere situatie had afgetekend naarmate de crisis- en oorlogsomstandigheden, waarin de publiekrechtelijke veilplicht grote algemene belangen diende, verder achter ons lagen. De bewindsman verbond hieraan de conclusie dat een belangrijk element van algemeen belang aan de veilplicht was ontvallen. Na een overgangsperiode van een jaar kwam de veilplicht per 1 januari 1966 te vervallen.

Dit is een van de zeer weinige voorbeelden geweest van een zo direct ingrijpen van de Minister van Landbouw en Visserij in de besluitvorming van de tuinbouwproduktschappen. Hoewel er in 1964 wat anders over werd gedacht, heeft de tijd geleerd dat het ingrijpen van de Minister niet een onverstandige maatregel genoemd mag worden.

Centrale en lagere publiekrechtelijke overheid hebben ieder hun eigen verantwoordelijkheden. Het goedkeuringsrecht van de minister betreffende produktschapsverordeningen mag dan ook niet leiden tot een andere dan een marginale toetsing van de produktschapswetgeving. Dit neemt uiteraard niet weg dat tussen produktschappen en centrale overheid steeds een goed overleg moet plaatsvinden. Ik meen dat dit ook het geval is.

De samenwerking met met name het Ministerie van Landbouw en Visserij is zonder meer goed te noemen.

Het einde van de publiekrechtelijke veilplicht hield ook een eind in van het verbod aan de veilingen om andere handelstransacties te verrichten dan die welke behoren tot de eigenlijke veilingfunctie. Dit werd door de handelsorganisaties als een ernstig hiaat gezien. Overleg tussen het Centraal Bureau van de Tuinbouwveilingen en een drietal handelsorganisaties leidde tot een gentlemen's agreement, inhoudende dat de veilingen zich zouden beperken tot de eigenlijke veilingfunctie. Dit gentlemen's agreement geldt nog steeds en is in het afgelopen jaar zelfs weer zeer actueel geworden.

Het afschaffen van de veilplicht heeft niet tot de ondergang van de veilingen geleid. Integendeel. Met uitzondering van hard fruit, uien en industrieproducten wordt het grootste deel van de groente- en fruitprodukten nog steeds via de veilingen verhandeld. Er heeft zich dan ook nog geen beter systeem aangemeld om het massale dagelijkse aanbod van deze bederfelijke produkten zo efficiënt mogelijk weg te werken. Dat er ook bezwaren aan het veilingstelsel kleven behoeft daarbij niet onvermeld te blijven. De onzekere prijsvorming en de onmogelijkheid structurele kostenverhogingen, denk aan energieprijzen, direct door te berekenen, zijn hiervan voorbeelden.

Ook op het terrein van de produktieregelingen in de groente- en fruitsector hebben de eerste produktschapsjaren een afbouw te zien gegeven. De Tuinbouwteeltverordening, die een systeem van erkenningen en teeltrechtbewijzen inhield, werd reeds in 1962 voor het merendeel der produkten afgeschaft. Niet alleen de gewijzigde afzetmogelijkheden door de toenemende welvaart in de Bondsrepubliek maar ook het E.E.G.-verdrag maakten de afschaffing van deze beperkende voorschriften noodzakelijk.

Geconstateerd kan worden dat de eerste 15 jaren van het bestaan der beide tuinbouwproduktschappen een groot aantal regelingen betrekking hebbend op het reguleren van het handelsverkeer, de produktiebeheersing en de organisatie van de afzet, zijn afgeschaft.

Door het wegvallen van de hieraan verbonden werkzaamheden, die veelal zeer arbeidsintensief waren, kon het personeelsbestand aanzienlijk worden ingekrompen. Het aantal medewerkers bedraagt thans ca. 140 terwijl de produktschappen 25 jaar geleden nog over 258 personeelsleden beschikten. Deze personeelsafname is mede te danken aan de introductie van automatiseringstechnieken en de samenwerking op administratief terrein tussen de beide schappen in een gemeenschappelijk secretariaat.

Er bleef en blijft nog genoeg te doen. De gang van zaken in de tuinbouw werd de afgelopen 25 jaar gekenmerkt door een explosieve groei in produktie en afzet. Bedroeg 25 jaar geleden de produktiewaarde van voedingstuinbouw en sierteelt samen ca. f 800.000.000,--, in 1980 was deze gestegen tot meer dan zes miljard gulden. De exportwaarde bedroeg in dat jaar bijna 6 miljard gulden. Dit cijfer betekent niet alleen een uitermate belangrijke en welkome positieve bijdrage aan onze handelsbalans. Achter dit cijfer gaat ook een brok activiteit schuil die voor 's lands economie van grote betekenis is.

Ik wil nog enkele illustratieve cijfers over de ontwikkelingen van de afgelopen 25 jaar noemen. De consumptie van groenten en fruit per hoofd van de bevolking nam ruim 15% toe.

De prijzen, die voor tuinbouwprodukten moesten worden betaald, hebben het tempo van de inflatie niet kunnen bijbenen. Uitgedrukt in guldens van 1955 lagen de prijzen van tuinbouwprodukten in 1980 tot 50% lager dan die in het eerstgenoemde jaar.

Dat dit voor de producenten en de handel geen gunstige ontwikkeling mag worden genoemd, is duidelijk. De rentabiliteit van vele produktiebedrijven in de tuinbouw illustreren dat de stijging van de produktiviteit de daling van de reële opbrengst van de produkten niet heeft kunnen goedmaken. Dat de Minister van Economische Zaken, met het oog op het prijsindexcijfer, en de consument over de prijzen van de tuinbouwprodukten niet mogen klagen, wat nog al eens gebeurt, is een feit dat zeker is.

Indien de tuinbouw in de toekomst met structurele kostenstijgingen zal worden geconfronteerd, ik denk hierbij aan de energieprijzen, zal dit moeten worden vertaald in reële prijsstijgingen. De rentabiliteit van de bedrijven laat een verdere aanslag op de marges niet toe. Ook de arbeidsproduktiviteit in de bedrijven zal waar mogelijk nog moeten worden opgevoerd om aan de kostenstijgingen het hoofd te bieden.

In de tuinbouw, met name de groenteteelt, de bloemisterij en de boomkwekerij neemt het aantal arbeidsplaatsen nog toe. Ook de werkgelegenheid in de handelsschakels, veilingen en distribuerende handel, krijgt door de groeiende produktie een sterke impuls. Voorts heeft deze groei tot belangrijke, veelal technisch hoogwaardige, investeringen in produktie- en toeleveringsbedrijven alsmede bij de veilingen en de handelsondernemingen geleid. De spectaculaire omzetgroei betekent overigens niet dat de rentabiliteit van alle tuinbouwsectoren bevredigend is. De rentabiliteit van de snijbloemeteelt is momenteel absoluut onvoldoende en ook in de groente- en fruitteelt zijn in het recente verleden, jaren aan te wijzen die een onvoldoende ondernemersinkomen opleverden. Ook de slechte jaren voor de bloembollenteelt liggen nog vers in het geheugen. Toch kan gesteld worden dat de tuinbouw uitgegroeid is tot een sector van grote betekenis voor de Nederlandse volkshuishouding.

De tuinbouwproduktschappen hebben naar mijn opvatting een positieve bijdrage geleverd tot de ontwikkeling van de tuinbouwsector.

Bij het Produktschap voor Groenten en Fruit ligt het zwaartepunt van de activiteiten anders dan bij Siergewassen. Dit als gevolg van het feit, dat de rol van de privaatrechtelijke organisaties en ook van de centrale overheid in de groente- en fruitsector een andere is dan in de siergewassen-sector. Aangezien een zeer belangrijk deel van de afzet van het Nederlandse produkt via de veilingklok verloopt, ligt het voor de hand dat de overkoepelende veilingorganisatie, het Centraal Bureau van de Tuinbouwveilingen in Nederland, een groot aantal taken voor de aanvoerders behartigt. Denk aan marktonderzoek en aan de promotie van produkten. Het P.G.F. houdt zich slechts in bescheiden mate met dit soort onderwerpen bezig. Waar dit het geval is, zijn goede onderlinge werkafspraken gemaakt.

Het P.G.F. is altijd zeer actief geweest op het gebied van de kwaliteitswetgeving. In medebewind op basis van het Landbouwkwaliteitsbesluit Groenten en Fruit zijn voor meer dan 50 produkten uitgebreide kwaliteitsvoorschriften vastgesteld.

Regelmatig worden deze uitgebreid en aangepast. Binnenkort zijn voorschriften te verwachten voor champignons. Het kwaliteitsbeleid is de kurk waarop de afzet van onze voedingstuinbouw drijft.

Een goed toezicht op de naleving van de voorschriften is voorwaarde voor het slagen van dit beleid. Het belang dat hieraan zowel door het P.G.F. als de centrale overheid wordt toegekend moge blijken uit hun gezamenlijke financiering van het Kwaliteitsbureau voor Groenten en Fruit.

Een tweetal sectoren hebben de laatste tijd bijzondere aandacht gevergd. Ik noem in de eerste plaats de fruitteelt. De Nederlandse fruitteelt heeft een aantal zeer moeilijke jaren achter de rug. De toestand was zo nijpend geworden dat de vraag zich voordeed, of er wel overlevingskansen waren. Dat de concurrentiepositie van het Nederlandse fruit was teruggelopen, was overduidelijk. Was een tiental jaren geleden nog ca. 80% van de in Nederland geconsumeerde appels afkomstig uit eigen oogst, eind zeventiger jaren was dat niet veel meer dan 60%.

Meerdere initiatieven om op vrijwillige basis te komen tot een verbetering van de afzetmethoden leden schipbreuk. Uiteindelijk werd door het bestuur van het P.G.F. besloten om eenmalig fust verplicht te stellen voor een aantal variëteiten appels en peren van de beste kwaliteit. Men moet de dag niet prijzen voor het avond is, maar alle tekenen wijzen er op dat met dit voorschrift een duidelijke stap in de goede richting gezet is. We zijn bezig het verloren terrein te herwinnen en de fruittelers beginnen er weer in te geloven.

Een andere sector, die we beslist niet over het hoofd mogen zien is de Nederlandse groenten- en fruitverwerkende industrie.

Om het belang van deze bedrijvigheid te taxeren moet u weten, dat hierin ca. 10.000 personen werkzaam zijn, waarmee deze industrie na de zuivel- en vleeswarenindustrie de derde agrarische industrie is qua werkgelegenheid.

De groenten- en fruitverwerkende industrie heeft het in ons land maar ook in de landen om ons heen niet gemakkelijk. Er bestaat een felle concurrentiestrijd op de Europese markt. Dit brengt het risico met zich mee dat men, om tot een zo laag mogelijke kostprijs te komen, concessies gaat doen aan de kwaliteit. Daarom zijn kwaliteitsvoorschriften ook voor de conserven een noodzaak. Juist in de afgelopen periode is de laatste hand gelegd aan een uitbreiding en verdieping van de reeds bestaande voorschriften op dit terrein. Met name zullen ook voor verwerkte champignons kwaliteitsregels van kracht worden. We dienen voorts nauwlettend te volgen op welke wijze andere landen deze industrie de helpende hand reiken. Daar zal onze industrie nooit het slachtoffer van mogen worden.

Een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden van het P.G.F. bestaat uit de door de Minister van Landbouw en Visserij opgedragen taken voortvloeiende uit de E.E.G.-marktordening. De interventieregelingen, de steunregelingen voor de verwerking van bepaalde produkten en de regelingen bij export en import zoals het toekomen van exportrestituties en de toepassing van het referentieprijzenstelsel. De uitvoering van deze taken moet niet als een louter administratieve bezigheid worden gezien, die net zo goed door bijvoorbeeld regeringsbureaus zou kunnen worden verricht. Door de betrokkenheid bij de dagelijkse praktijk van het E.E.G.-beleid is het P.G.F. in staat het bedrijfsleven adequaat over de vaak ingewikkelde en

zich regelmatig wijzigende ins en outs van de E.E.G.-regelingen te informeren. Met name voor de handel is deze informatie van grote, ook commerciële, betekenis.

Ik wil de handel een compliment maken voor de wijze waarop deze zijn taak verstaat en de mogelijkheden aangrijpt, die er zijn. Ik heb hierbij niet alleen het oog op de binnenlandse handel en de export, maar ook de import-handel. Het grote belang van Rotterdam moeten we niet onderschatten. De handel vervult daar dikwijls een draaischijffunctie. Een belangrijk deel van de invoer wordt doorgevoerd. Hierdoor zijn de Nederlandse exporteurs in staat een volledig pakket produkten gedurende het hele jaar aan te bieden, bestaande uit Nederlandse en buitenlandse produkten.

Met deze ruw schets heb ik gepoogd u een globaal beeld te geven van de zaken die er gespeeld hebben bij de produktschappen. Een verantwoording na 25 jaar. Een wapenschouw zou ik durven zeggen. Ik geloof dat de produktschappen een steentje hebben bijgedragen tot de opbouw van de Nederlandse tuinbouw en dat het daarom verantwoord was om hier vandaag bij stil te staan.

Echter morgen gaan we weer verder. Wat zullen de komende jaren voor de tuinbouw in het vat hebben? Hoewel u van mij geen uitsluitel op die vraag mag verwachten, wil ik toch een blik vooruit werpen.

In de voedingstuinbouw is de ontwikkeling van de vraag een tamelijk zekere factor. Groenten en fruit zullen ook in de toekomst een primaire levensbehoefte vormen. Dat de vraag zich ten minste op het huidige niveau zal blijven voortbewegen mag daarom worden aangenomen. Voor de Nederlandse tuinbouw doet zich echter wel een toenemende concurrentie voor uit het buitenland, op zowel de Nederlandse als de belangrijkste buitenlandse markten. Deze concurrentie zal door de recente en de te verwachten uitbreiding van de E.E.G. alleen nog maar groter worden.

Ondanks de bovengeschetste problemen meen ik dat de toekomst toch met optimisme tegemoet mag worden gezien.

We hebben gelukkig te maken met produkten, die appelleren aan de behoefte van de consument aan gezond voedsel en aan een natuurlijke leefomgeving. Voorts beschikken we in Nederland op tuinbouwgebied over een aantal belangrijke troeven:

- De deskundigheid van de Nederlandse teler behoeft voor die van geen enkele buitenlandse collega onder te doen.
- We beschikken over goed wetenschappelijk onderzoek waarvan de resultaten door het voorlichtingsapparaat snel en adequaat aan het bedrijfsleven worden doorgegeven.
- Hierdoor en door het in Nederland gevoerde kwaliteitsbeleid, gebaseerd op aan de praktijk getoetste voorschriften, kan er een kwalitatief goed produkt worden aangeboden.
- Het Nederlandse afzetapparaat is goed georganiseerd en weet snel in te spelen op de steeds wisselende wensen van de afnemers. Dit geldt voor de im- en export evenzeer als voor de binnenlandse handel.
- Nederland is een zeer betrouwbare leverancier, die gedurende het gehele jaar een uitgebreid pakket produkten kan aanbieden.
- De afstanden tot onze belangrijkste afzetmarkten zijn kort en daarom energie-arm.
- Last but not least. We beschikken in Nederland over privaatrechtelijke en publiekrechtelijke organisaties die de belangen van de tuinbouw nationaal en internationaal op alle niveaus weten te behartigen. Die het mogelijk maken activiteiten te ontplooiën - of ze nu politiek van aard zijn of liggen op het terrein van onderzoek of afzetbevordering - waartoe de veelal kleinschalige individuele bedrijven niet in staat zijn.

Mijnheer de Minister, u mag zich gelukkig prijzen zo'n bedrijfstak in uw portefeuille te hebben. Het tuinbouwbedrijfsleven wil graag ook de komende jaren een bijdrage leveren aan de betalingsbalans en aan de werkgelegenheid, terecht de grootste prioriteiten in het regeringsbeleid.

U zult ons daarbij moeten helpen. Het feit dat u voor dit jaar vijf miljoen gulden extra beschikbaar hebt gekregen voor afzetbevordering, kan hierbij wellicht van dienst zijn.

Ook het bedrijfsleven zelf zal zich moeten inspannen om de troeven die het heeft, in handen te houden. De inspanningen bij het onderzoek in het bijzonder naar energiebesparende technieken, moeten worden voortgezet.

Marketing, afzetbevordering, kwaliteitsbewaking en produktvernieuwing, moeten de blijvende aandacht houden.

De komende jaren zullen niet gemakkelijk worden maar ik heb er alle vertrouwen in dat we in grote onderlinge solidariteit oplossingen kunnen

vinden voor de problemen.

De beide produktschappen, Siergewassen en Groenten en Fruit willen zich ook in de komende periode, waar dat maar mogelijk is, inzetten om een bijdrage te leveren tot zo goed mogelijke resultaten in de tuinbouw, in het belang van ons land en in het belang van alle werkers in de tuinbouw, we mogen ons gelukkig prijzen, twee belangen die geheel samen-vallen.

* * *

Algemeen

Het produktschap heeft volgens artikel 71 van de Wet op de Bedrijfsorganisatie tot taak een het belang van het Nederlandse volk dienende bedrijfsuitoefening door de ondernemingen, waarvoor het is ingesteld, te bevorderen, alsmede het gemeenschappelijk belang van die ondernemingen en van de daarbij betrokken personen te behartigen.

Deze volzin geeft aan dat het produktschap drie "belangen" moet dienen:

- a) het algemeen belang
- b) het belang van de ondernemingen in de sector en
- c) het belang van de mensen in de sector.

Het is interessant na te gaan wat 25 jaar wel en wee van de sector vanuit die drie gezichtshoeken heeft betekend. Daarmee wil niet gezegd zijn dat het produktschap voor de resultaten heeft gezorgd. De resultaten vormen de optelsom van datgene wat individuele bedrijven met steun van onderzoek en voorlichting hebben gepresteerd. Het produktschap heeft slechts meegewerkt een optimale bedrijfsuitoefening te bevorderen. Het kan immers ook slechts regels stellen wanneer het bedrijfsleven daarmee in meerderheid instemt.

- a) algemeen belang.

Vanuit een oogpunt van algemeen belang mag de groente- en fruitsector dooreengenomen over zichzelf tevreden zijn. De produktie van verse groenten en vers fruit is in 25 jaar in volume verdubbeld, de uitvoer ruim verdrievoudigd. In geld gemeten is de veilingomzet bijna vijfmaal zo groot geworden, de uitvoer zelfs negenmaal zo groot.

Hoewel dat moeilijk na te gaan is zal het aandeel van de gehele sector in het nationaal produkt niet of niet veel gestegen zijn, maar dat was ook niet te verwachten van deze groep voedingsmiddelen. De toegenomen uitvoer heeft het wel mogelijk gemaakt meer invoer te betalen. Verder is de prijsontwikkeling van groenten en fruit achtergebleven bij de gemiddelde prijzen van andere goederen en diensten. Groenten en fruit zijn dus relatief goedkoper geworden. Op deze wijzen heeft de sector wel bijgedragen tot een stijging van de welvaart. Anders gezegd is de consument dooreengenomen een steeds breder pakket groenten en fruit aangeboden tegen relatief aantrekkelijke prijzen. Daar mag nog aan toegevoegd worden dat het aanbod gemiddeld ook kwalitatief in de afgelopen 25 jaar er

zeker niet slechter op is geworden.

b) het belang van de ondernemingen.

Als men het belang van de ondernemingen ziet als de optelsom van het belang van de individuele bedrijven, kan men niet stellen dat het in de afgelopen 25 jaar met de ondernemingen goed gegaan is. Bedrijven streven naar winst en continuïteit. Het aantal bedrijven in de sector is echter rigoureus gedaald. Voor een deel is dat toe te schrijven aan samenvoegingen, maar er zijn ook veel bedrijven gestaakt die de concurrentie niet hebben kunnen volhouden. Het aantal glasgroentebedrijven is gehalveerd, kleinfruit is bijna verdwenen, van de vollegrondsgroentebedrijven is in aantal nog een kwart over, van de hardfruitbedrijven een zesde. Het aantal exporteurs is teruggelopen naar ca. 150. Er is nog 1/3 van het aantal fabrikanten uit 1956. Ook bij groot- en detailhandel is het aantal ondernemingen sterk gereduceerd. De importhandel heeft zich evenmin aan deze ontwikkelingen kunnen onttrekken.

In zekere zin is dit de prijs die betaald is voor de gestegen export en de gestegen welvaart. Bij handhaving van de situatie van 1956 was de sector er op achteruitgegaan. Zonder de schaalvergroting en de imposante produktiviteitsstijging van de afgelopen jaren waren de huidige resultaten niet bereikt. Dat ondernemer zijn een riskant beroep is blijkt hier eens te meer. Hiermede komt men echter op het derde aspect:

c) het belang van de mensen in de sector.

Thans wordt werkgelegenheid als het belangrijkste aspect ervaren. Afgezien van de verwerkende industrie, waar de werkgelegenheid in 25 jaar nauwelijks is teruggelopen, is het aantal mensen dat in de groente- en fruitsector zijn brood verdient sterk verminderd. Het is in belangrijke mate de stijging van de arbeidsproduktiviteit geweest die de concurrentiepositie van de Nederlandse produktie en handel in stand gehouden heeft. Een grotere produktie met minder mensen heeft de kosten concurrerend gehouden. Arbeidskosten maken immers een belangrijk deel van de kostprijs uit. Daarmee komt men tot de conclusie dat de bestaande werkgelegenheid in de bedrijfstak voor een deel te danken is aan de verhoging van de arbeidsproduktiviteit en dus aan de teruggang van de werkgelegenheid in het verleden.

De verwachting lijkt gerechtvaardigd, dat ook in de nabije toekomst de sector, ondanks dreigende kostenstijgingen, voor werkgelegenheid

voor tienduizenden kan zorgen, ook al zal het aantal werkers in de tuinbouw niet op het huidige niveau gehandhaafd kunnen worden. Wel mag worden aangenomen dat door investeringen en specialisatie de werkgelegenheid in toeleverings- en dienstverlenende bedrijven is toegenomen.

De sector wordt ondanks schaalvergroting nog altijd gekenmerkt door een veelheid van kleine en middelgrote ondernemingen, waar doorgaans hard gewerkt wordt. Uiteindelijk zijn het vooral de inzet, de vakbekwaamheid en de werklust van de mensen in deze bedrijven geweest die het mogelijk maken terug te zien op een gezonde ontwikkeling van de groenten- en fruitsector in de afgelopen kwart eeuw.

* * *

Hoe alles groeide

Er is de afgelopen vijftientwintig jaar zo het een en ander gebeurd in de Nederlandse voedingstuinbouw en daarbuiten.

Om met het laatste te beginnen:

De Nederlandse bevolking groeide van 10,9 mln tot 14,2 mln (+30%; elders in Europa +17%). Maar het aantal huishoudingen, dus potentiële klanten van de detaillist, nam toe met 70%. De gezinnen werden dus een kwart kleiner. Van onze totale beroepsbevolking is tegenwoordig nog slechts 5,5% werkzaam in de land- en tuinbouw, tegen 19,5% in 1956.

De gulden van 1980 is nauwelijks meer waard dan een kwartje van 1956.

De wisselkoers van de Nederlandse munteenheid ten opzichte van die van de belangrijkste buitenlandse handelspartners van de groente- en fruitsector, is thans ruwweg tweemaal zo hoog als vijftientwintig jaar geleden. Belangrijke uitzonderingen zijn de Belgische franc die slechts 10% minder guldens waard werd en de Westduitse markt: + 20%.

Balans van productie, import en afzet
eind 70er jaren versus medio 50er jaren

	Verse Groenten				Vers Fruit			
	ca. '56 mln kg	ca. '80 mln kg	aanwas '56 t/m '80		ca. '56 mln kg	ca. '80 mln kg	aanwas '56 t/m '80	
			mln kg	%			mln kg	%
Handelsproductie	1.045	2.320	1.275	122	490	600	110	22
Invoer*	25	215	190	760	173	890	717	414
– inheems	—	—	—	—	13	320	307	2.362
– uitheems	—	—	—	—	160	570	410	256
Beschikbaar	1.070	2.535	1.465	137	663	1.490	827	125
– Uitvoer	380	1.425	1.045	275	118	305	187	158
– inheems*	—	—	—	—	115	215	100	87
– uitheems	—	—	—	—	3	90	87	2.900
– Ned. industrie	165	350	185	112	80	115	35	44
– Doordraai	50	55	5	10	2	130	128	6.400
– Vers binnenl. verbr.	475	705	230	48	463	940	477	103
– inheems	—	—	—	—	306	460	154	50
– uitheems	—	—	—	—	157	480	323	206
– idem in kg pppj	44	50	6	15	43	67	24	56
– inheems	—	—	—	—	28	33	5	17
– uitheems	—	—	—	—	15	34	19	133
*w.v.(t.b.v.)reëxp.	0	70	70		0	100	100	

De handelsproduktie van groenten en fruit nam toe met ca. 90% (groenten +125, fruit +22). De waarde daarvan in guldens van 1956, steeg echter slechts met 34% (groenten +81, fruit -47), m.a.w. de gemiddelde waarde per kilogram daalde met 30% (-20 en -60).

Deze relatieve prijsdaling kon slechts worden opgevangen door een grotere produktiviteit. Deze was er ook. In de glasgroentensector produceert men tegenwoordig dooreengenomen per m² bijna 3x zoveel als voorheen. Bij het fruit is de oogst per ha zelfs nog iets sterker toegenomen (3,3x?). De vollegrondsgroenten bleven in dit opzicht achter. Door de ver doorgevoerde mechanisatie bleef de beschotgroei daar beperkt tot 30%.

Behalve door de opgevoerde produktiviteit steeg de produktie tevens door areaalvergroting (behalve bij het fruit). Deze bedroeg bij de glasteelt ca. 55%. Het hoogtepunt werd bereikt in 1970. Nadien vond er enige inkrimping plaats, inmiddels gevolgd door een stabilisatie. Bij de vollegrondsgroenten (incl. uien) bedroeg de uitbreiding ca. 30%. Het fruitareaal werd meer dan gehalveerd.

Neemt men de glas- en vollegrondsgroenten benevens het fruit te zamen dan legt de voedingstuinbouw tegenwoordig een ca. 20% kleiner beslag op de Nederlandse bodem dan voorheen.

Het aandeel van het glasprodukt in de totale produktie van groenten steeg van goed 20% tot een kleine 40%.

Van de totale produktie van vers produkt wordt tegenwoordig ca. 55% geëxporteerd (was 35%): groenten 60% (40), fruit 20% (25).

Wij produceren tegenwoordig 1.275 mln kg groenten meer dan voorheen (zie eveneens tabel op pag. 33). Uitvoer, industrie en doordraai eisen 1.165 mln kg meer op. Voor extra-binnenlands verbruik blijft dus aan groenten van eigen bodem 110 mln kg meer over dan destijds. Gegeven de bevolkingsaanwas zou er bij een gelijkblijvend verbruik per hoofd echter 138 mln kg extra nodig geweest zijn in plaats van de extra-beschikbare 110 mln van zoëven. Daar kwamen we dus 28 mln kg aan te kort. Dank zij de aanwas van de netto-invoer ad 120 mln kg, kon dit tekort niet alleen worden aangezuiverd, maar bleef er nog 92 mln kg over voor verhoging van het verbruik. Dat is 6,5 kg per persoon oftewel het verschil tussen het huidige verbruik van 50,4 kg en het toenmalige van 43,8 kg verse groenten.

Bij het inheemse fruit bedraagt de meerproduktie 110 mln kg. Voor export, industrie en doordraai is echter 163 mln extra "nodig" en voor de bevolkingsaanwas nog eens 89 mln. Tekort derhalve 142 mln. De 207 mln meer-invoer kon hierin voorzien en dan bleef er nog 65 mln over voor verhoging van de consumptie, d.i. 4,6 kg per persoon, zijnde het verschil tussen het verbruik van toen (28,2 kg) en dat van nu (32,9 kg) vers fruit.

Aan uitheems fruit (citrus en bananen) kwam er, na aftrek van de (re)ëxport, 323 mln kg meer beschikbaar dan medio vijftiger jaren. In verband met de bevolkingsgroei was daarvan ca. 50 mln kg nodig om het verbruik per hoofd van de bevolking op peil te houden. De resterende 273 mln kg meer-invoer kon worden aangewend om dat verbruik te verhogen met ruim 19 kg pppj. En dat is het verschil tussen de krap 15 kg uitheems fruit die wij rond 1956 aten per persoon per jaar en de bijna 34 kg verse zuidvruchten van nu. Het verbruik van uitheems fruit per hoofd werd daardoor 2,33 maal zo groot (groenten 1,15x, inheems fruit 1,17x).

De E.E.G. heeft de Nederlandse voedingstuinbouw bepaald geen windeieren gelegd. Door het wegvallen van de invoerrechten en kwantitatieve invoerbependingen in het onderlinge handelsverkeer werd weliswaar de concurrentie van het produkt uit de partnerlanden, zowel op de binnenlandse markt als op de uitvoermarkten binnen de gemeenschap groter, maar het Nederlandse bedrijfsleven heeft die concurrentie over het algemeen goed weten te pareren, zij het niet op alle onderdelen even goed. De fruitteelt en de conservenindustrie hadden het verre van gemakkelijk met name met het aanbod uit Frankrijk.

De sterk toegenomen welvaart in de Bondsrepubliek heeft daar een grote koopkrachtige vraag doen ontstaan. Daarvan kon, dank zij het vrije handelsverkeer, door de Nederlandse tuinbouw volop geprofiteerd worden. De mogelijkheden werden nog vergroot doordat de Duitse eigen teelt en verwerking van tuinbouwprodukten gereduceerd werd.

De toetreding van Engeland heeft niet de uitvoermogelijkheden opgeleverd voor onze produkten die daarvan verwacht werden. De voornaamste oorzaak daarvan was de devaluatie van het Britse Pond. Nu het Pond zich de laatste jaren herstelt, is ook de uitvoer naar Engeland toegenomen.

Het produktschap heeft een wezenlijk aandeel in het Brusselse overleg over de voorbereiding van de verschillende E.E.G.-regelingen. Aan de vergaderingen van het E.E.G.-Beheerscomité voor Groenten en Fruit wordt deelgenomen door employé's van het produktschap. Mede daardoor is het bestuur op de hoogte van wat er aan de orde komt of gaande is en kan het desgewenst tijdig z'n mening kenbaar maken bij de desbetreffende minister.

* * *

Industriële verwerking

25 Jaar groenten- en fruitverwerkende industrie

De groenten- en fruitverwerkende industrie heeft de afgelopen vijftientig jaar haar partij meegeblazen. Weliswaar liep het aantal bedrijven terug tot op een derde (ca. 260 werd ca. 80) en bleef het aantal arbeidskrachten - gemeten op 30 september - met ca. 9.500 van dezelfde orde van grootte, maar dat verhinderde niet dat deze tak van industrie de laatste jaren ruim driemaal zoveel produceerde als medio vijftiger jaren: groenten 3,8x, fruit 2,4x.

Doordat de produktie van verwerkte groenten duidelijk sterker steeg dan die van fruit, nam het groentenaandeel toe van 48% tot 60%.

De produktiewaarde uitgedrukt in guldens van 1956 steeg overigens met slechts krap 50%. Dat betekent dat de prijs à fabriek per eenheid produkt reëel met maar liefst 50% daalde.

Naast de bevolkingsgroei en de veranderde consumptiegewoonten vormt deze reële prijsdaling kennelijk mede een belangrijke verklaring voor de toegenomen afzetmogelijkheden van het verwerkte produkt in binnen- en buitenland. Anderzijds was de prijsreductie slechts mogelijk dank zij de opmerkelijke schaalvergroting. De doorsnee-fabriek werd 10x zo groot.

Van alle verse groenten, die de industrie verwerkt is heden ten dage zo'n slordige 70% afkomstig van contractteelt, een vorm van grondstofvoorziening die in de jaren vijftig, toen alles nog op teeltvergunning was, nagenoeg niet bestond. Van de te verwerken groenten wordt 5 à 10% ingevoerd.

De sterkste groeiers waren de diepgevroren groenten, waarvan eind zeventiger jaren 12,7x zoveel gefabriceerd werd als medio vijftiger jaren, op afstand gevolgd door de tafelzuren (9,1x), de appelmoes (6,6x) en de gesteriliseerde groenten (2,8x). Bij deze laatste mag de snelle opkomst van de glasverpakking niet onvermeld blijven.

De belangrijkste wijkers waren de gezouten groenten en vruchtenpulp.

Behalve aan produktie-uitbreiding en schaalvergroting heeft de industrie ook veel gedaan aan diversificatie van haar produkten-assortiment. Daarbij

verdient afzonderlijke vermelding de plaats die de champignons zijn gaan innemen. Bestond destijds slechts 0,1% van de verse input uit dit produkt, de laatste jaren was dit rond 9%. Daarentegen viel het aandeel van de dop-erwten terug van 9% tot nauwelijks meer dan 5,5%. Maar de droog geoogste peulvruchten klommen op van 3% tot 10% (opgeweekt gewicht). De snij- en sperziebonen wisten zich goed te handhaven: 13% werd 15%.

De uitvoer van verwerkt produkt nam sterker toe dan de produktie (5x tegen 3x). Van deze laatste werd vroeger jaren bijna tweederde afgezet op de binnenlandse markt. Tegenwoordig is dat nog maar krap de helft. Aangezien de produktie - zoals we eerder zagen - verdriedubbelde werd de binnenlandse afzet, hoewel relatief minder belangrijk voor de fabrikant, toch 2,25x zo groot van omvang.

Maar de invoer steeg nog weer sterker dan de uitvoer: exclusief vruchtesap 16x, inclusief de (geconcentreerde) sappen 22x.

Het invoeraandeel in het binnenlands verbruik zwol aan van 12% tot 60%.

Laat men de sappen echter buiten beschouwing dan voorziet de invoer in bijna 37% van de binnenlandse afzet (groenten 40%, fruit 33%).

De spectaculaire ontwikkeling van de uitwisseling van verwerkte groenten en verwerkt fruit met het buitenland hield nauw verband zowel met de welvaartsgroei als met de vrijheid van het handelsverkeer binnen de E.E.G.. Diezelfde Gemeenschap bracht echter tevens een verhevigde concurrentie, met name uit Frankrijk en België. Anders dan de Westduitse zuster heeft de Nederlandse industrie kans gezien tegen de verdrukking in, te groeien, zij het dat de groei niet altijd gepaard ging met bloei.

* * *

Consumptie

25 Jaar binnenlands verbruik vers en verwerkt

Gegeven de bevolkingsaanwas moest er, ware het verbruik per hoofd gelijk gebleven, zo'n 30% meer produkt beschikbaar komen voor de binnenlandse markt. Maar het werd dik 100% meer. De grossiers en de detaillisten kregen dus tweemaal zoveel te verstouwen. En dat terwijl zij in aantal zo ongeveer gehalveerd werden.

Per persoon eten wij ruim 60% meer groenten en fruit, hetzij vers, hetzij verwerkt, dan vijftientig jaar geleden.

We kunnen het ook wat plastischer uitdrukken: de porties vers gekochte groenten werden 15% groter. In plaats van driekwart eten we nu ruim een hele doorsnee-vrucht per persoon per dag. Als we alle blikken, potten en diepvriespakken groenten herleid denken tot z.g. standaardblikken, dan grijpen wij tegenwoordig eens in de twee weken naar zo'n blik tegen voorheen eens in de zes weken. Bij het verwerkte fruit, dat voor 60% uit vruchtesap bestaat (en voor 30% uit appelmoes) kiezen we het literpak als eenheid. Daarvan gebruikte men destijds per persoon krap één pak per zeven weken en nu bijna een pak per veertien dagen.

Maar het consumptie-pakket is niet alleen groter geworden. Er hebben ook grote verschuivingen plaatsgevonden. Zo eten wij tegenwoordig naar verhouding meer verwerkt produkt dan voorheen (15% werd 30%). En, aten we vroeger ongeveer evenveel groenten als fruit, tegenwoordig is de verhouding 44 : 56, dus ruim een kwart meer fruit dan groenten.

Er zijn nauwelijks produkten van betekenis te noemen waarvan wij nu minder eten dan toen. Het verbruik groeide praktisch over de gehele linie, zij het uiteraard niet overal even snel. Zo gaat dat in de tuinbouw.

Verreweg de sterkste groeiers vormen de diepgevroren groenten. Het verbruik daarvan per hoofd van de bevolking (verbruik thuis en in de horeca) werd maar liefst 11 x zo groot (ca. 320 pppj. werd 3.500 gram). En dan hebben we het alleen nog maar over fabrieks-diepvries. Als we in aanmerking nemen dat - blijkens de NIAM-menucensus - een kwart van de huisvrouwen haar groenten meestal zelf vriest (25 jaar geleden bestonden er

nog nauwelijks huishoudelijke vrieskasten en -kisten), dan zou de groeifactor wel eens boven de 15 kunnen liggen. Dat zou betekenen dat van alle verse en verwerkte groenten die we eten 6,5% uit diepvriesgroenten bestaat (alleen fabrieksprodukt 5%).

Binnenlands verbruik, vers + verwerkt
eind 70er jaren, vergeleken met midden 50er jaren

	mln kg			kg pppj			vers+verw. = 100			
	ca. '56	ca. '80	%*	ca. '56	ca. '80	%*	ca. '56	ca. '80	+	-
Vers produkt	939	1.633	174	87	116	135	85	70		15
-groenten	475	705	148	44	50	115	43	30		13
-fruit	464	928	200	43	66	155	42	40		2
Verwerkt prod.	160	690	431	15	50	333	15	30		15
-groenten	79	314	399	7	23	308	7	14		7
-fruit	81	376	461	8	27	357	8	16		8
Vers + verw.	1.099	2.323	211	102	166	164	100	100	.	.
-groenten	554	1.019	184	51	73	142	50	44		6
- fruit	545	1.304	239	51	93	185	50	56		6

* ca. 1980 in % van ca. 1956

Tweede in de rij van snelle groeiers zijn de perziken (130 gram pppj werd 1.300 gram), op de voet gevolgd door de mandarijnen (van 500 gr pppj naar 4.700 gr).

Vlak daarachter komen de vruchtesappen met een groeifactor van om en nabij de 7 en de appelmoes met 5,2. Volgens de menucensus wordt een kwart van alle thuis gebruikte appelmoes zelf gemaakt. Alleen weten we niet hoe dat vroeger was. Die 5,2 x slaat op het fabrieksprodukt.

Andere produkten waarvan het verbruik tegenwoordig een veelvoud is van dat van vroeger zijn grapefruits: 4,2 x, druiven: 3,2, groenten in blik of glas: 2,8, meloenen: 2,8 en komkommers: 2,6.

Daarbij in de schaduw staand, maar niettemin het vermelden waard, zijn de bananen: 1,9 x, de aardbeien: 1,8, de tomaten: 1,8, de sinaasappelen: 1,4, de citroenen: 1,4, de appels: 1,3 en de uien: 1,13.

En tenslotte zijn er nog produkten die vroeger in het geheel niet of nauwelijks werden gegeten. Daar kun je geen consumptiegroei van berekenen. We denken daarbij aan glassla, paprika's, champignons, koolrabi, ijsbergsla, radijs, broccoli, venkel, rettich, aubergines, courgettes, kiwi's, watermeloenen, mango's, avocado's enz..

* * *

Bijlagen

Volgnummer grafieken en tabellen

Arealen en aantallen bedrijven	1/2
Groenten- en fruitveilingen	3
Handelsproduktie en zelfvoorzieningsgraad	4
In- en uitvoer van het verse produkt	5
Consumptie van het verse produkt	6
Gemiddelde prijzen van het verse produkt	7
Produktiewaarde van verse groenten en vers fruit	8
Produktie en afzet van een aantal verse produkten:	
– andijvie	9
– augurken	10
– bloemkool	11
– champignons	12
– komkommers	13/14
– sluitkool	15
– rodekool	16
– wittekool	17
– paprika	18
– peen	19
– prei	20
– sla	21/22
– sperziebonen	23
– spinazie	24
– spruiten	25
– radijs	26
– tomaten	27/28
– uien	29
– witlof	30
– aardbeien	31
– appelen	32/34
– peren	35/36
Consumptie van de belangrijke verse fruitsoorten	37
Verwerking van verse groenten	38
In- en uitvoer van verwerkte groenten	39

Verwerking van vers fruit
In- en uitvoer van verwerkt fruit
Het weer in de laatste 100 jaar
Aantal handelaren

Volgnummer
grafieken en
tabellen

40
41/42
43/44
45

Geraadpleegde bronnen:

C.B.S
K.N.M.I.
Bedrijfschap van de Groothandel en
Tussenpersonen in Groenten en Fruit
Centraal Registratiekantoor
Instituut voor Distributie-Activiteiten
Produktschap voor Groenten en Fruit

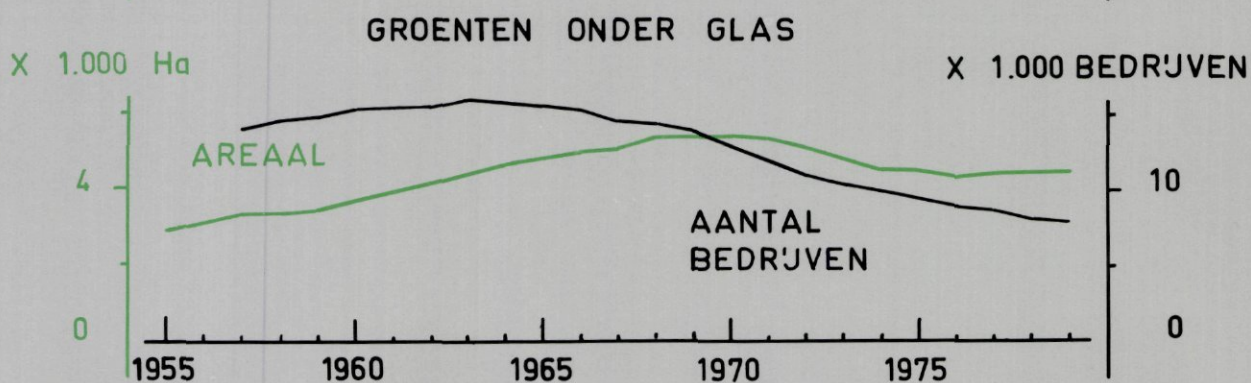
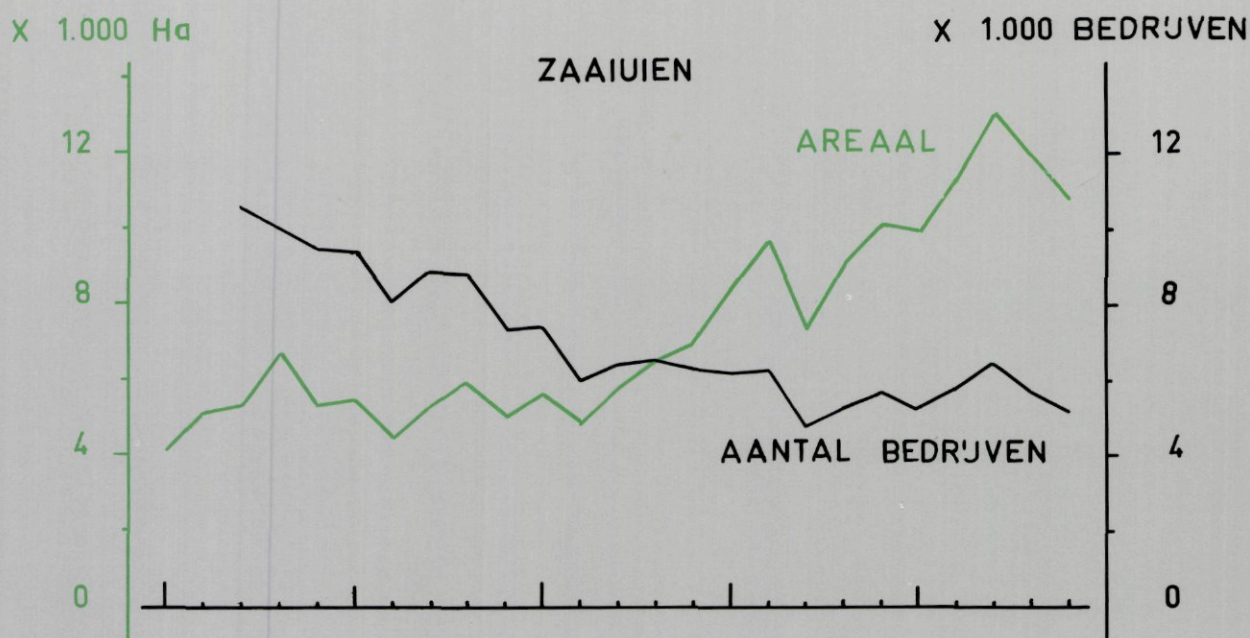
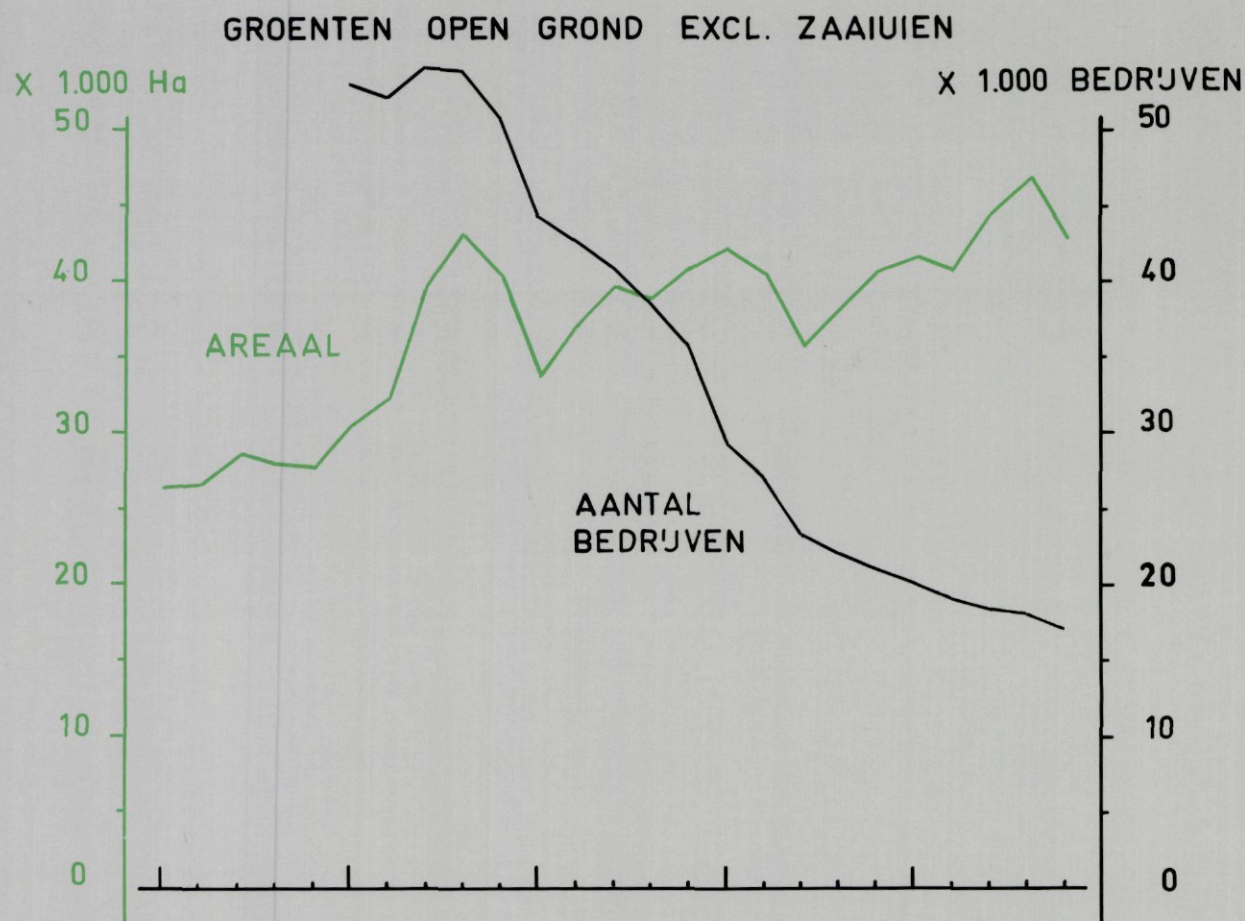
**25 JAAR
VOEDINGSTUINBOUW
IN BEELD**

TABEL 1

**Arealen en aantallen bedrijven
volgens mei-telling C.B.S.**

	GROENTEN onder glas		GROENTEN in de open grond (excl. zaai-uien)		ZAAI-UIEN	
	Arealen	Aantal bedrijven	Arealen	Aantal bedrijven	Arealen	Aantal bedrijven
	in ha	in aantallen	in ha	in aantallen	in ha	in aantallen
1955	2.872	.	26.532	.	4.094	.
1960	3.711	15.514	30.355	53.076	5.406	9.462
1965	4.812	15.860	33.865	44.698	5.636	7.556
1970	5.369	13.167	42.047	29.537	8.384	6.296
1975	4.505	9.769	41.503	20.351	9.865	5.380
1980	4.506	7.856	42.773	16.599	10.880	4.994

Arealen en aantallen bedrijven volgens mei-telling C.B.S.

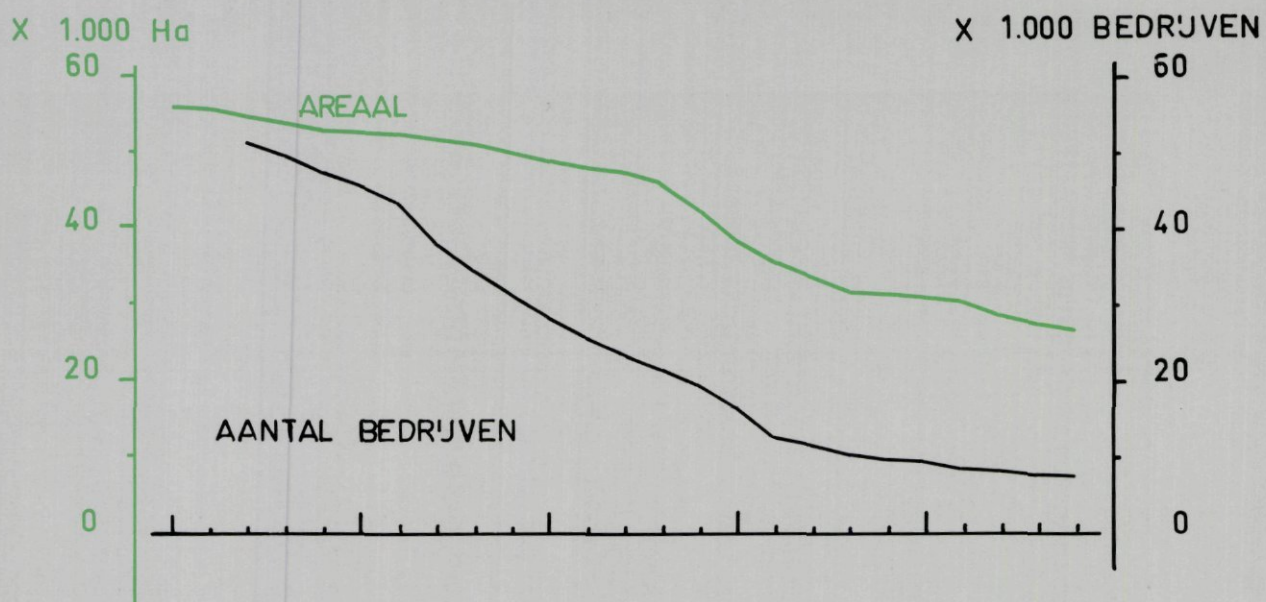
TABEL 2

Arealen en aantallen bedrijven (vervolg) volgens mei-telling C.B.S.

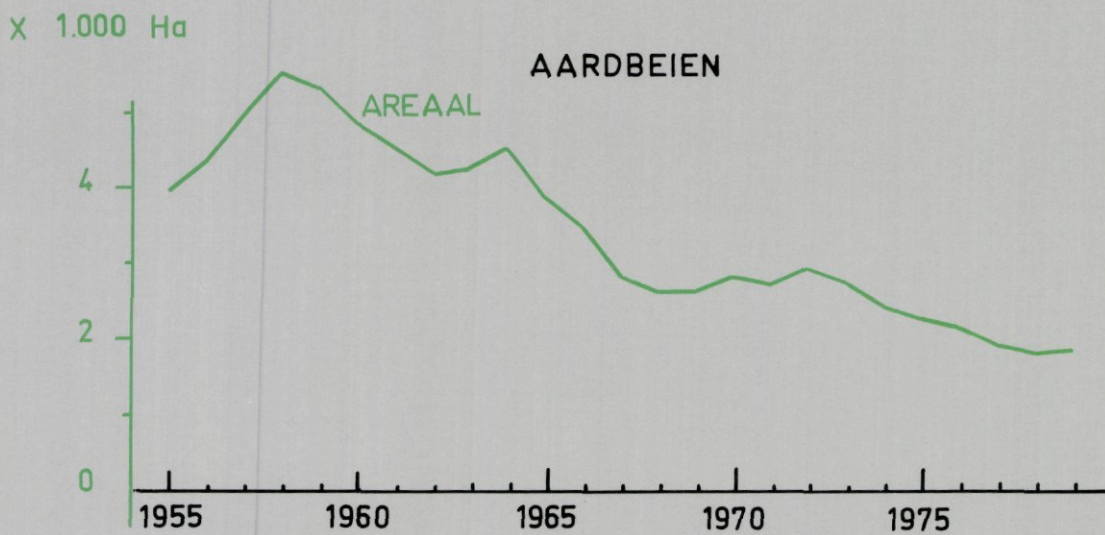
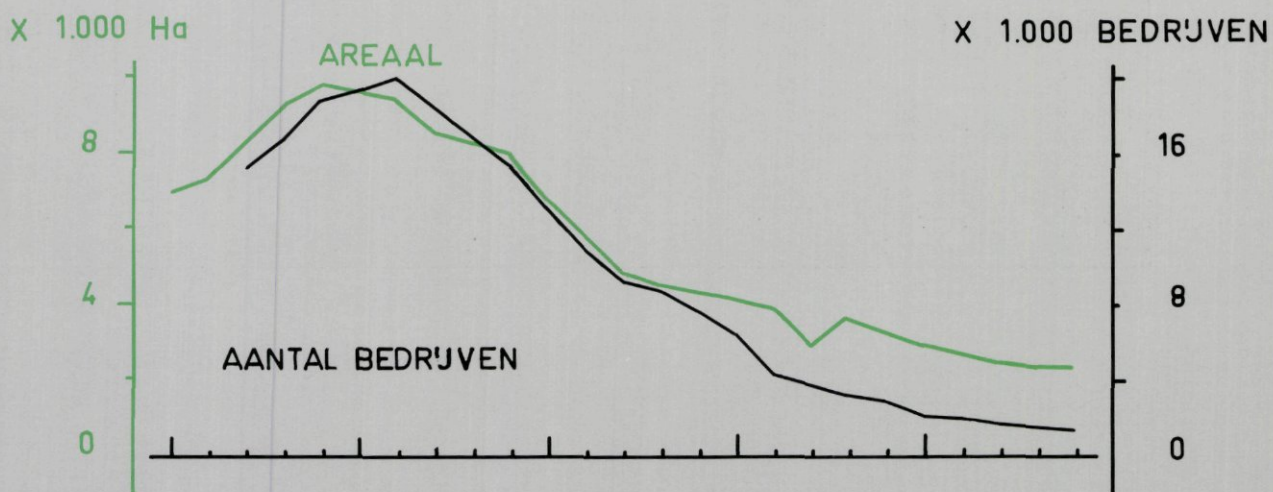
	PIT- EN STEENVRUCHTEN		KLEIN FRUIT (incl. aardbeien)		AARDBEIEN
	Arealen	Aantal bedrijven	Arealen	Aantal bedrijven	Arealen
	in ha	in aantallen	in ha	in aantallen	in ha
1955	55.765	.	6.969	.	3.995
1960	52.507	45.718	9.600	19.607	4.883
1965	48.630	28.763	6.787	13.273	3.897
1970	38.280	16.726	4.153	6.586	2.803
1975	31.180	9.489	2.992	2.330	2.280
1980	24.736	6.964	2.390	1.311	1.850

Arealen en aantallen bedrijven (vervolg) volgens mei-telling C.B.S.

PIT - EN STEENVRUCHTEN

KLEIN FRUIT INCL. AARDBEIEN

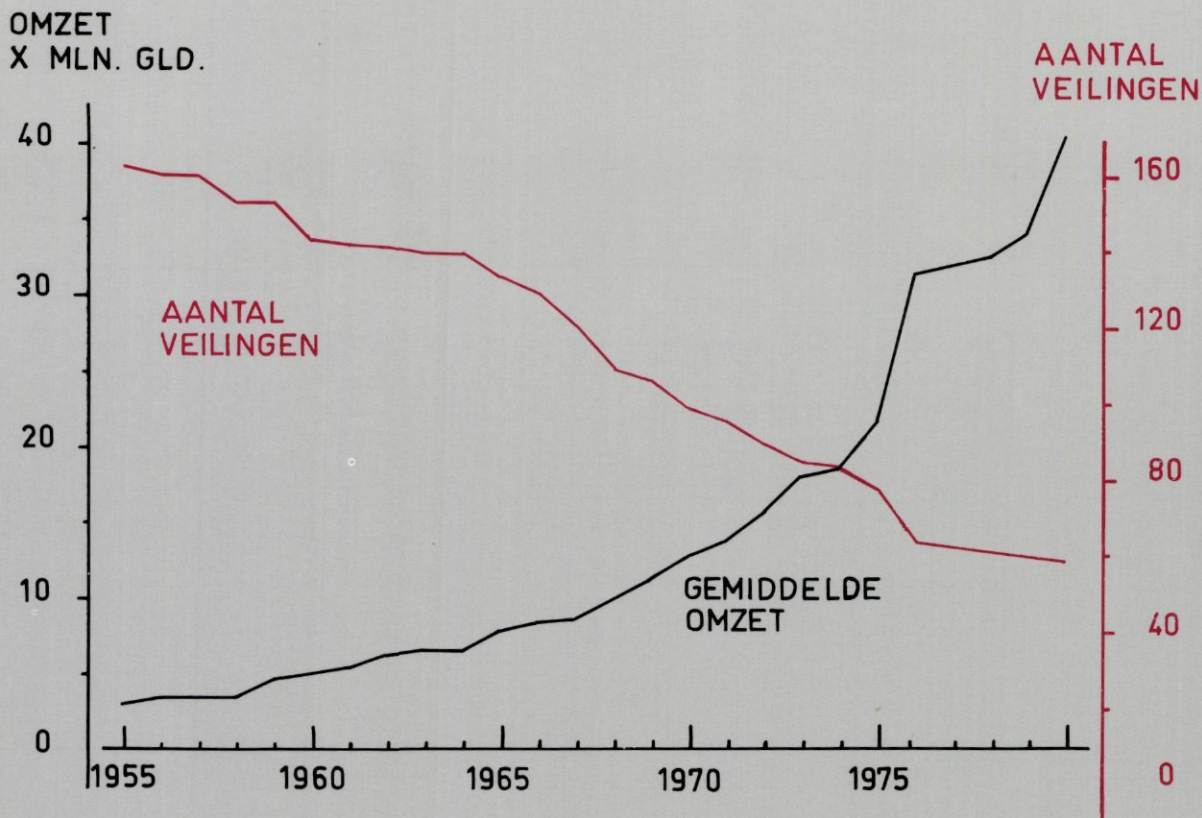
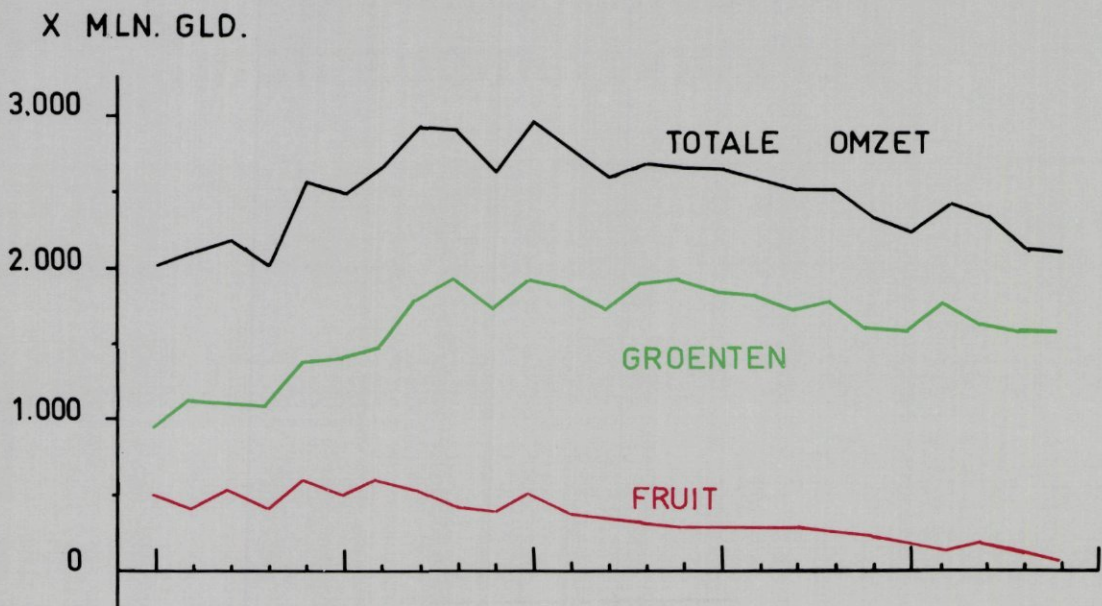

TABEL 3

Groente- en fruitveilingen

	VEILINGOMZETTEN in gld. van 1980			Totaal veiling- omzetten (in oorspr. bedragen)	Aantal veilingen op 1 januari	Gemidd. omzet per veiling
	TOTAAL	w.v. GROENTEN	w.v. FRUIT			
	- IN MILJOENEN GULDENS -			in mln gld.	in aantallen	in mln gld.
1955	2.001	1.133	709	491	161	3,0
1960	2.459	1.593	707	696	142	4,9
1965	2.963	2.120	714	1.062	132	8,0
1970	2.644	2.057	497	1.222	97	12,6
1975	2.254	1.778	418	1.658	76	21,8
1980	2.336	1.969	330	2.336	58	40,3

Groente- en fruitveilingen

TABEL 4

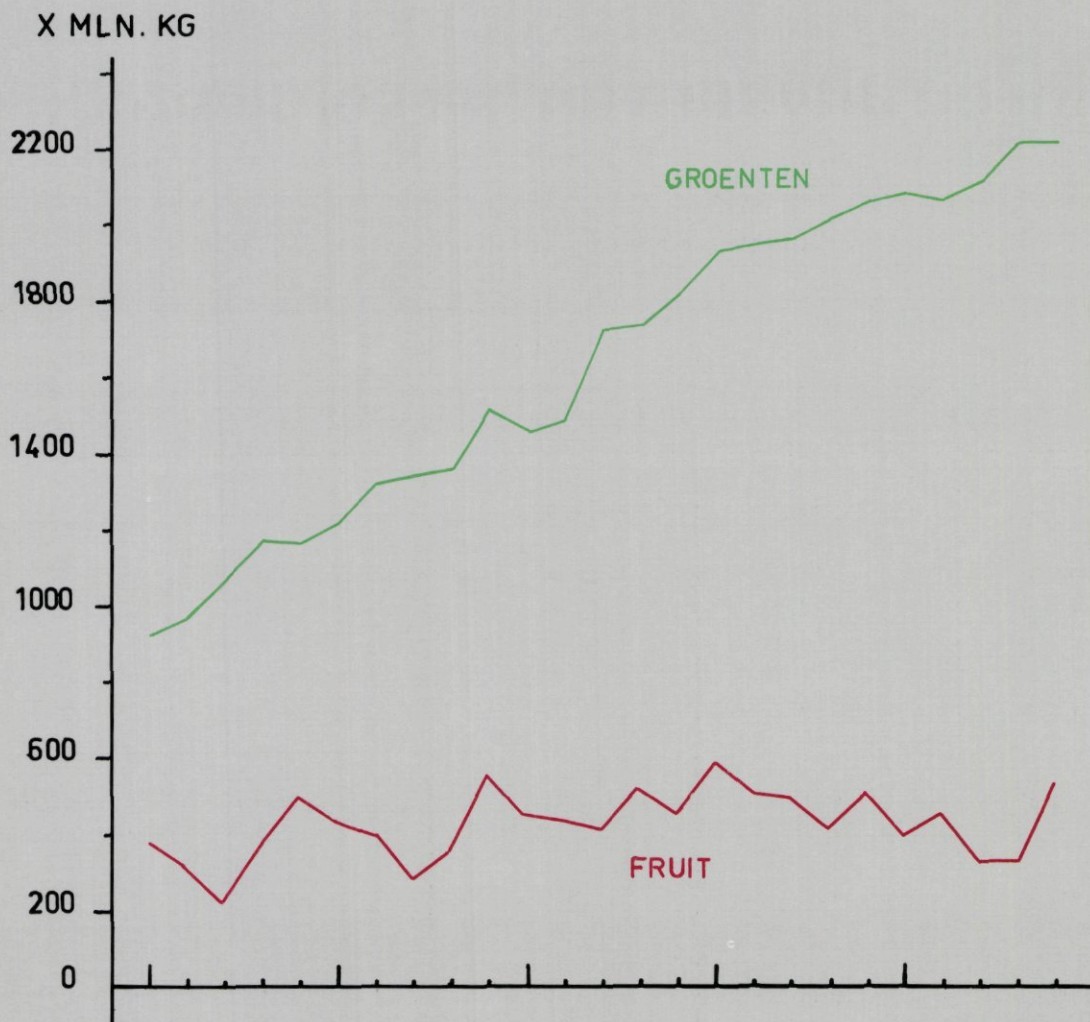
Handelsproduktie en zelfvoorzieningsgraad

	HANDELSPRODUKTIE		ZELFVOORZIENINGSGRAAD	
	GROENTEN	FRUIT	GROENTEN	FRUIT
	— IN MILJOENEN KG —		$\frac{\text{produktie}}{\text{consumptie}}$	
1955	1.020	486	2.15	1.58
1960	1.315	543	2.60	1.69
1965	1.564	561	2.87	1.51
1970	2.032	712	3.28	1.47
1975	2.184	514	3.28	1.13
1979	2.317	656	3.18	1.36

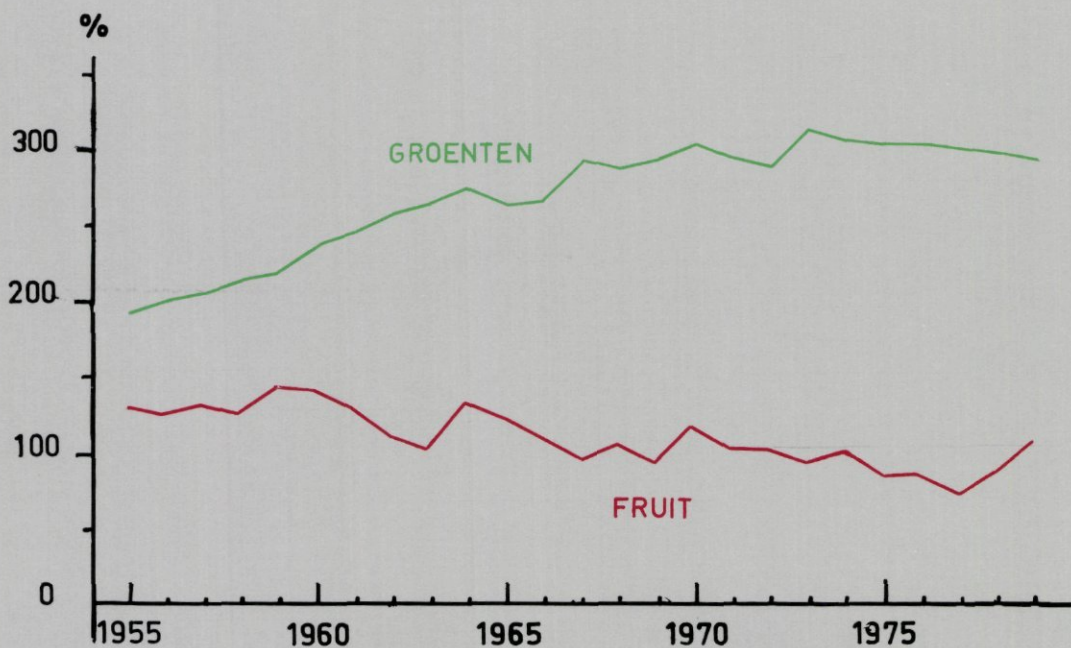
Handelsproduktie : alleen voor de handel geteelde produkten; hierin is niet begrepen de produktie van de volkstuinen, eigen erven e.d.

Consumptie : door de handel verkochte hoeveelheden; hierin is niet begrepen de consumptie uit volkstuinen, eigen erven e.d.; met verliezen in de handel is geen rekening gehouden.

Handelsproduktie van verse groenten en vers fruit

Zelfvoorzieningsgraad [(produktie: consumptie) x 100]

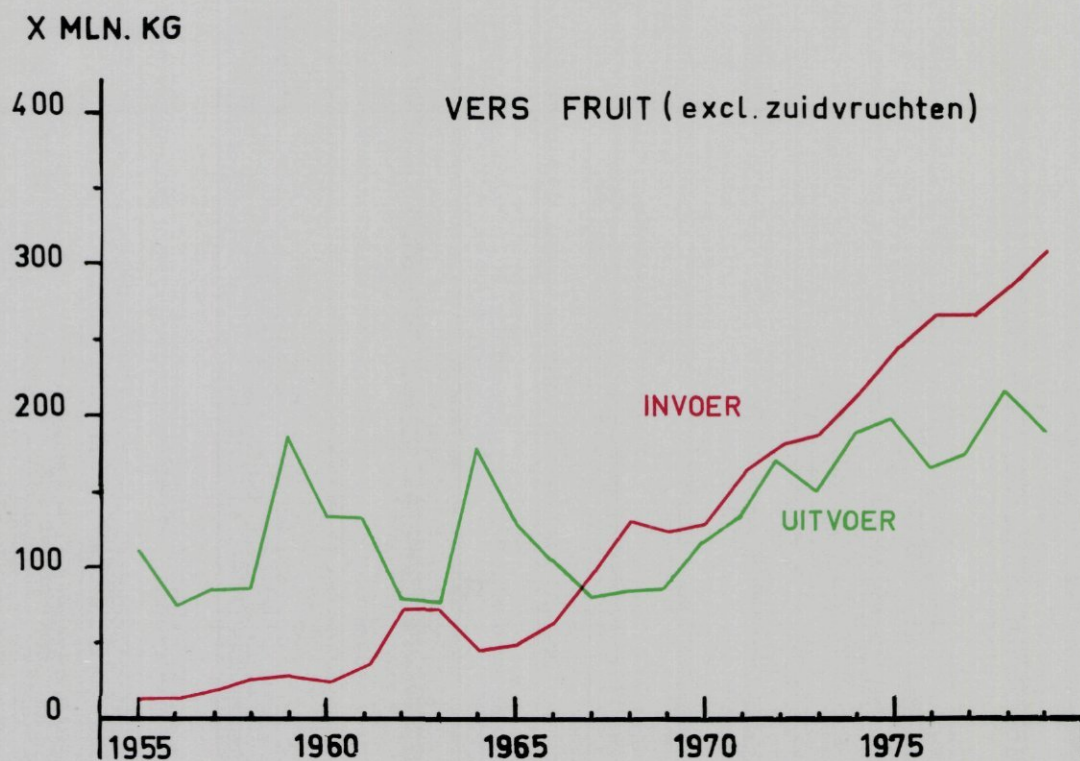
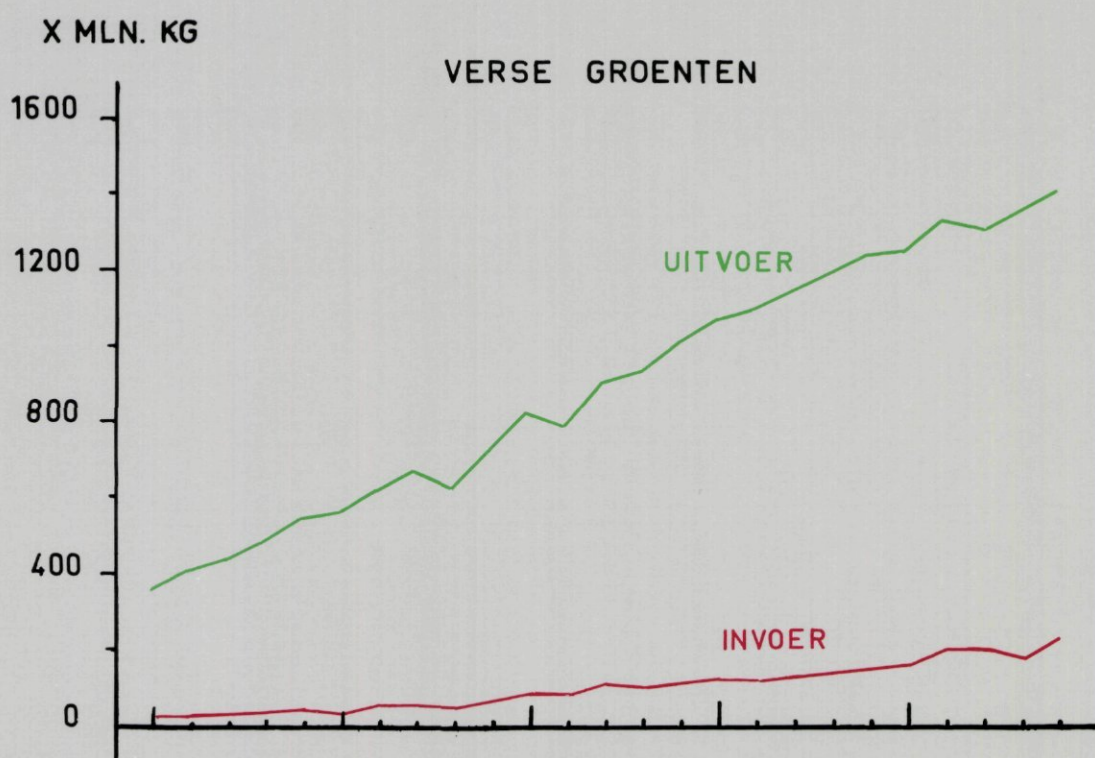

TABEL 5

In- en uitvoer van het verse produkt

	VERSE GROENTEN		VERS FRUIT (excl. zuidvr.)	
	INVOER	UITVOER	INVOER	UITVOER
	— IN MILJOENEN KG —			
1955	32	368	13	114
1960	34	566	25	135
1965	86	825	50	130
1970	121	1.071	131	120
1975	155	1.251	245	199
1980	206	1.459	325	227

In- en uitvoer van verse groenten en vers fruit

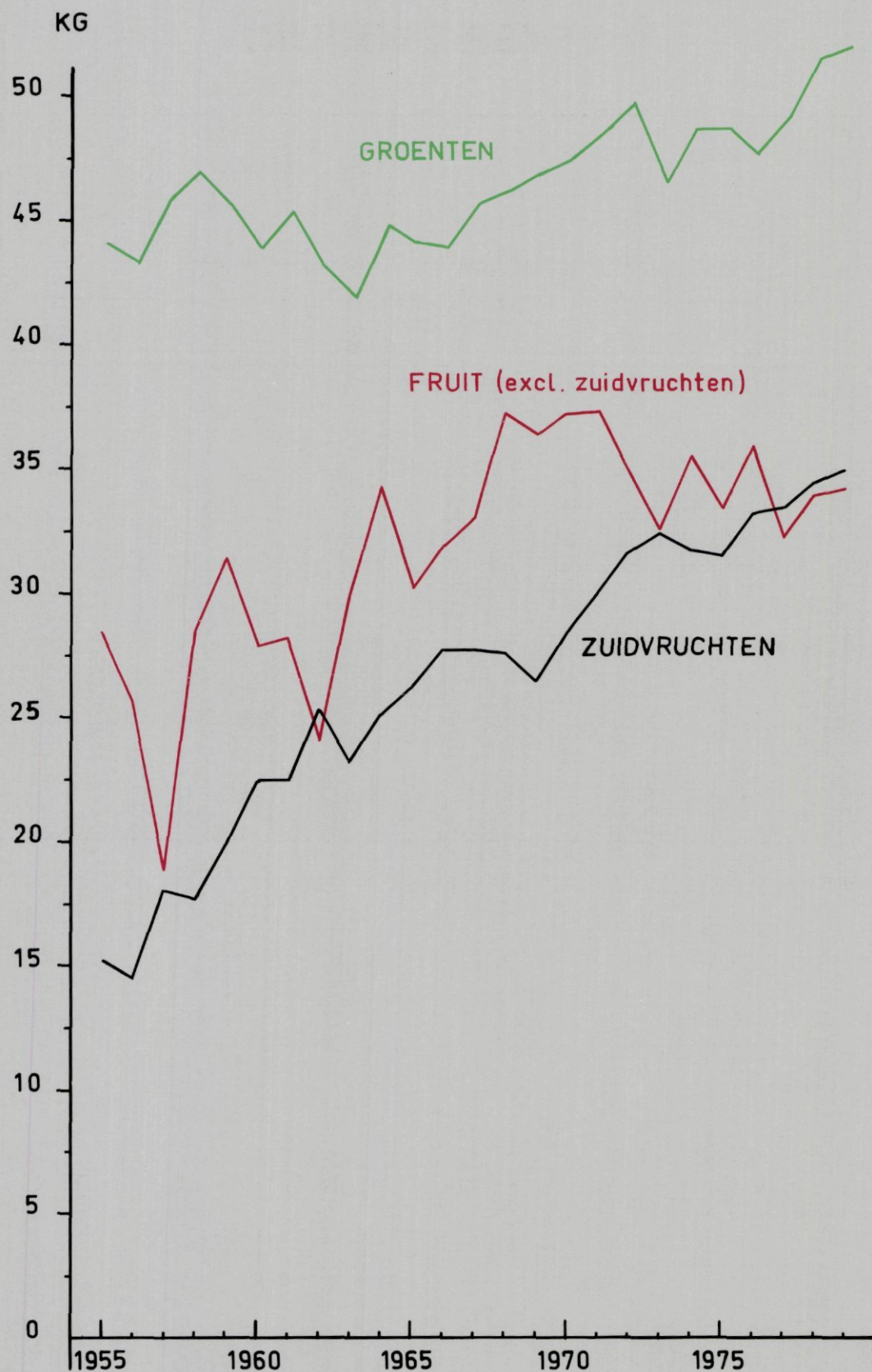
TABEL 6

Consumptie van het verse produkt

	VERSE GROENTEN		VERS FRUIT (excl.zuidvr.)		VERSE ZUIDVRUCHTEN	
	TOTAAL	per hoofd v/d bevolking	TOTAAL	per hoofd v/d bevolking	TOTAAL	per hoofd v/d bevolking
	in mln kg	in kg	in mln kg	in kg	in mln kg	in kg
1955	475	44,18	307	28,59	164	15,25
1960	506	44,07	322	28,00	257	22,41
1965	544	44,25	372	30,27	323	26,27
1970	620	47,57	486	37,26	372	28,56
1975	666	48,76	456	33,40	433	31,69
1979	729	51,95	481	34,30	490	34,92

Consumptie van het verse produkt

PER HOOFD VAN DE BEVOLKING

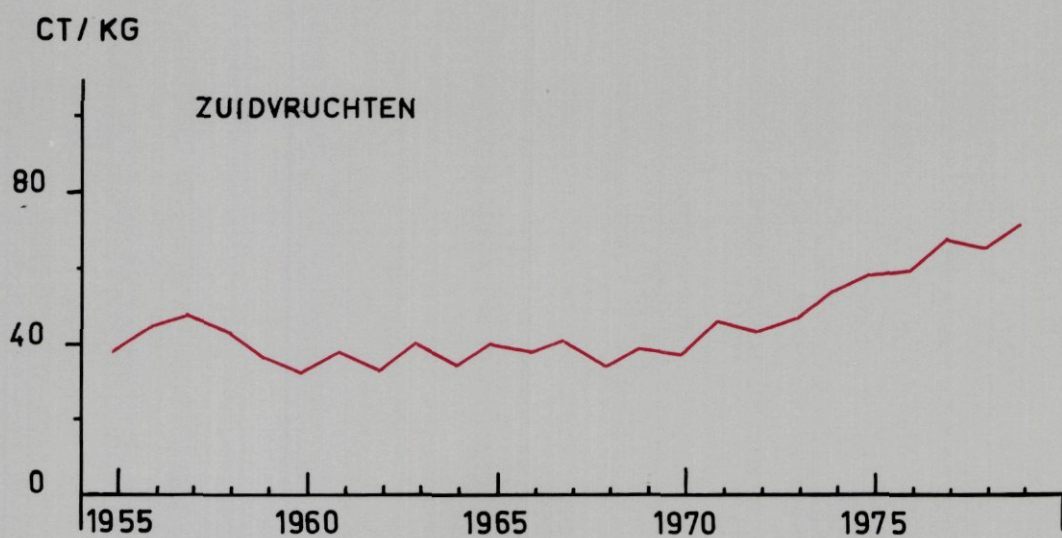
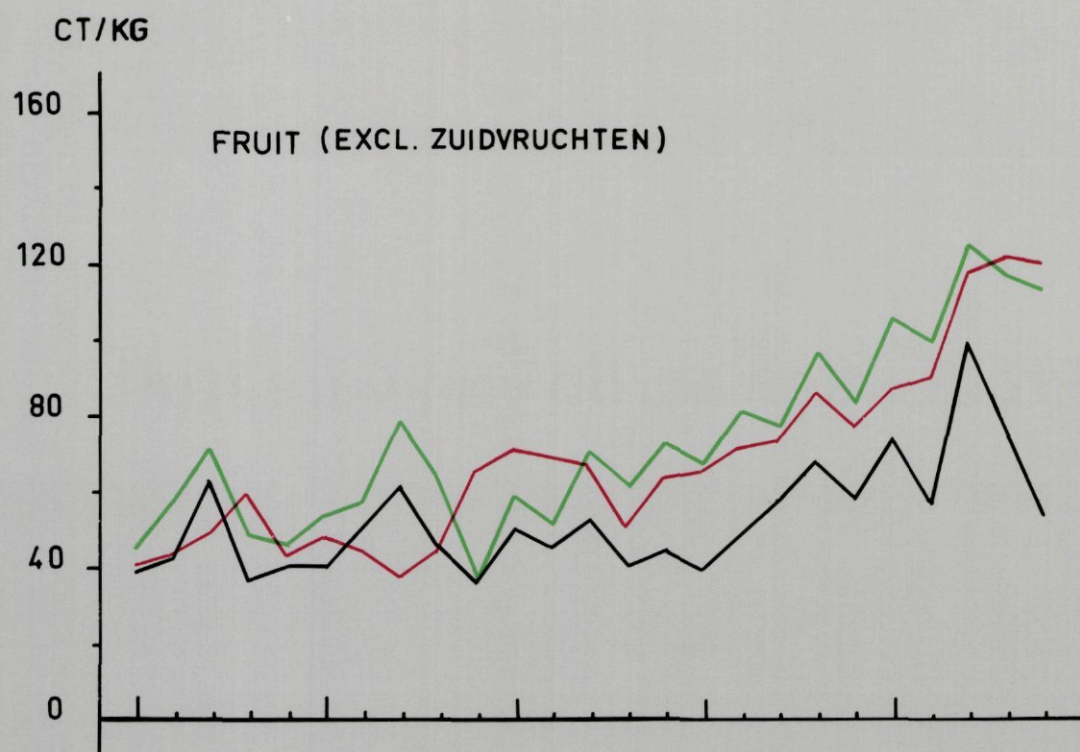
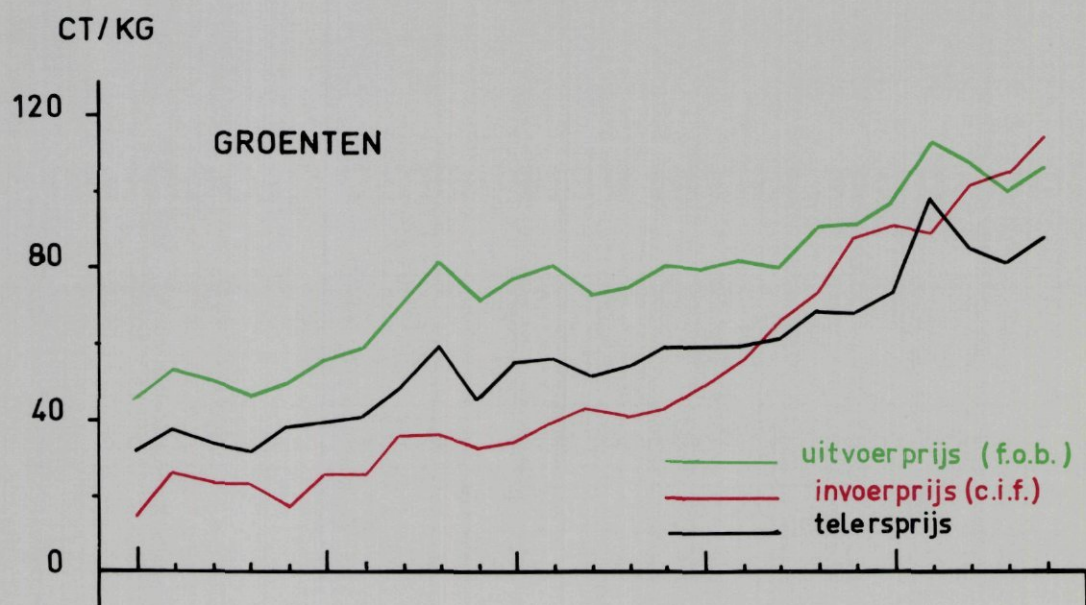
TABEL 7

Gemiddelde prijzen van het
verse produkt

	VERSE GROENTEN			VERS FRUIT (excl.zuidvruchten)			VERSE ZUID- VRUCHTEN
	telers- prijs	invoer- prijs (c.i.f.)	uitvoer- prijs (f.o.b.)	telers- prijs	invoer- prijs (c.i.f.)	uitvoer- prijs (f.o.b.)	invoer- prijs (c.i.f.)
	IN CT/KG						
1955	31	27	58	39	52	57	49
1960	39	38	68	40	60	66	44
1965	55	44	89	50	83	71	51
1970	59	58	91	40	77	79	50
1975	73	103	110	74	99	118	70
1980	100*	132	137	70*	141	139	92

* raming

Gemiddelde prijzen van het verse produkt

TABEL 8

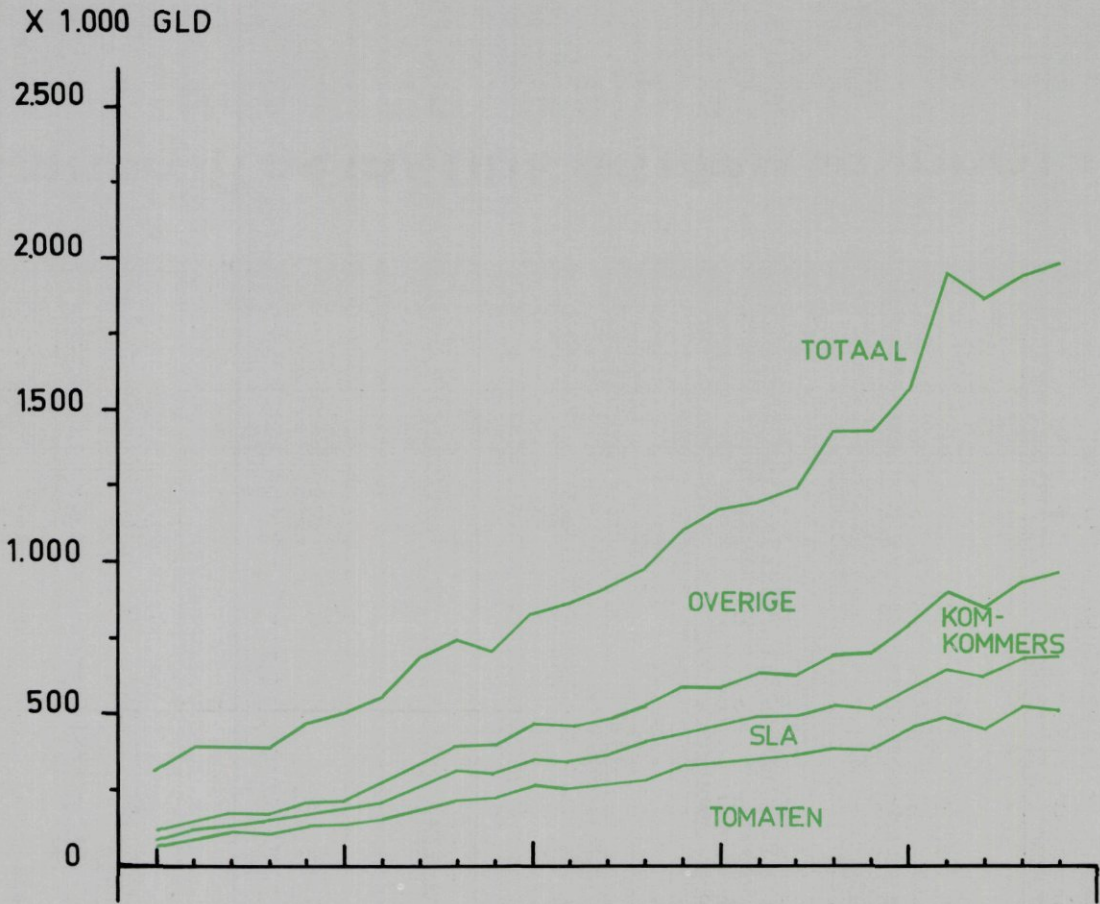
Produktiewaarde van verse groenten

	TOMATEN	SLA	KOMKOMMERS	OVERIGE GROENTEN	TOTAAL VERSE GROENTEN
	— IN MILJOENEN GULDENS —				
1955	77	24	24	196	321
1960	150	45	45	276	515
1965	281	85	114	378	857
1970	363	117	133	579	1.193
1975	478	134	207	702	1.600
1979	532	206	253	1.017	2.008

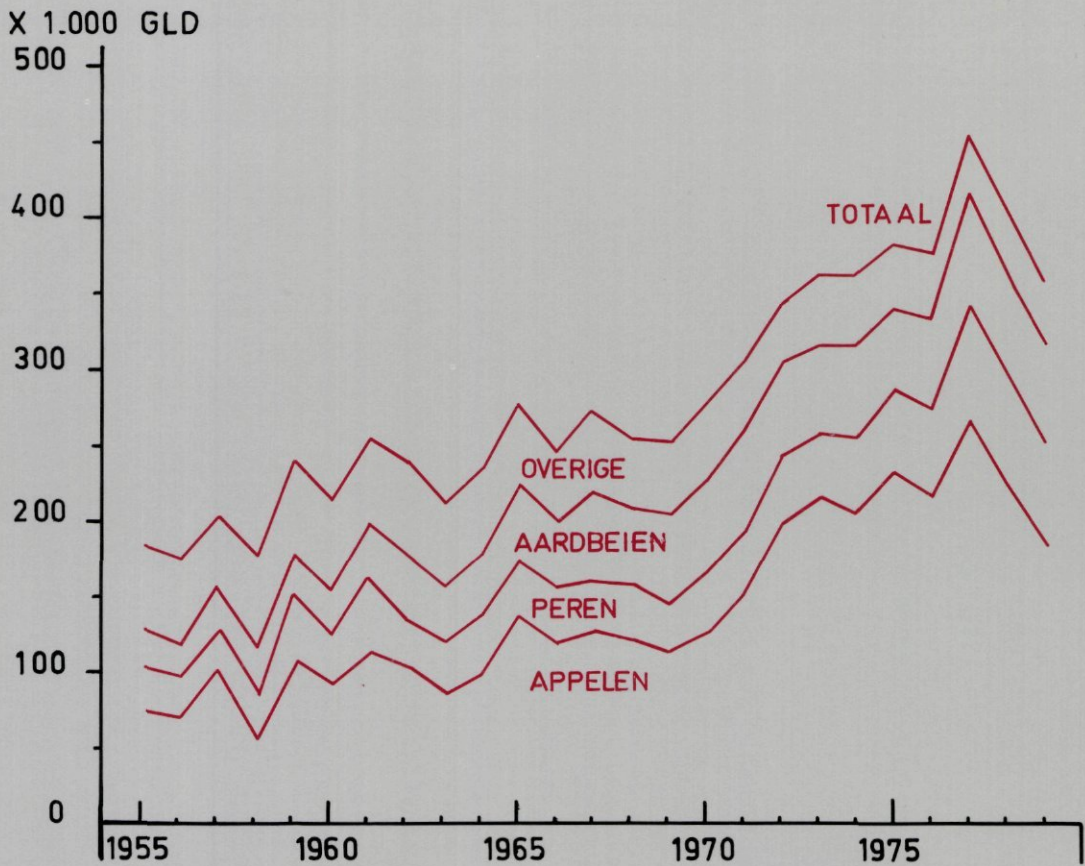
Produktiewaarde van vers fruit

	APPELEN	PEREN	AARDBEIEN	ANDER FRUIT	TOTAAL VERS FRUIT
	— IN MILJOENEN GULDENS —				
1955	75	31	25	57	188
1960	95	34	27	61	216
1965	138	38	52	50	278
1970	127	40	61	48	276
1975	233	55	52	40	380
1979	182	67	66	38	354

Produktiewaarde van verse groenten

Produktiewaarde van vers fruit

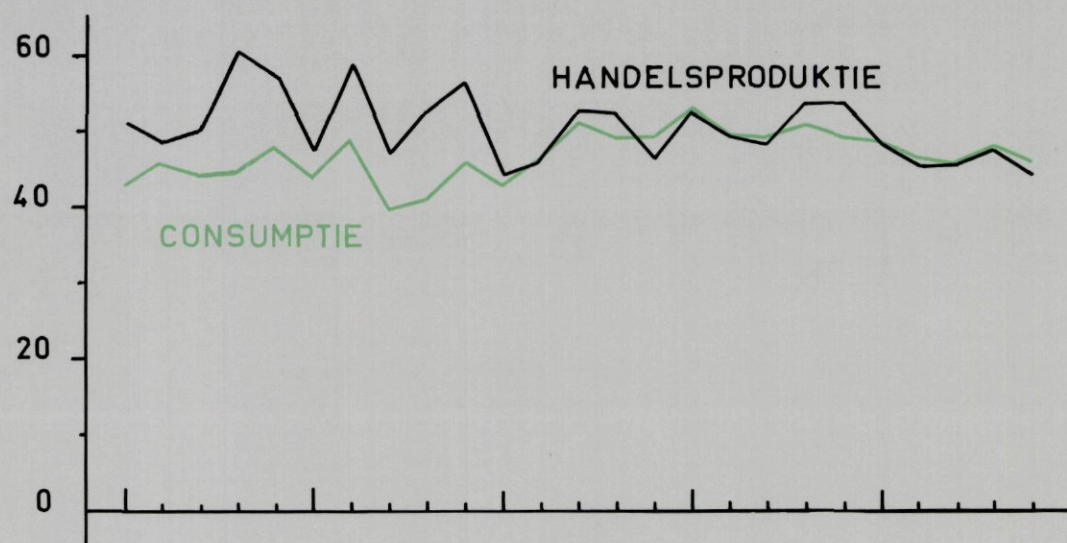
TABEL 9

Productie en afzet van verse andijvie

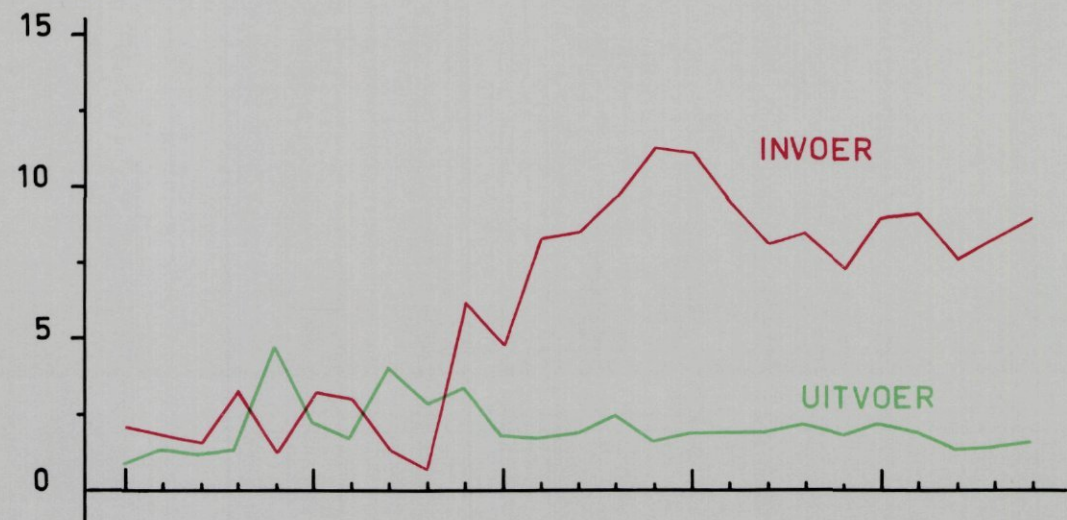
	HANDELS- PRODUKTIE	CON- SUMPTIE	INVOER	UITVOER	LEVERINGEN AAN DE INDUSTRIE	NIET VERKOCHTE HOEVEELHEDEN
	— x 1.000 KG —					
1955	50.971	43.258	2.321	969	1.438	7.627
1960	47.185	44.612	3.408	2.225	1.489	2.267
1965	44.083	43.252	4.993	1.975	2.306	1.543
1970	52.623	53.073	11.314	2.017	6.045	2.802
1975	48.136	48.962	9.129	2.343	4.050	1.910
1979	44.095	46.357	9.109	1.728	2.770	2.349

Productie en afzet van verse andijvie

X 1.000 KG

X 1.000 KG

X 1.000 KG

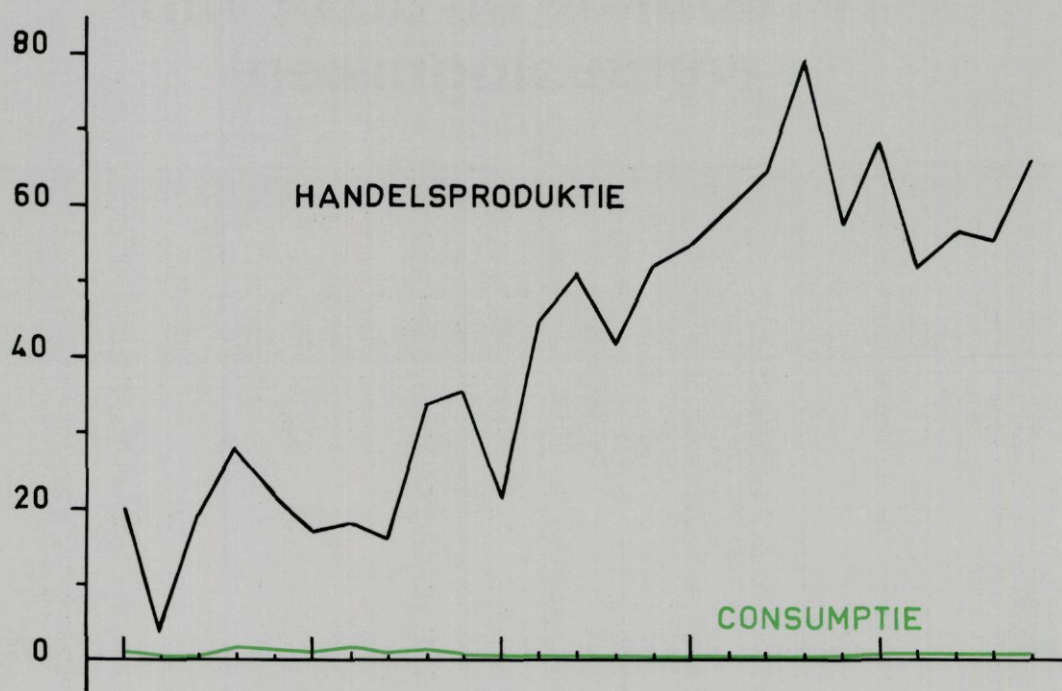
TABEL 10

Productie en afzet van verse augurken

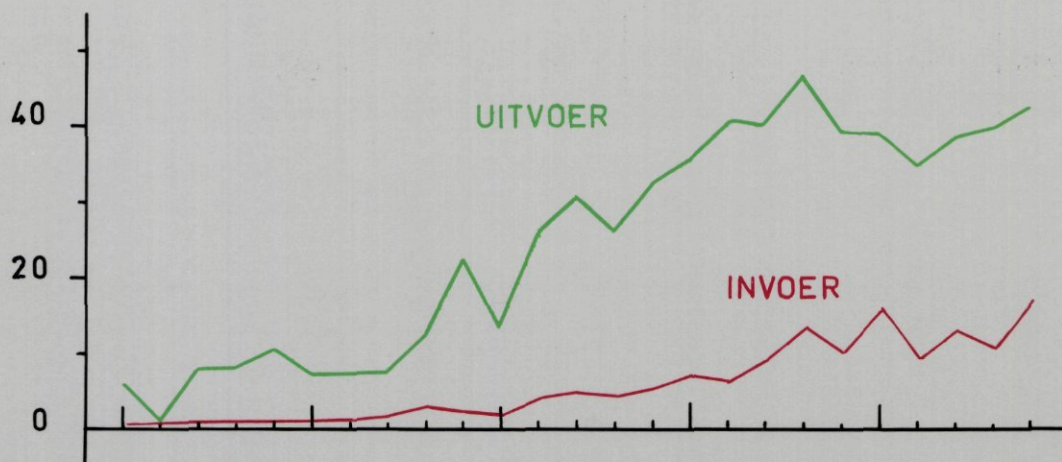
	HANDELS- PRODUKTIE	CON- SUMPTIE	INVOER	UITVOER	LEVERINGEN AAN DE INDUSTRIE	NIET VERKOCHTE HOEVEELHEDEN
	— x 1.000 KG —					
1955	20.366	842	11	5.987	13.285	263
1960	17.233	934	355	7.282	9.359	13
1965	21.045	748	1.085	13.804	7.574	4
1970	54.795	767	6.722	35.226	24.732	792
1975	68.295	846	15.333	38.877	39.676	4.229
1979	65.566	857	16.759	42.049	36.674	2.727

Productie en afzet van verse augurken

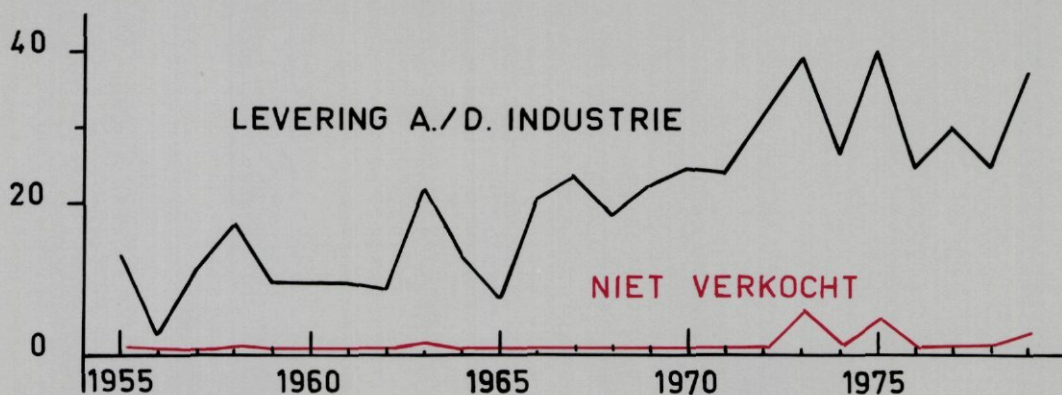
X 1.000 KG

X 1.000 KG

X 1.000 KG

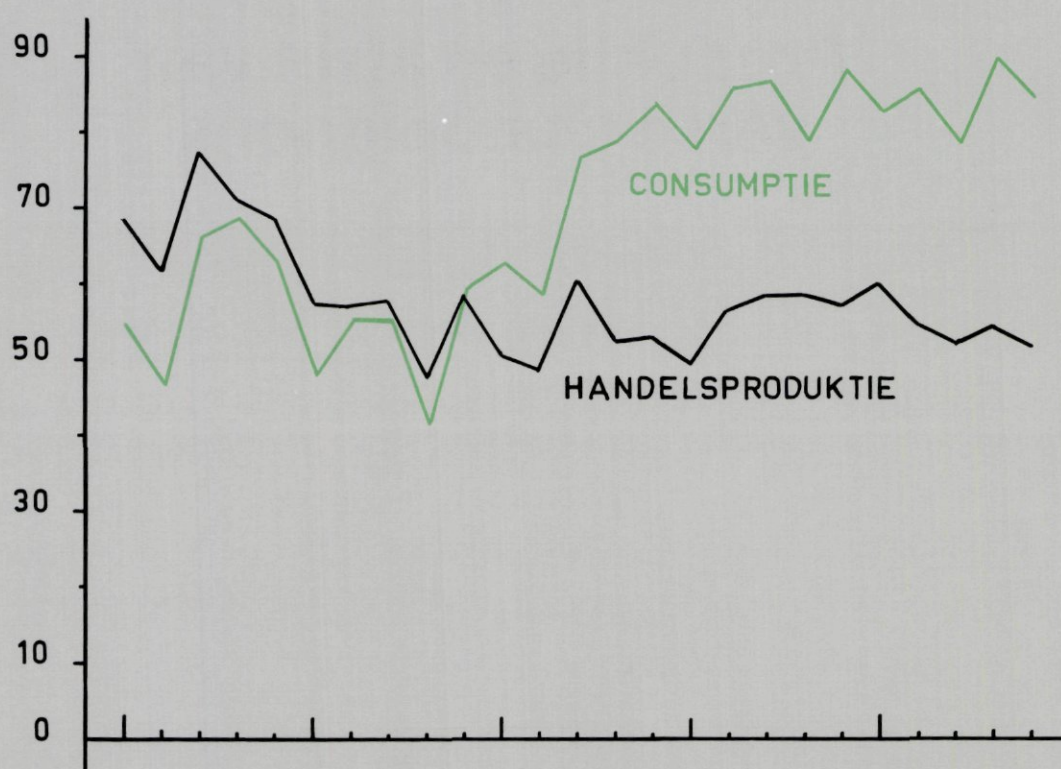
TABEL 11

**Productie en afzet van
verse bloemkool**

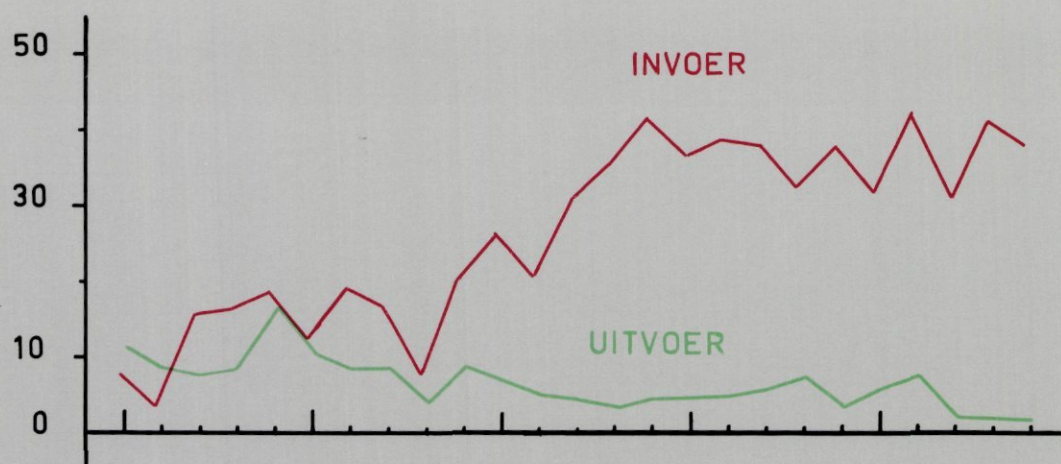
	HANDELS- PRODUKTIE	CON- SUMPTIE	INVOER	UITVOER	LEVERINGEN AAN DE INDUSTRIE	NIET VERKOCHTE HOEVEELHEDEN
	— x 1.000 KG —					
1955	68.825	54.585	8.263	11.376	8.508	2.619
1960	57.201	47.698	12.294	10.109	8.060	3.628
1965	50.444	62.735	26.063	6.563	6.113	1.096
1970	49.073	77.621	36.467	4.587	2.662	670
1975	60.014	82.291	31.434	5.470	2.624	1.063
1979	51.929	84.278	37.292	1.846	977	2.120

Productie en afzet van verse bloemkool

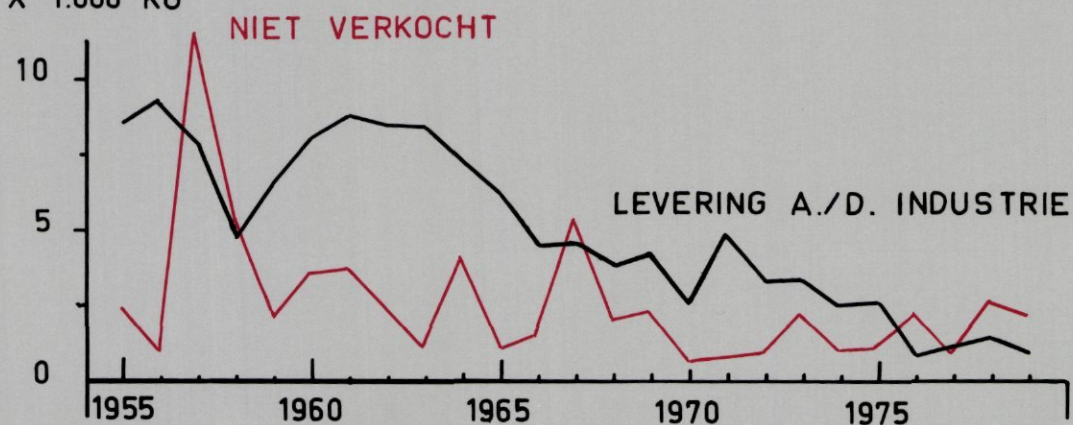
X 1.000 KG

X 1.000 KG

X 1.000 KG

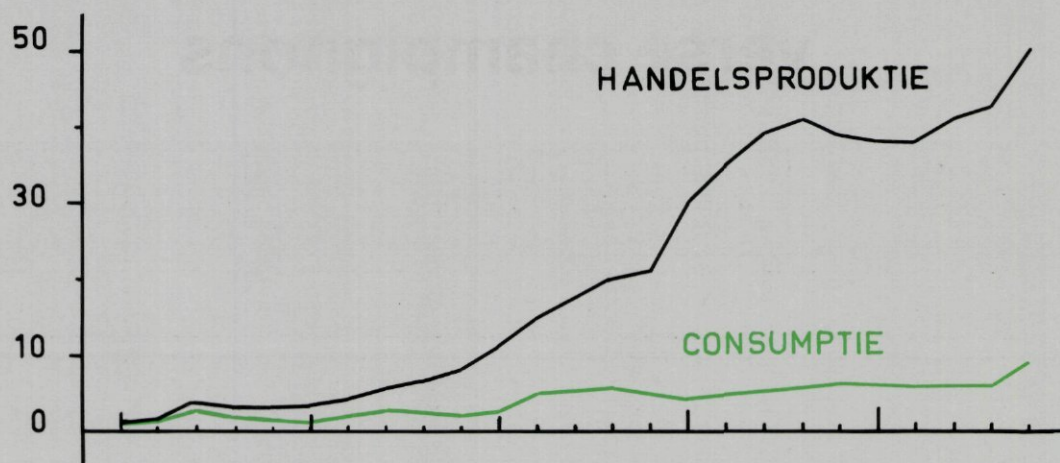
TABEL 12

Productie en afzet van verse champignons

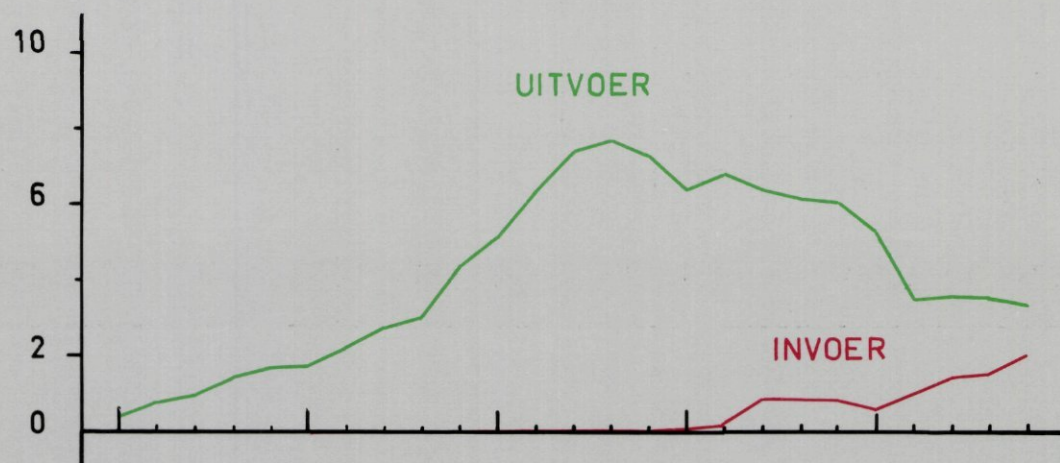
	HANDELS- PRODUKTIE	CON- SUMPTIE	INVOER	UITVOER	LEVERINGEN AAN DE INDUSTRIE
	— x 1.000 KG —				
1955	700	306	10	307	97
1960	3.000	1.034	59	1.680	345
1965	11.000	2.447	8	5.003	3.558
1970	30.000	3.887	118	6.331	19.900
1975	38.000	6.000	643	5.195	27.448
1979	53.000	9.251	2.172	3.321	39.900

Productie en afzet van verse champignons

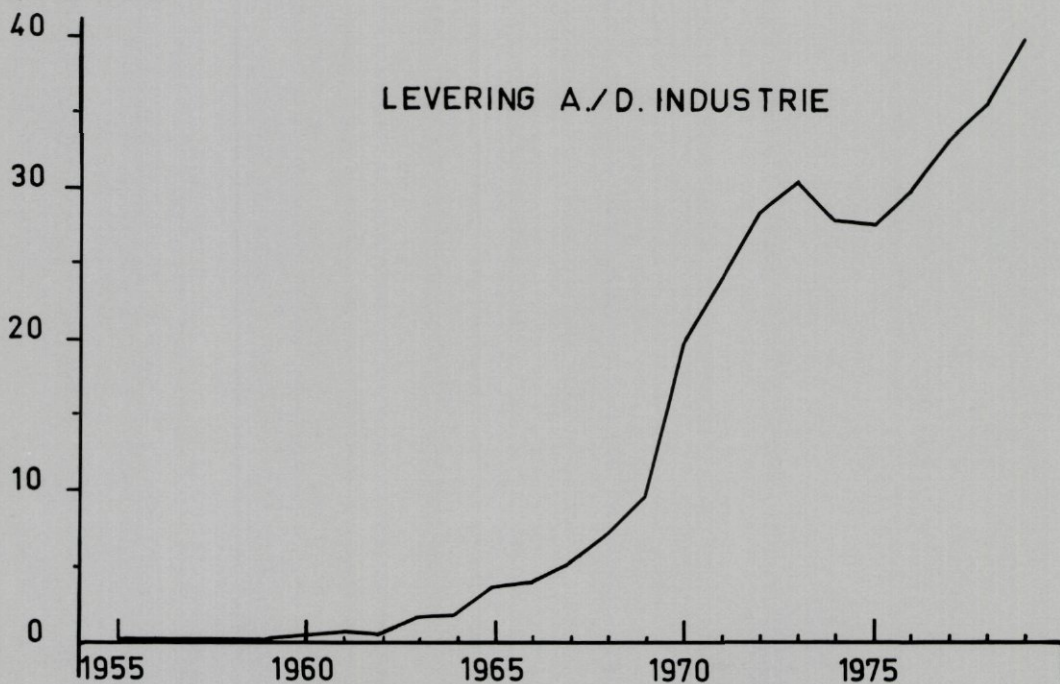
X 1.000 KG

X 1.000 KG

X 1.000 KG

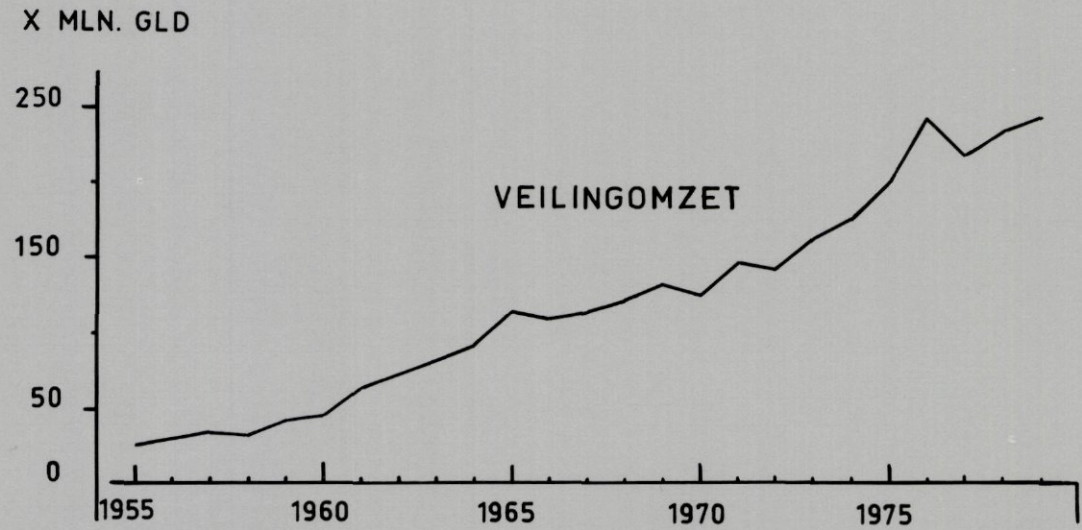
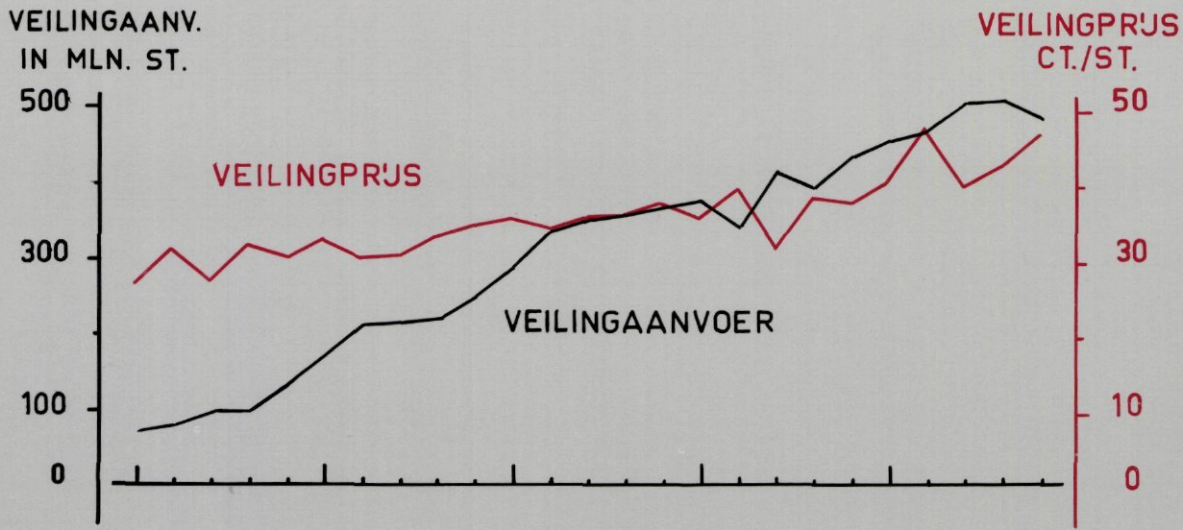
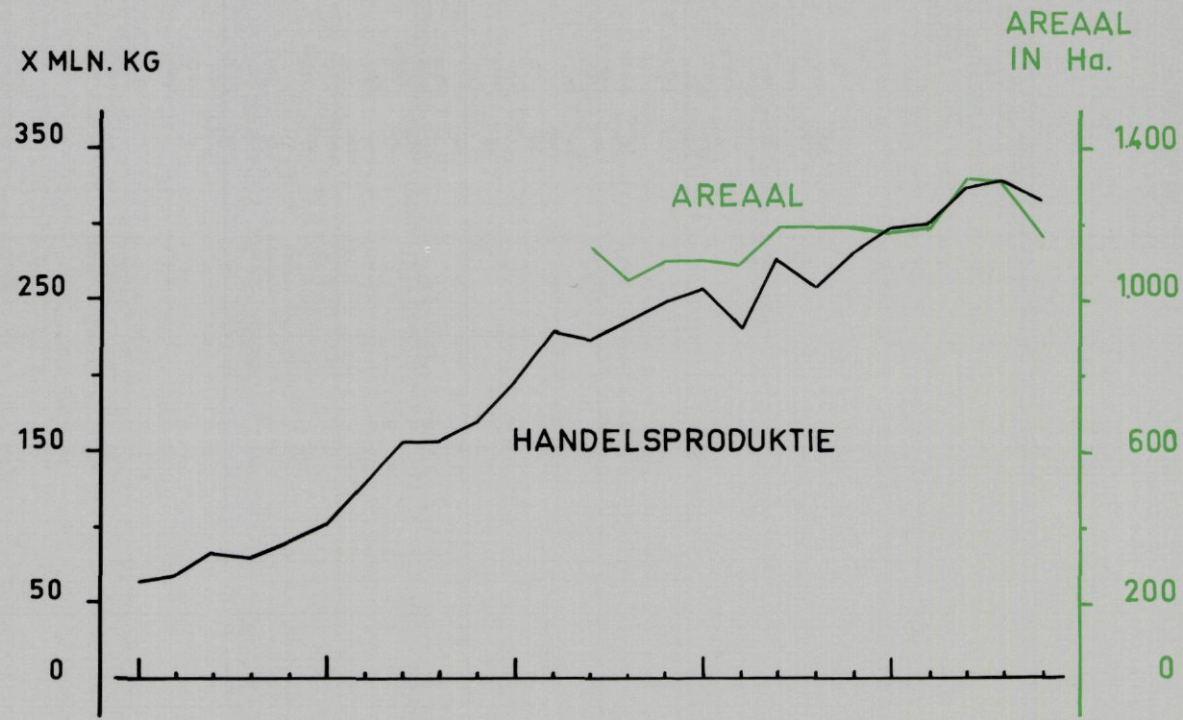
TABEL 13

Productie en afzet van verse komkommers

	CUMULATIEF AREAAL 1)	HANDELS- PRODUKTIE	VEILING- AANVOER (stuks)	VEILING- PRIJS PER STUK	VEILING- OMZETTEN
	in HA	x 1.000 KG	x 1.000 ST.	in CT/ST.	in MLN GLD.
1955		63.685	72.185	28	24
1960		100.056	168.841	33	45
1965		193.026	286.404	35	113
1970	1.201	256.384	377.844	31	125
1975	1.272	297.189	457.872	40	198
1979	1.161	314.820	482.417	47	242

1) steekproef groenten onder glas (C.B.S.)

Produktie en afzet van verse komkommers

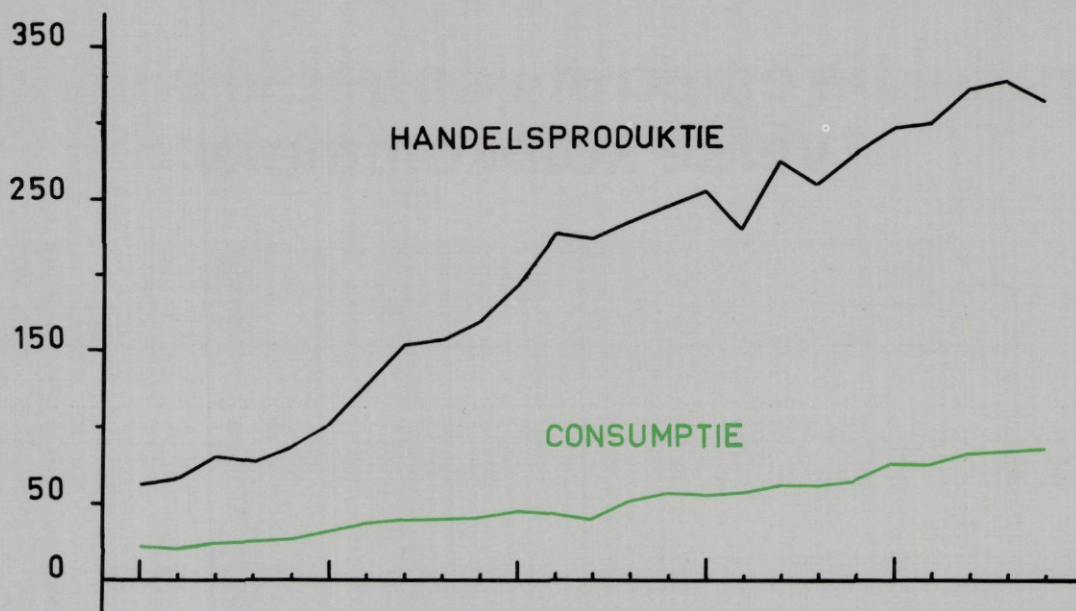
TABEL 14

Productie en afzet van verse komkommers

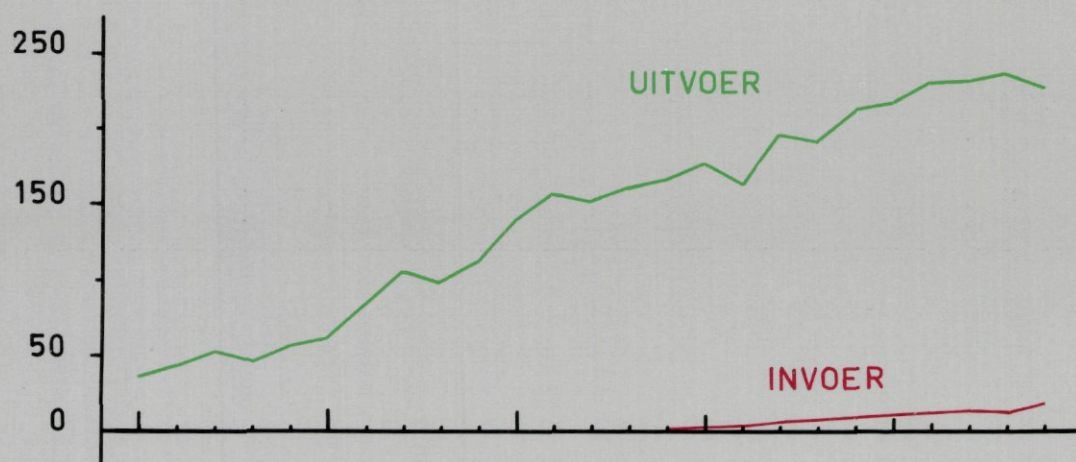
	HANDELS- PRODUKTIE	CON- SUMPTIE	INVOER	UITVOER	LEVERINGEN AAN DE INDUSTRIE	NIET VERKOCHTE HOEVEELHEDEN
	— x 1.000 KG —					
1955	63.685	20.651	0	37.899	446	4.689
1960	100.056	31.498	1	62.541	908	5.030
1965	193.026	45.740	15	140.212	1.870	5.219
1970	256.384	57.051	2.346	175.944	2.133	23.602
1975	297.189	76.525	10.433	218.630	1.977	10.490
1979	314.820	87.129	19.585	228.747	2.748	15.781

Productie en afzet van verse komkommers

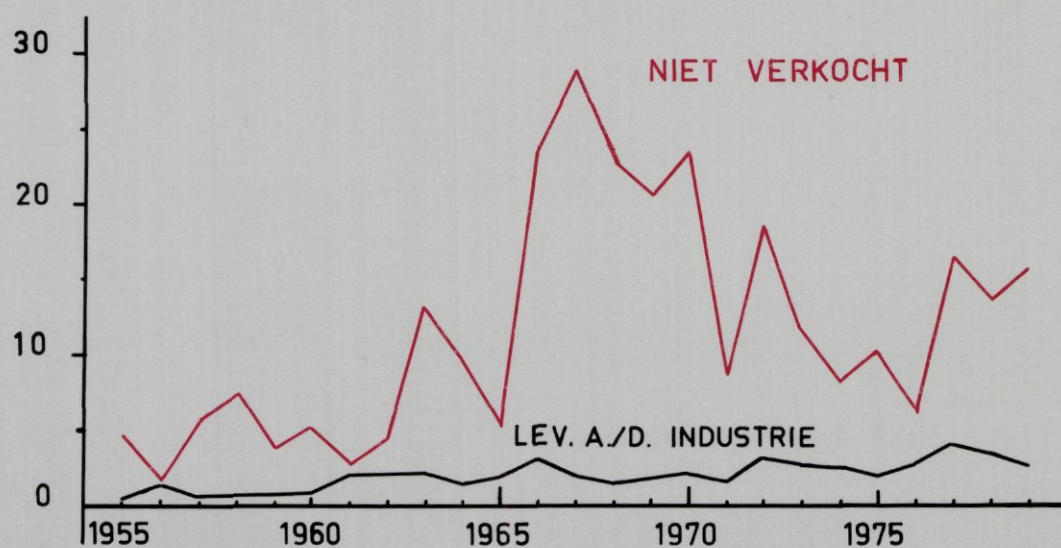
X MLN. KG.

X MLN. KG

X MLN. KG

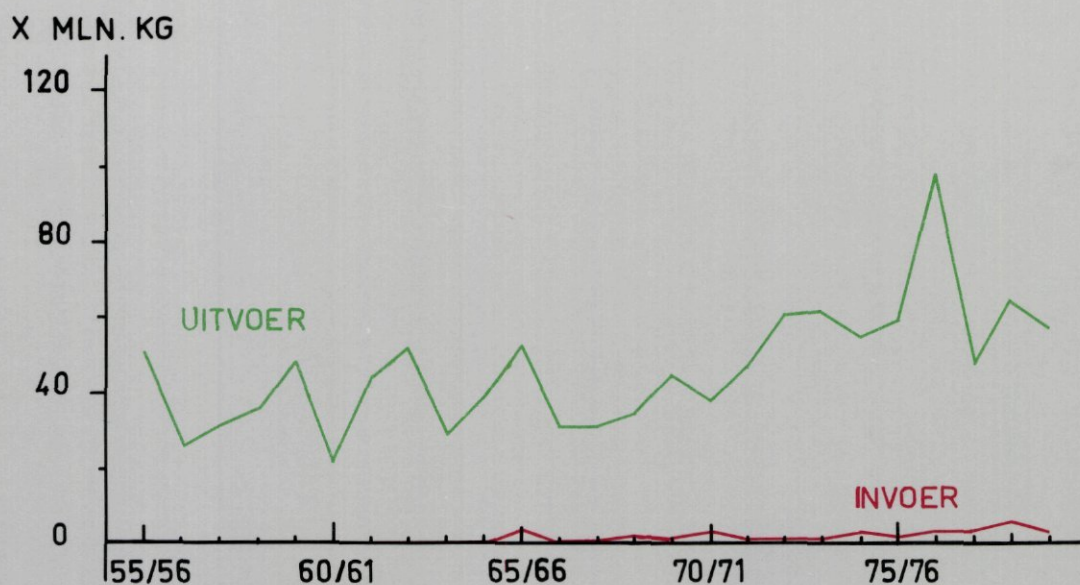
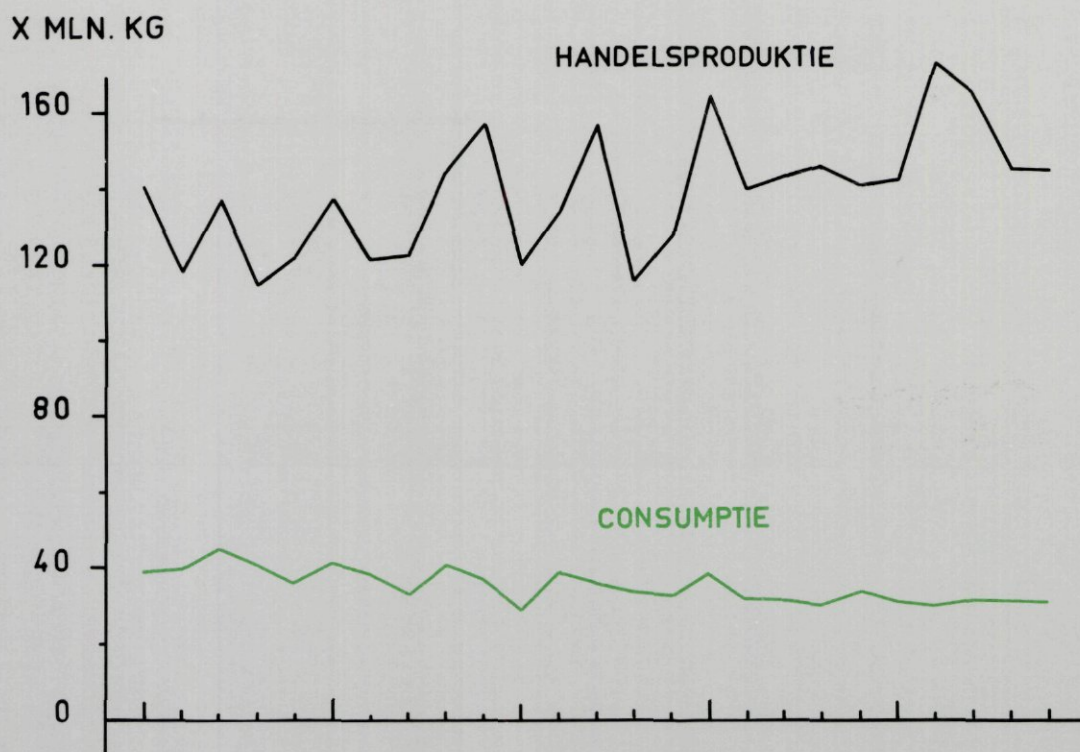
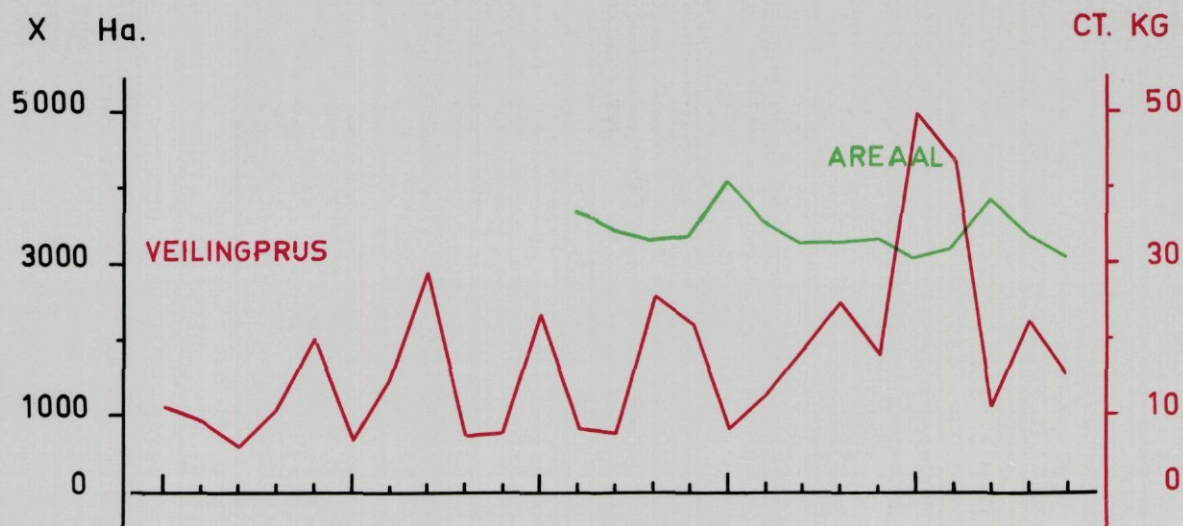
TABEL 15

Productie en afzet van verse sluitkool (=rode- + witte- + savooie-)

	HANDELS- PRODUKTIE	CON- SUMPTIE	INVOER	UITVOER	CUMULATIEF AREAAL 1)	VEILING- PRIJS
	— x 1.000 KG —				IN HA	IN CT/KG
1955/56	139.964	39.005	127	50.151		11
1960/61	147.700	41.901	514	21.309		6
1965/66	120.329	28.327	3.719	53.033		23
1970/71	165.507	38.068	2.056	38.325	4.132	9
1975/76	142.059	30.188	1.971	58.829	3.015	50
1979/80	145.010	30.492	2.910	56.892	3.095	15

1) aug/sept-steekproef (C.B.S.)

Productie en afzet van verse sluitkool (=rode- + witte- + savooie-)

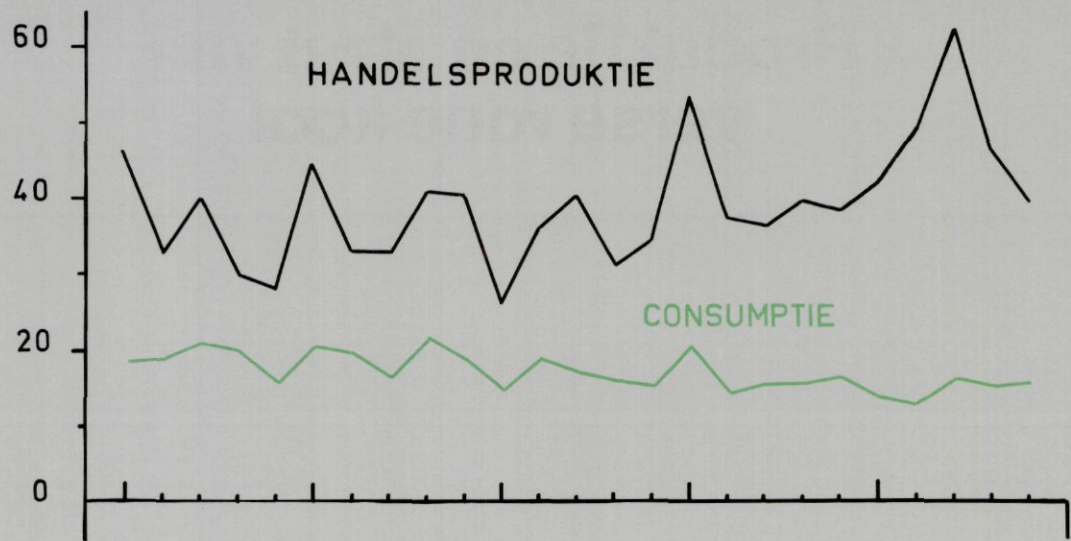
TABEL 16

Productie en afzet van verse rode kool

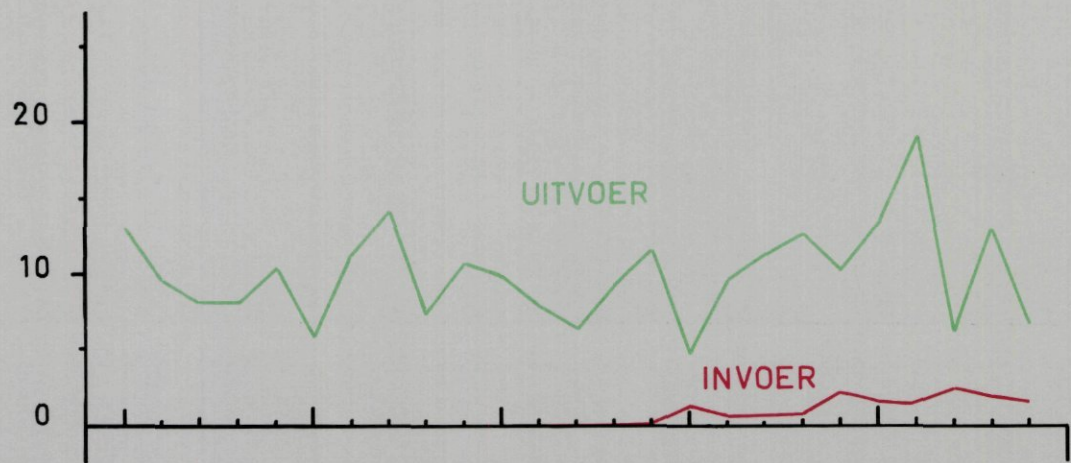
	HANDELS- PRODUKTIE	CON- SUMPTIE	INVOER	UITVOER	LEVERINGEN AAN DE INDUSTRIE	NIET VERKOCHTE HOEVEELH.
	— x 1.000 KG —					
1955/56	46.703	19.623	0	13.424	374	13.282
1960/61	44.931	21.356	0	5.965	519	17.091
1965/66	26.188	15.309	132	10.302	696	13
1970/71	53.485	21.265	1.520	5.065	11.927	16.748
1975/76	41.908	14.800	1.697	13.957	14.634	214
1979/80	39.136	16.760	1.758	7.301	9.231	7.602

Productie en afzet van verse rode kool

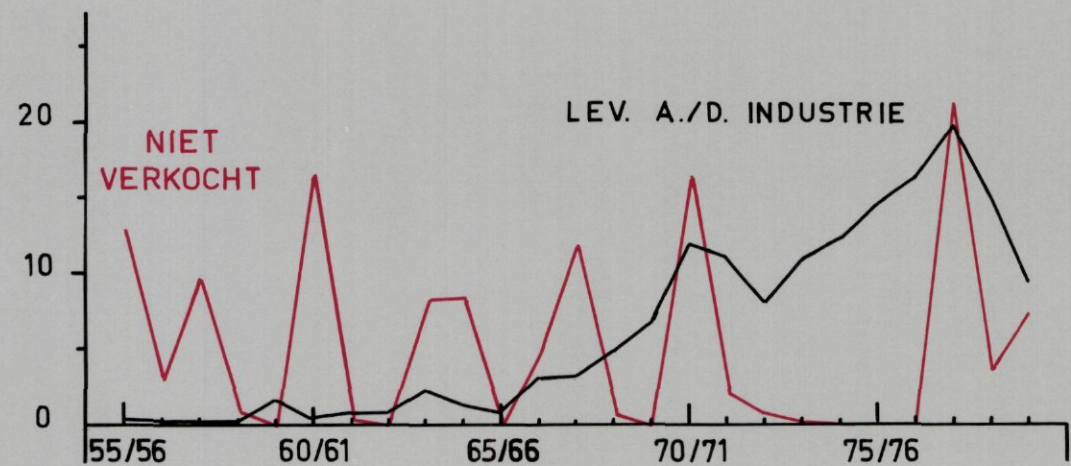
X MLN. KG

X MLN. KG

X MLN. KG

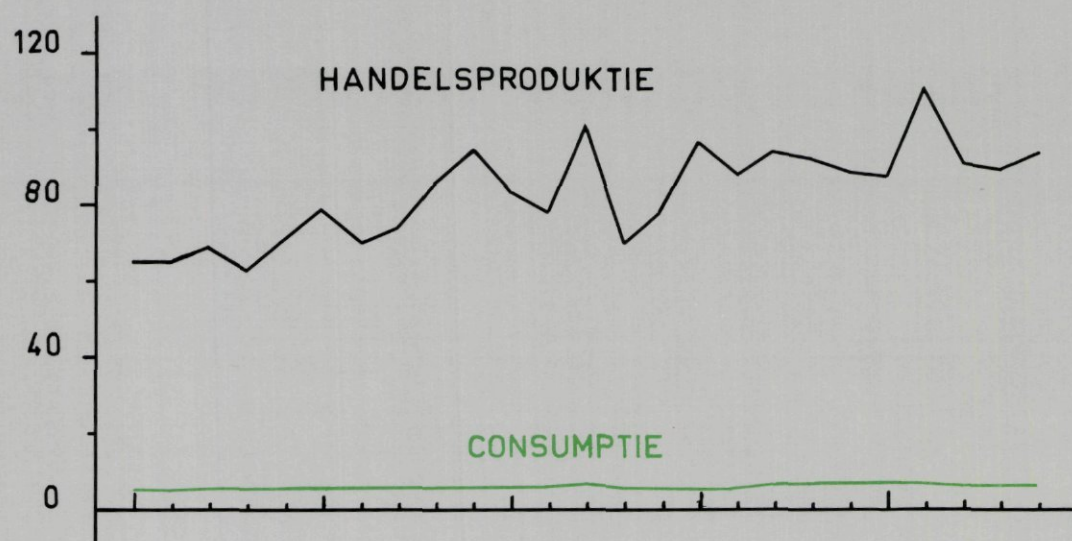
TABEL 17

**Productie en afzet van
verse witte kool**

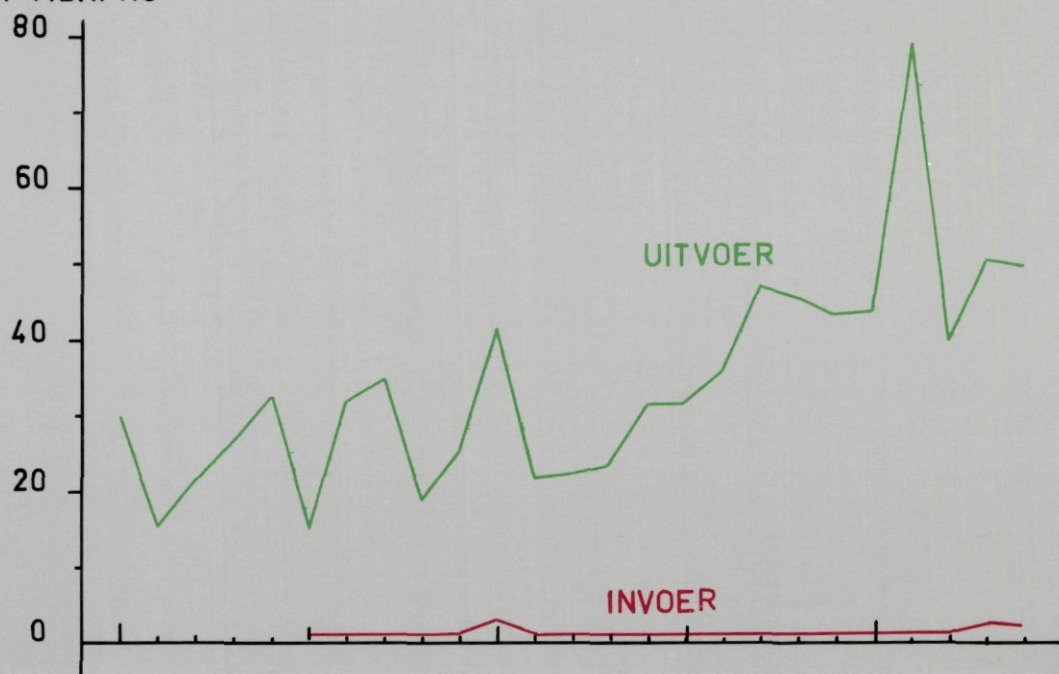
	HANDELS- PRODUKTIE	CON- SUMPTIE	INVOER	UITVOER	LEVERINGEN AAN DE INDUSTRIE	NIET VERKOCHTE HOEVEELH.
	— x 1.000 KG —					
1955/56	65.261	4.000	0	29.728	30.728	805
1960/61	79.025	4.500	308	14.015	42.131	18.687
1965/66	83.652	4.500	2.928	41.316	40.741	23
1970/71	96.869	5.000	37	31.647	42.384	17.875
1975/76	87.622	6.500	274	43.708	37.599	9
1979/80	93.753	5.000	1.135	48.727	36.283	4.878

Productie en afzet van verse witte kool

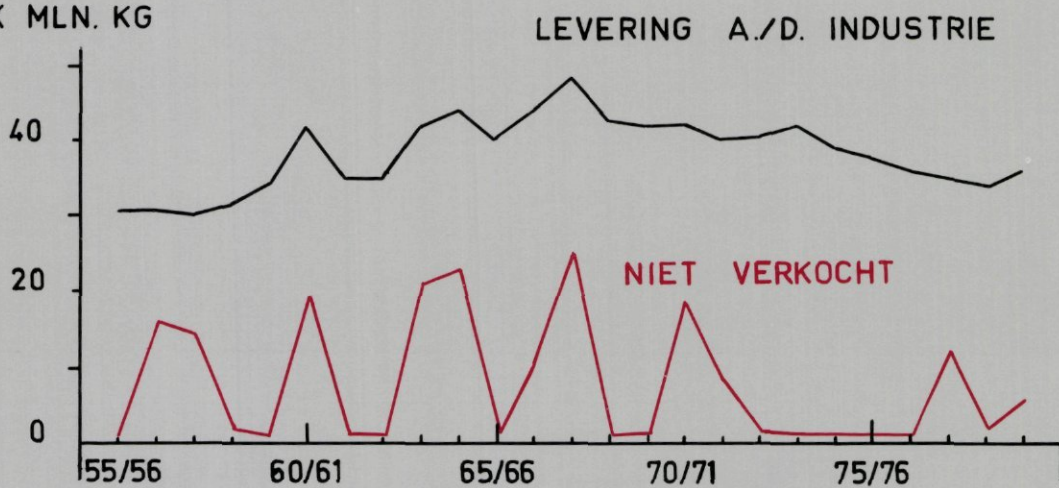
X MLN. KG

X MLN. KG

X MLN. KG

TABEL 18

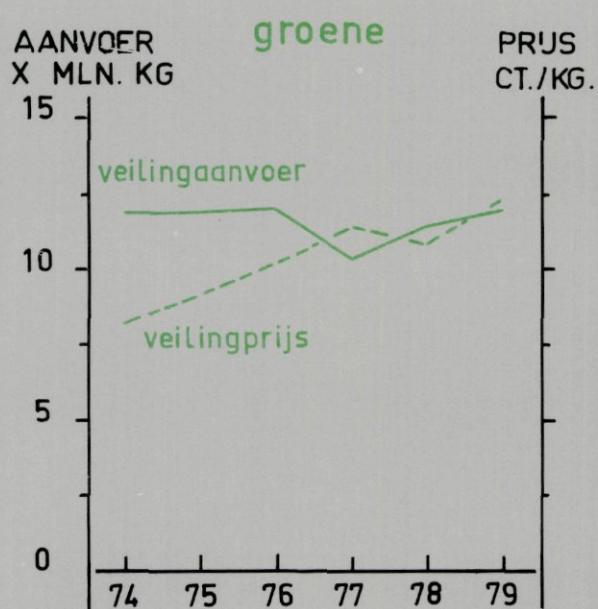
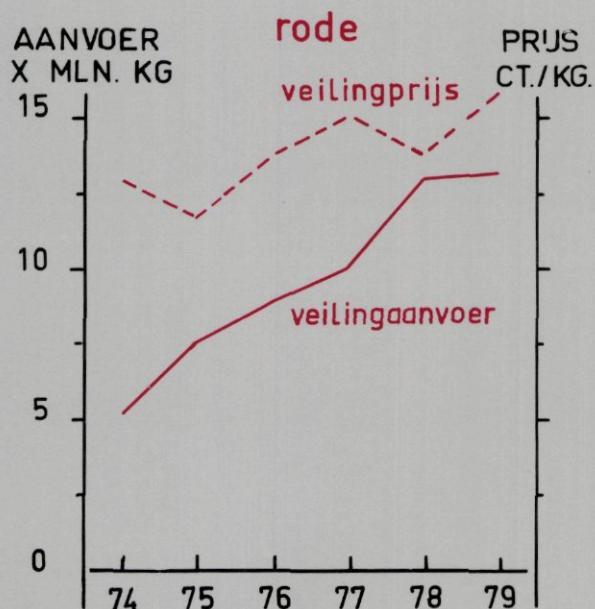
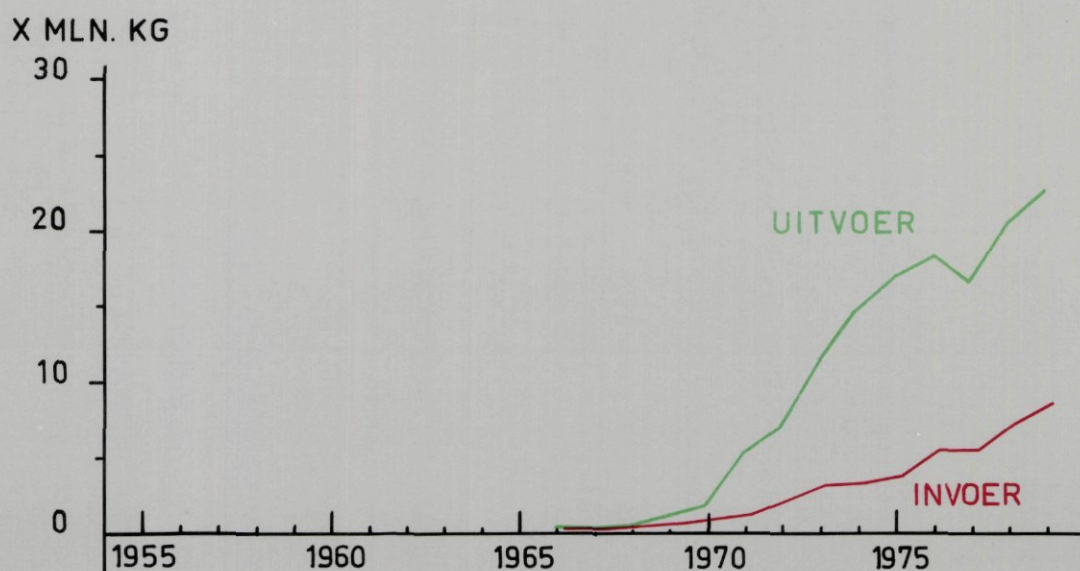
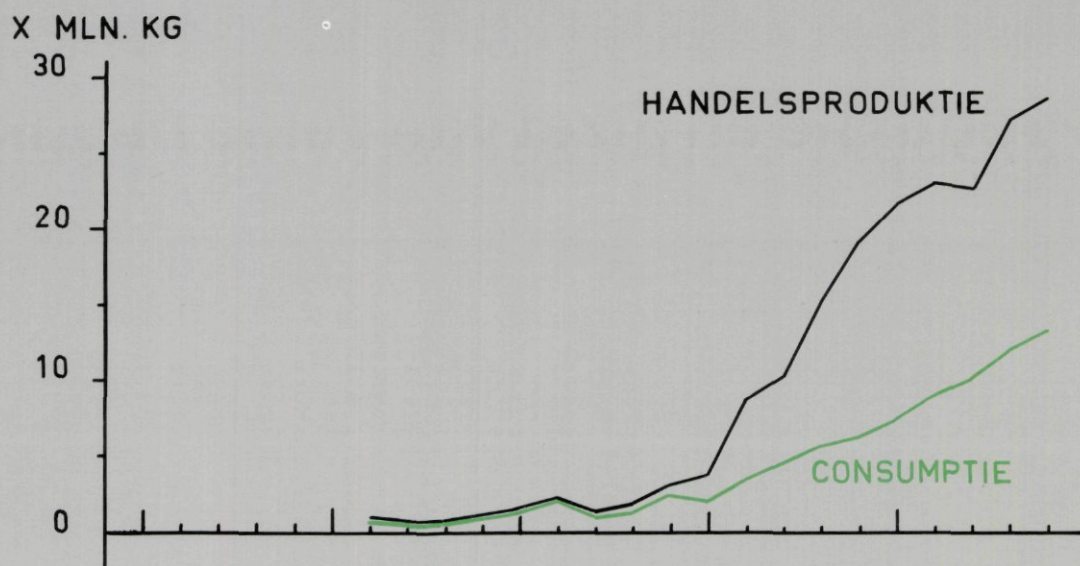
Produktie en afzet van verse paprika

	HANDELS- PRODUKTIE	CON- SUMPTIE	INVOER	UITVOER
	— x 1.000 KG —			
1955				
1960				
1965	1.605	1.605		
1970	3.745	2.338	819	2.170
1975	21.612	7.463	3.696	17.041
1979	28.575	13.437	8.408	22.746

Veilingaanvoer van
rode en groene paprika

	RODE PAPRIKA		GROENE PAPRIKA	
	HOEVEELHEID	PRIJS	HOEVEELHEID	PRIJS
	x 1.000 KG	in CT/KG	x 1.000 KG	in CT/KG
1974	5.224	260	11.904	166
1975	7.652	235	12.163	185
1976	8.825	275	12.028	204
1977	10.027	302	10.585	230
1978	12.930	275	11.433	218
1979	13.215	318	11.924	246

Produktie en afzet van verse paprika

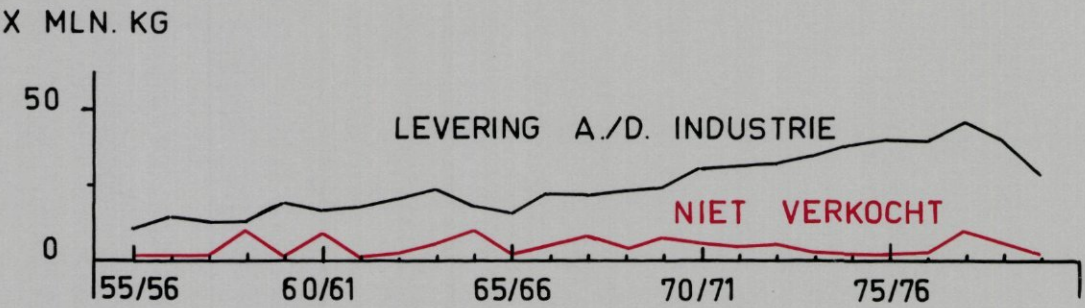
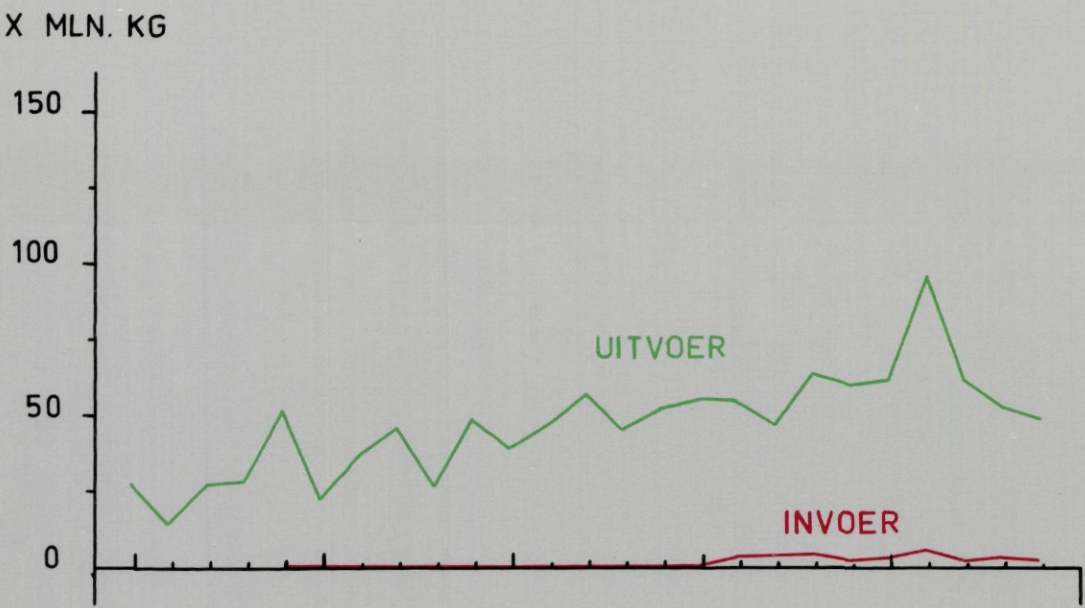
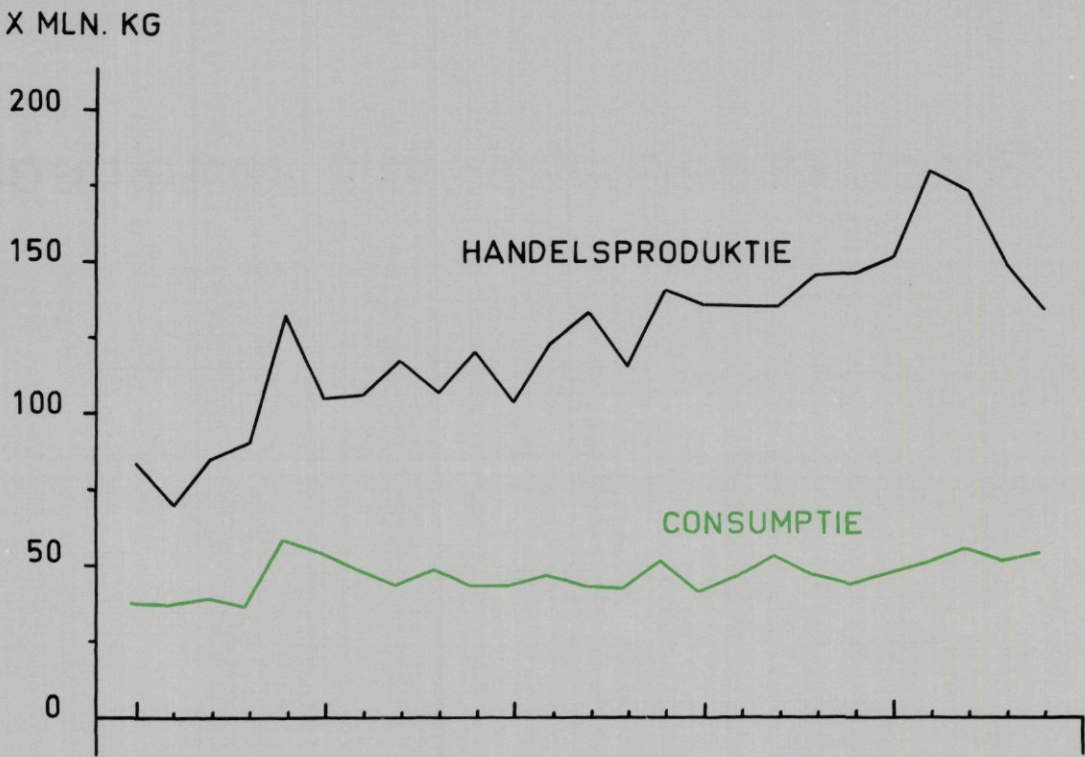

TABEL 19

Productie en afzet van verse peen

	HANDELS- PRODUKTIE	CON- SUMPTIE	INVOER	UITVOER	LEVERINGEN AAN DE INDUSTRIE	NIET VERKOCHTE HOEVEELH.
	— x 1.000 KG —					
1955/56	83.050	39.586	3	29.760	11.618	2.089
1960/61	105.334	56.009	179	24.160	17.060	8.284
1965/66	104.383	45.626	320	40.768	16.965	1.344
1970/71	136.565	43.943	898	56.258	30.737	6.525
1975/76	151.864	49.909	3.126	63.745	39.465	1.873
1979/80	134.259	55.056	733	50.009	28.753	1.174

Productie en afzet van verse peen

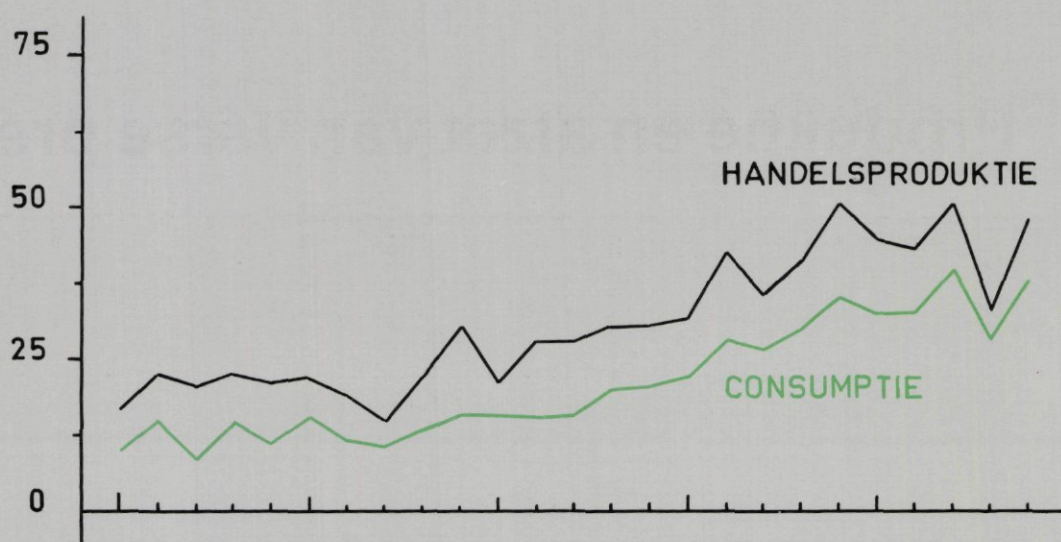
TABEL 20

Produktie en afzet van verse prei

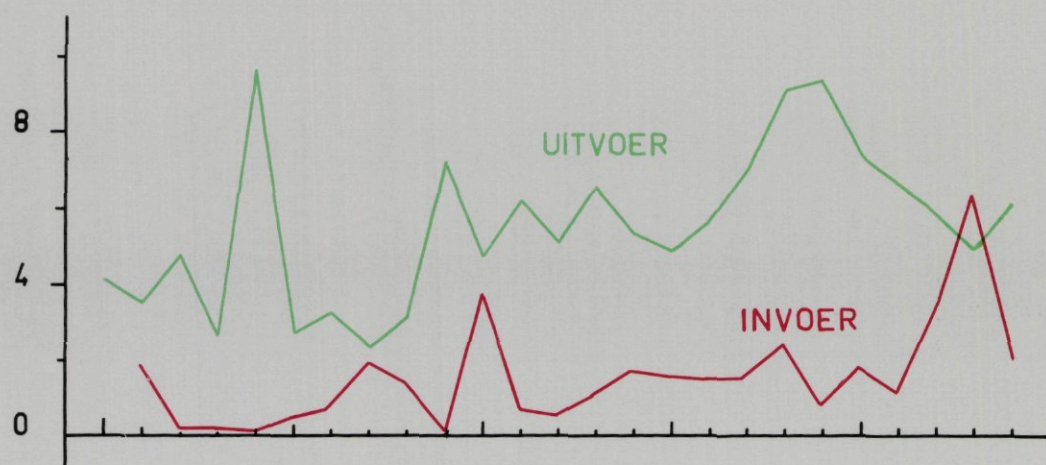
	HANDELS- PRODUKTIE	CON- SUMPTIE	INVOER	UITVOER	LEVERINGEN AAN DE INDUSTRIE	NIET VERKOCHTE HOEVEELH.
	— x 1.000 KG —					
1955/56	17.012	9.849	0	4.138	2.679	346
1960/61	23.185	15.870	408	2.702	3.927	1.094
1965/66	21.815	16.394	3.775	4.653	4.427	116
1970/71	33.280	21.770	1.508	4.827	7.841	350
1975/76	44.960	32.215	1.735	7.285	6.806	389
1979/80	48.667	38.706	1.857	6.123	5.267	428

Productie en afzet van verse prei

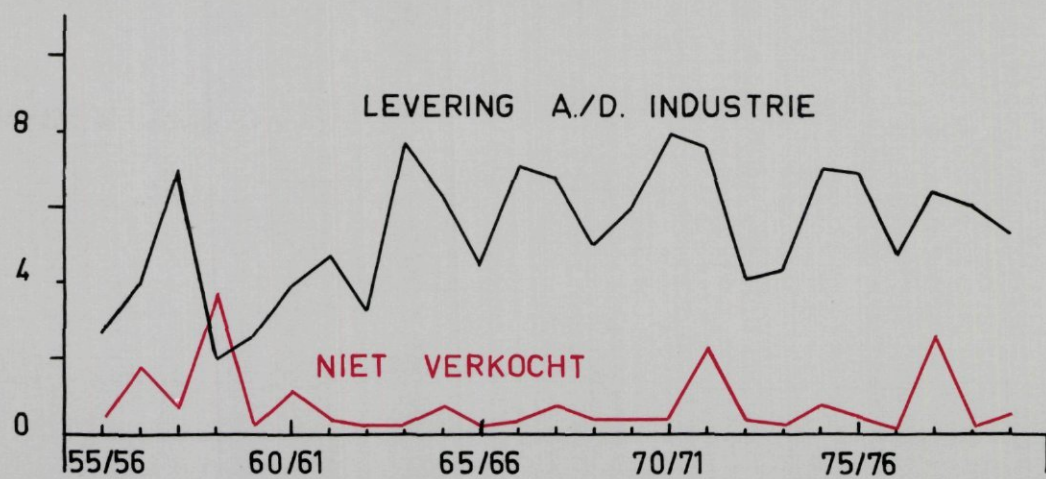
X MLN. KG

X MLN. KG

X MLN. KG

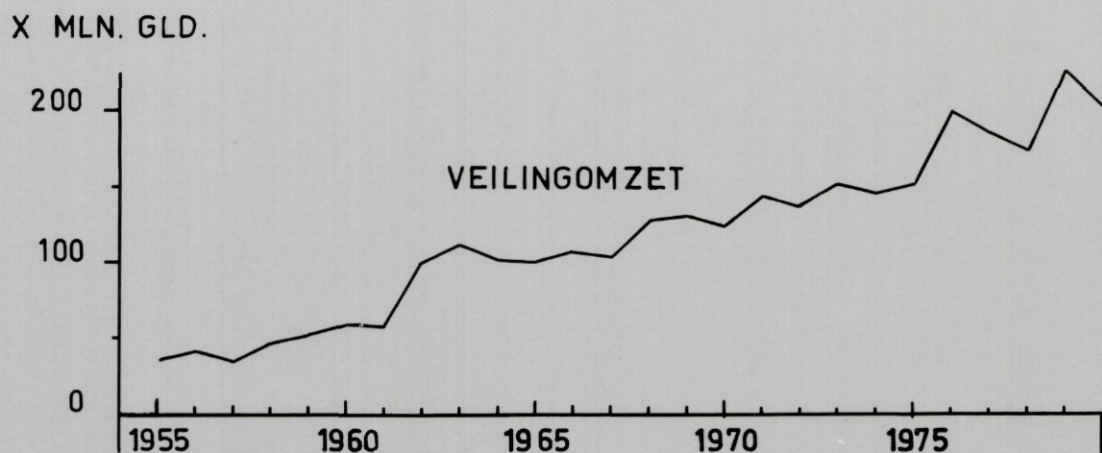
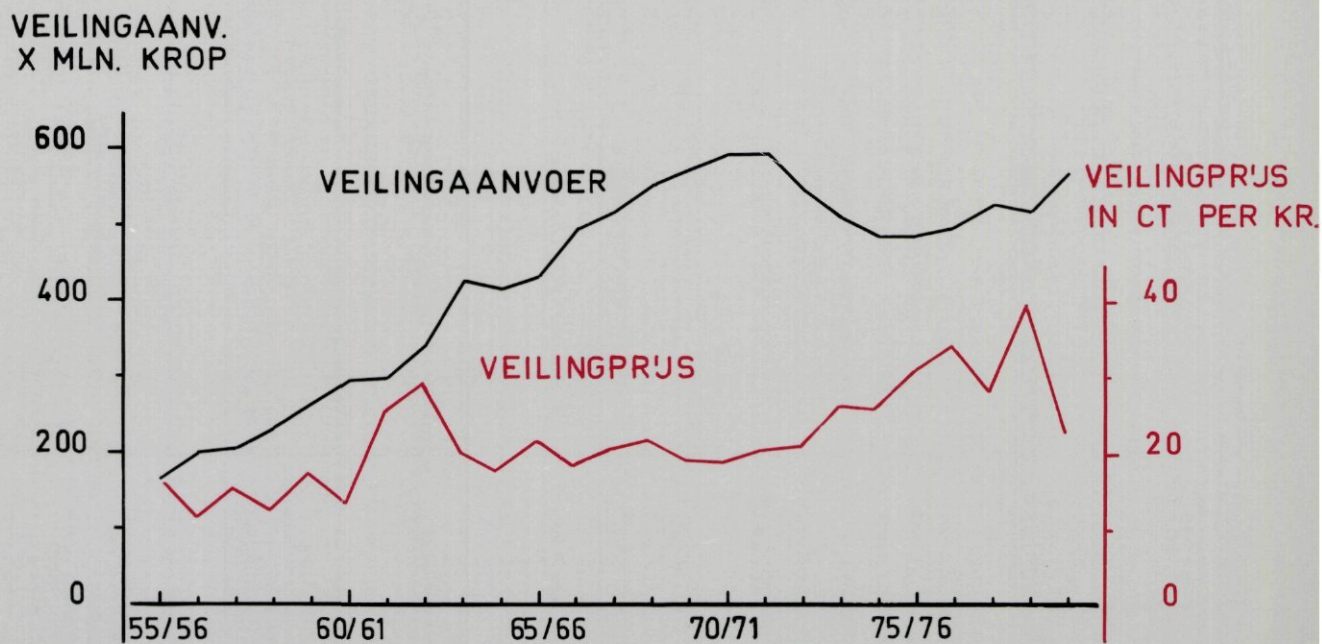
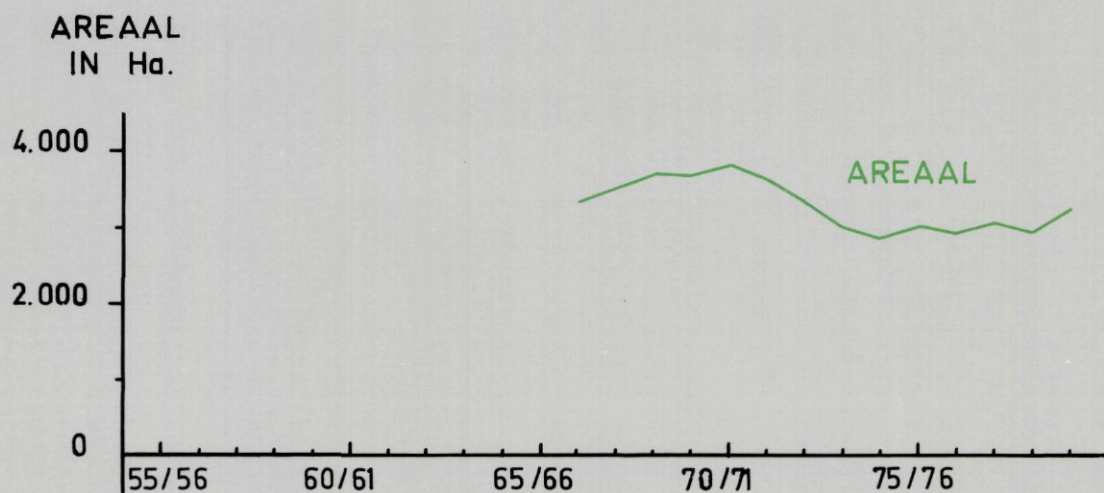
TABEL 21

Productie en afzet van verse glassla

	CUMULATIEF AREAAL 1)	VEILING- AANVOER IN KROPPEN	VEILING- PRIJS PER KROP		VEILING- OMZETTEN
	IN HA	x 1.000 kr.	IN CT/KROP		IN MLN GLD.
1955/56		165.357	17	1955	35
1960/61		297.167	14	1960	58
1965/66		432.304	22	1965	100
1970/71	3.892	593.784	19	1970	125
1975/76	3.095	483.288	31	1975	152
1979/80	3.332	568.681	23	1979	227

1) Steekproef groenten onder glas (C.B.S.)

Productie en afzet van verse glassla

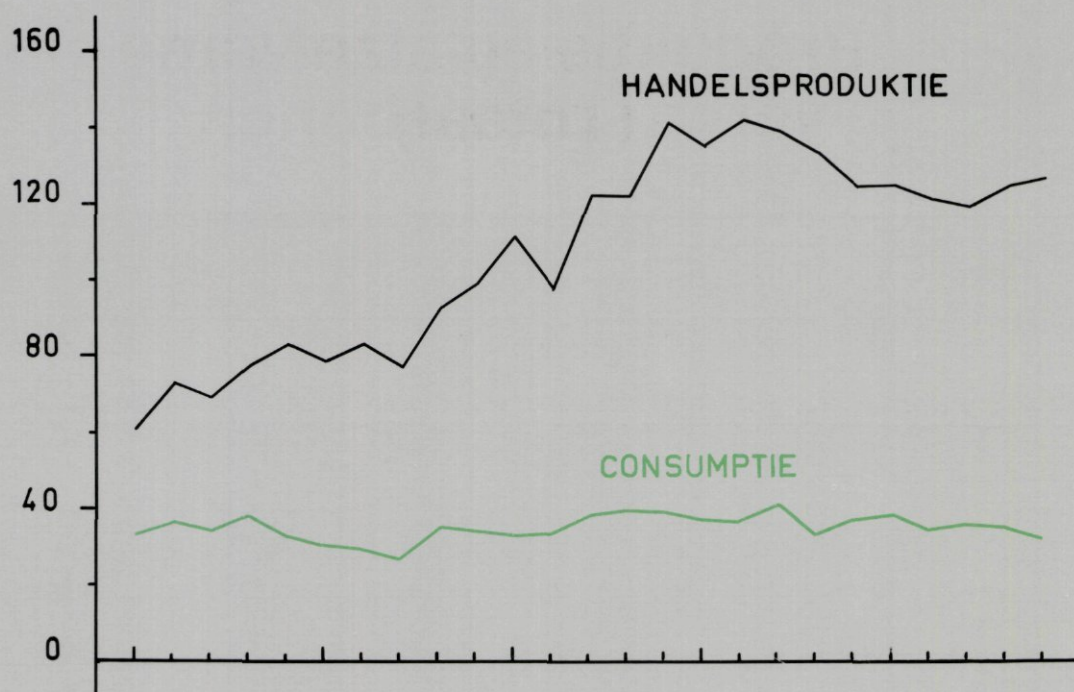
TABEL 22

Produktie en afzet van verse sla (Totaal)

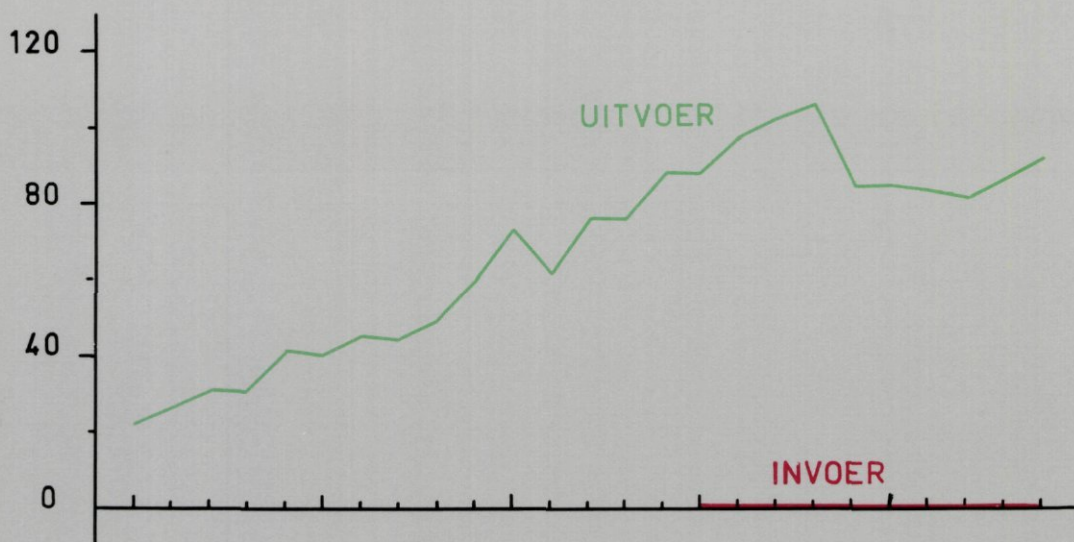
	HANDELS- PRODUKTIE	CON- SUMPTIE	INVOER	UITVOER	NIET VERKOCHTE HOEVEELHEDEN
	— x 1.000 KG —				
1955	60.925	33.756	8	24.170	2.900
1960	77.893	29.605	3	40.197	7.993
1965	110.635	32.565	18	73.536	4.513
1970	135.392	36.813	187	89.347	9.418
1975	125.516	38.198	1.749	85.259	3.808
1979	127.136	31.786	287	92.217	3.413

Productie en afzet van verse sla (Totaal)

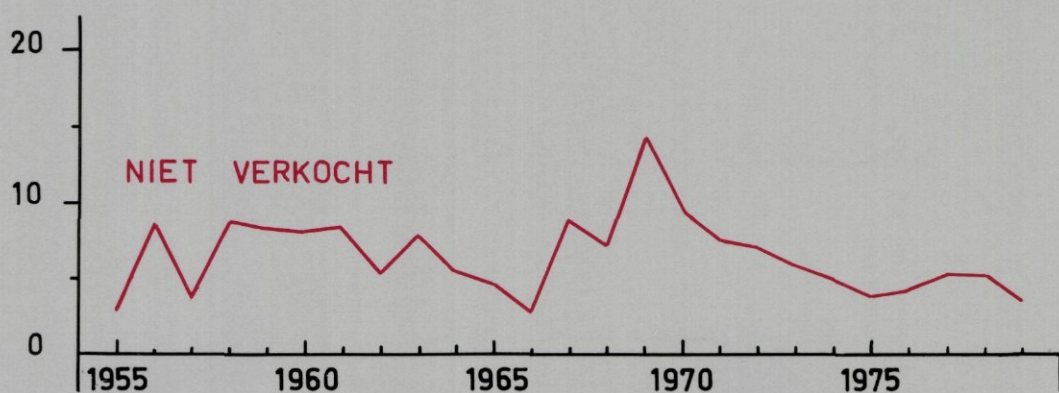
X MLN. KG

X MLN. KG

X MLN. KG

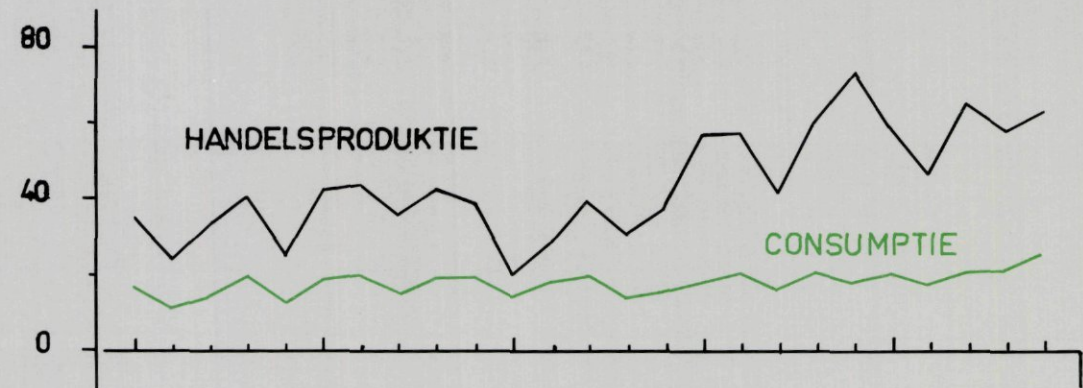
TABEL 23

**Productie en afzet van
verse sperziebonen**

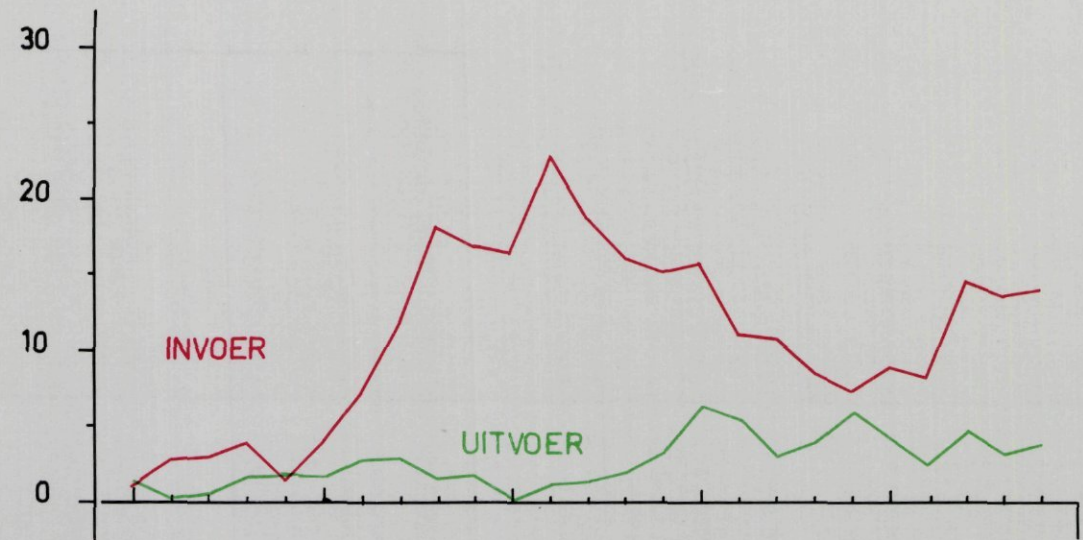
	HANDELS- PRODUKTIE	CON- SUMPTIE	INVOER	UITVOER	LEVERINGEN AAN DE INDUSTRIE	NIET VERKOCHTE HOEVEELH.
	— x 1.000 KG —					
1955	32.516	17.610	1.134	1.383	14.229	428
1960	41.904	19.546	3.973	1.908	24.205	218
1965	20.061	15.000	16.593	495	21.154	5
1970	57.325	18.597	15.612	6.249	47.911	180
1975	59.133	20.500	8.871	4.304	43.035	165
1979	63.454	25.954	14.140	3.986	46.758	896

Productie en afzet van verse sperziebonen

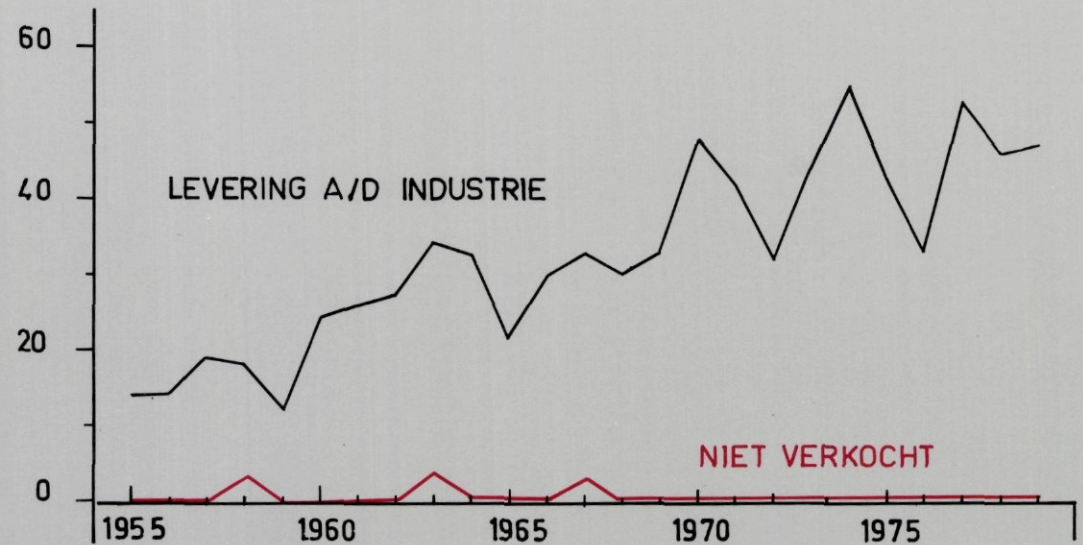
X MLN KG

X MLN KG

X MLN.KG.

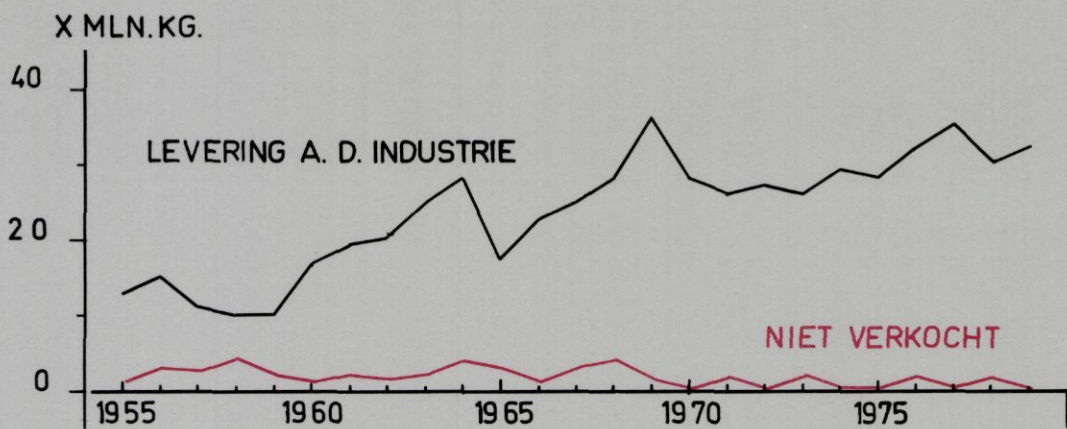
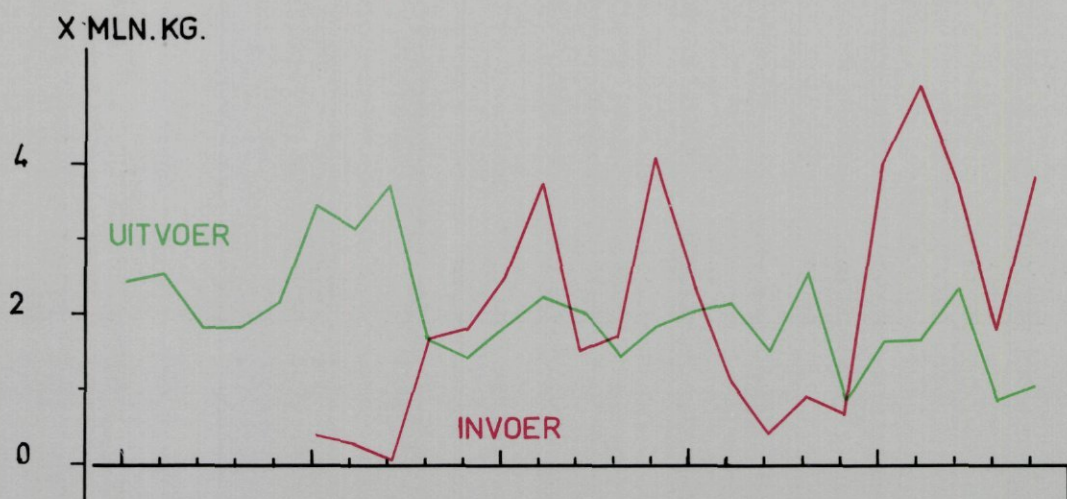
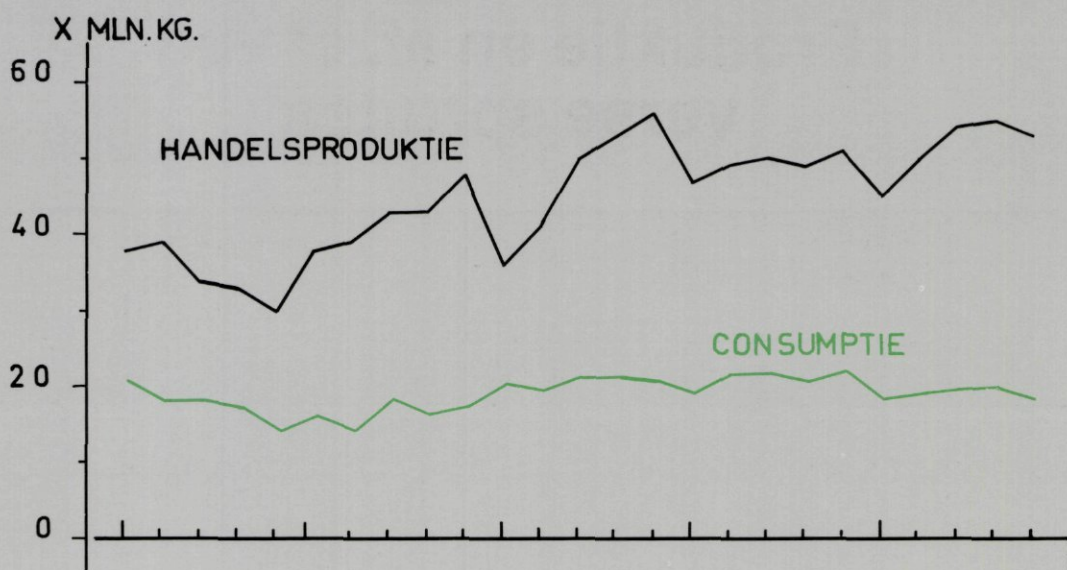

TABEL 24

Productie en afzet van verse spinazie

	HANDELS- PRODUKTIE	CON- SUMPTIE	INVOER	UITVOER	LEVERINGEN AAN DE INDUSTRIE	NIET VERKOCHTE HOEVEELH.
	— x 1.000 KG —					
1955	37.622	20.565	0	2.450	13.016	1.591
1960	38.132	16.003	46	3.486	17.328	1.361
1965	36.988	20.000	2.548	1.808	17.463	265
1970	47.923	18.877	2.487	2.031	28.147	1.355
1975	45.269	18.168	4.072	1.662	28.589	912
1979	48.597	18.296	3.836	1.097	32.072	968

Productie en afzet van verse spinazie

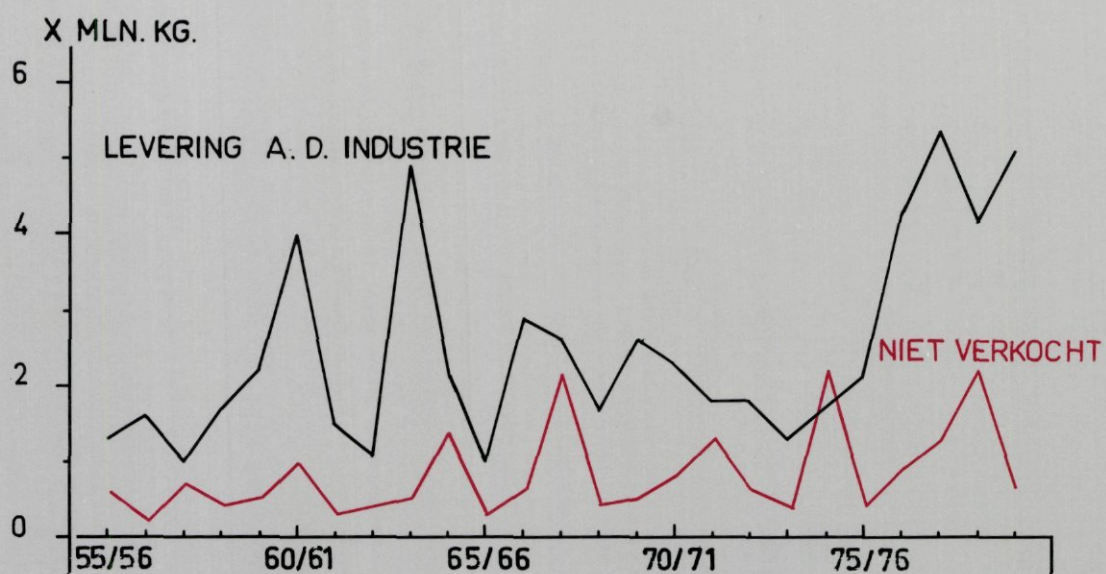
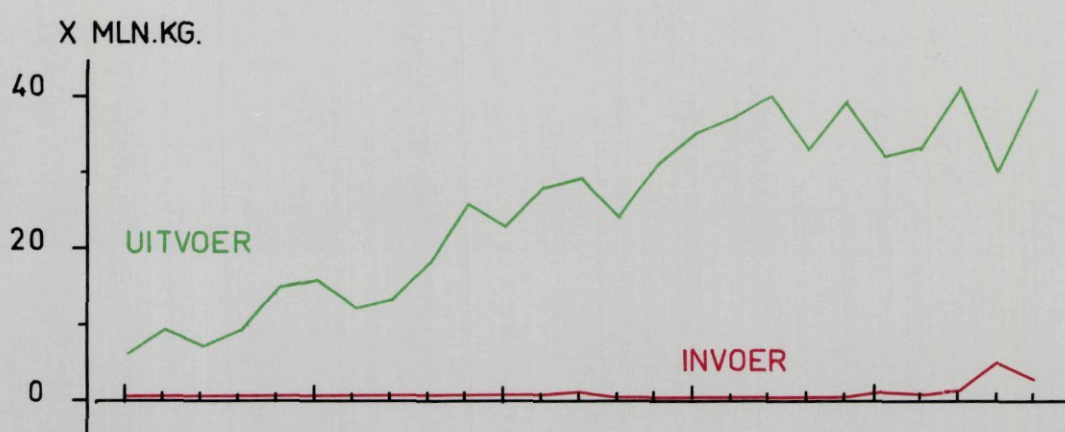
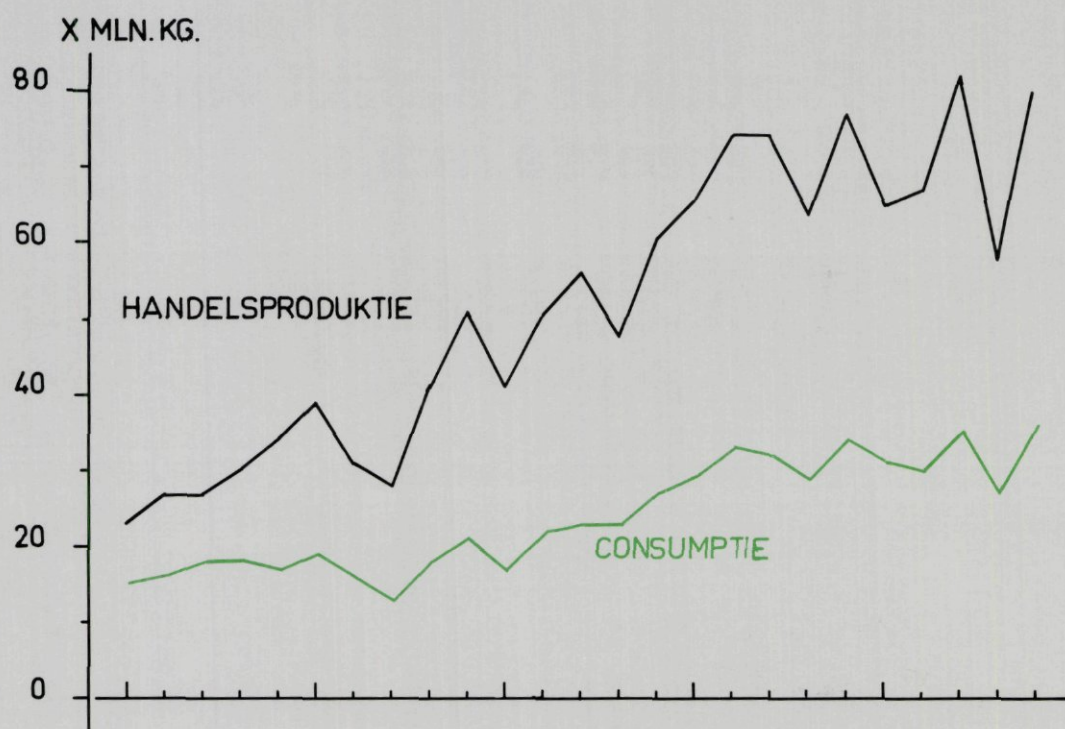

TABEL 25

Productie en afzet van
verse spruiten

	HANDELS- PRODUKTIE	CON- SUMPTIE	INVOER	UITVOER	LEVERINGEN AAN DE INDUSTRIE	NIET VERKOCHTE HOEEVEELH.
	— x 1.000 KG —					
1955/56	23.581	15.048	142	6.659	1.396	620
1960/61	39.940	19.412	352	15.803	4.032	1.045
1965/66	41.581	17.824	371	22.736	1.072	320
1970/71	66.855	29.309	908	35.201	2.356	897
1975/76	65.114	31.280	1.644	32.849	2.196	433
1979/80	80.845	36.530	3.115	41.656	5.149	625

Productie en afzet van verse spruiten

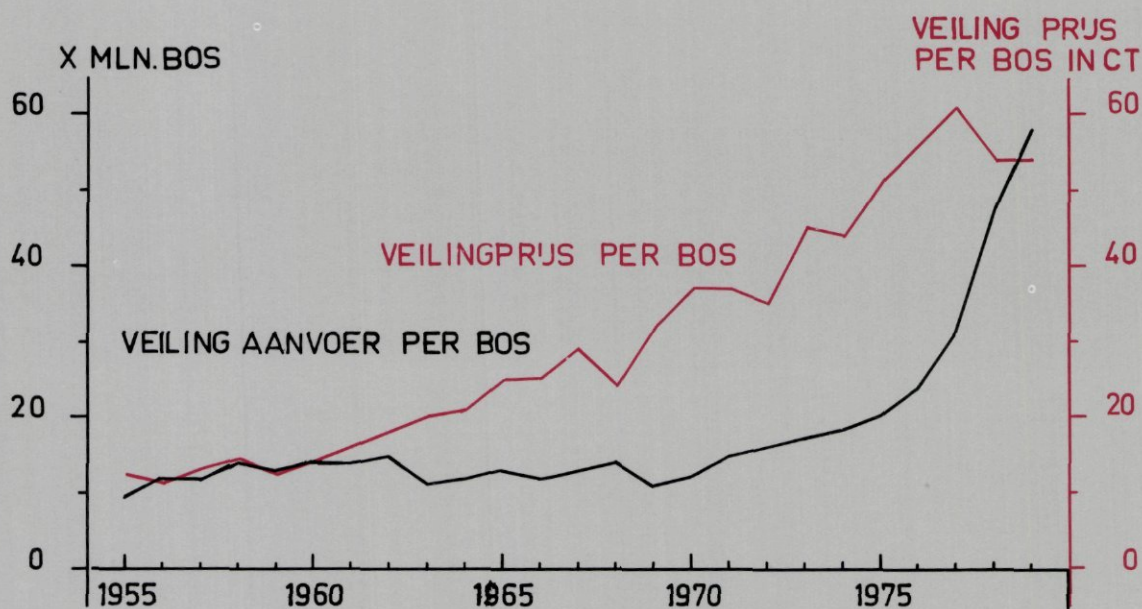
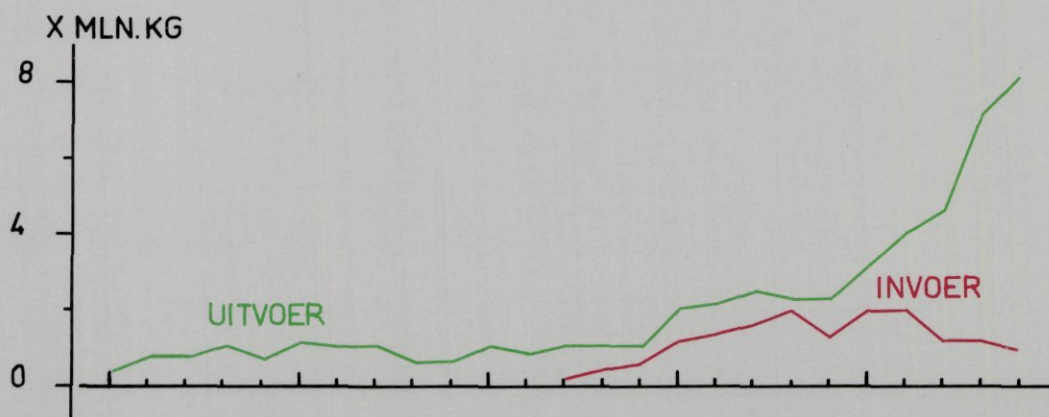
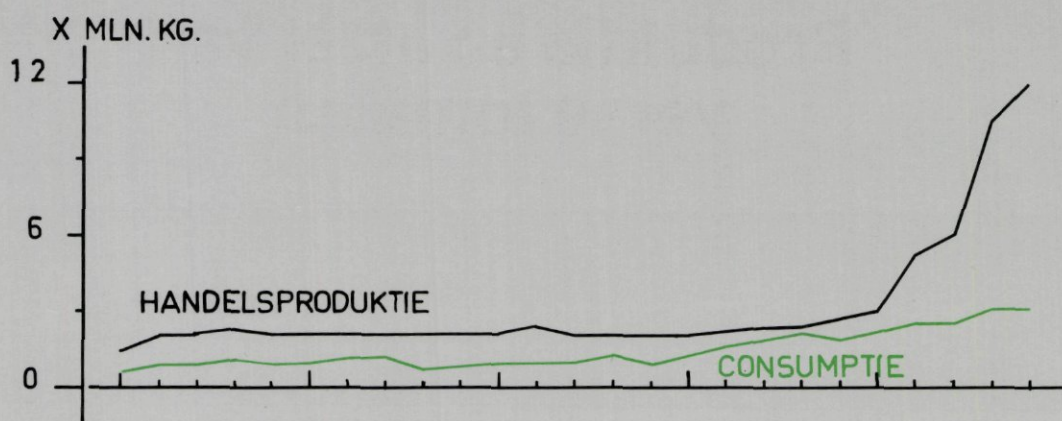

TABEL 26

Productie en afzet van verse radijs

	HANDELS- PRODUKTIE	CON- SUMPTIE	INVOER	UITVOER	VEILING- AANVOER PER BOS	VEILING- PRIJS PER BOS
	— x 1.000 KG —				x 1000 bos	IN CT/BOS
1955	2.141	1.404	-	694	10.396	13
1960	2.994	1.765	-	1.054	14.534	15
1965	2.734	1.677	-	1.011	13.268	26
1970	2.587	1.727	1.250	2.058	12.319	38
1975	4.198	2.936	2.146	3.367	20.232	52
1979	12.185	4.709	1.061	8.531	58.300	55

Productie en afzet van verse radijs

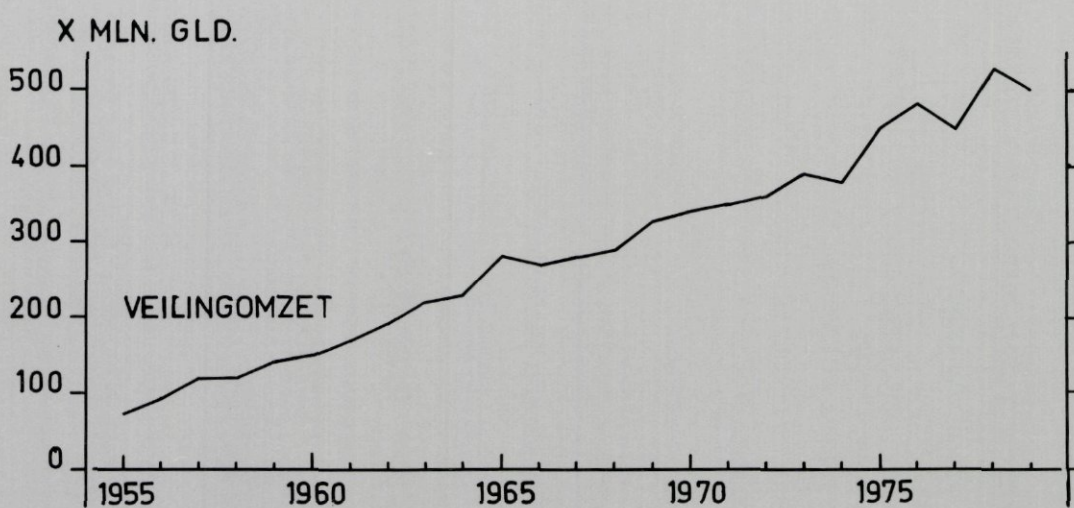
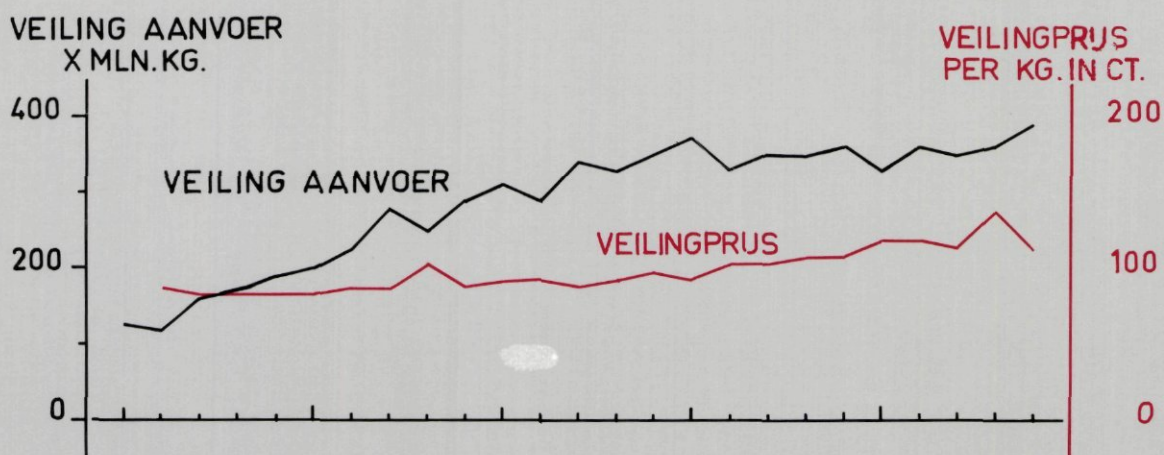
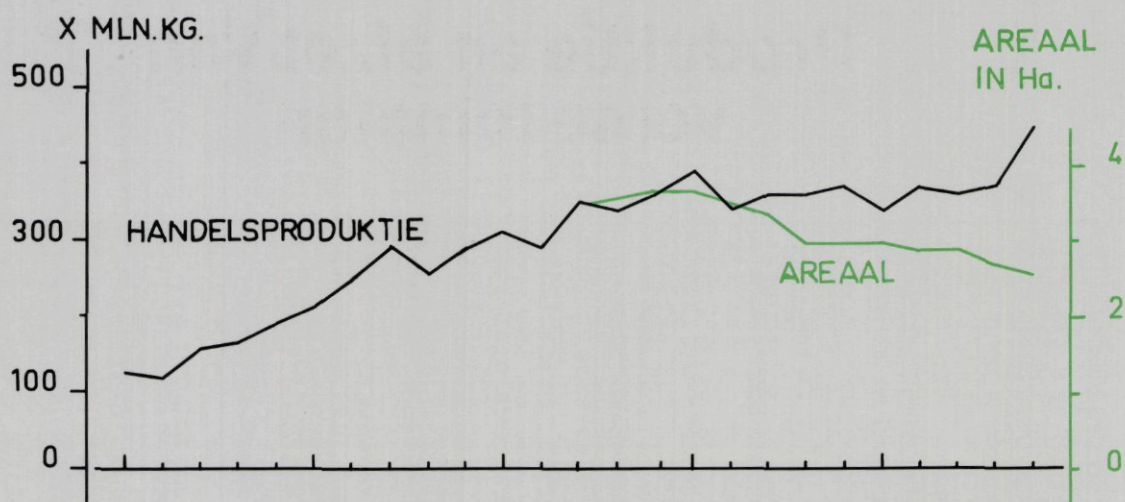
TABEL 27

Productie en afzet van verse tomaten

	CUMULATIEF AREAAL 1)	HANDELS- PRODUKTIE	VEILING- AANVOER	VEILING- PRIJS PER KG	VEILING- OMZETTEN
	IN HA	x 1000 KG	x 1000 KG	IN CT/KG	IN MLN GLD.
1955		125.024	124.402	62	77
1960		281.362	200.360	75	150
1965		312.410	310.856	90	280
1970	3.764	392.254	378.989	92	349
1975	3.018	346.946	333.602	138	458
1979	2.689	405.126	389.544	131	506

1) Steekproef groenten onder glas (C.B.S.)

Produktie en afzet van verse tomaten

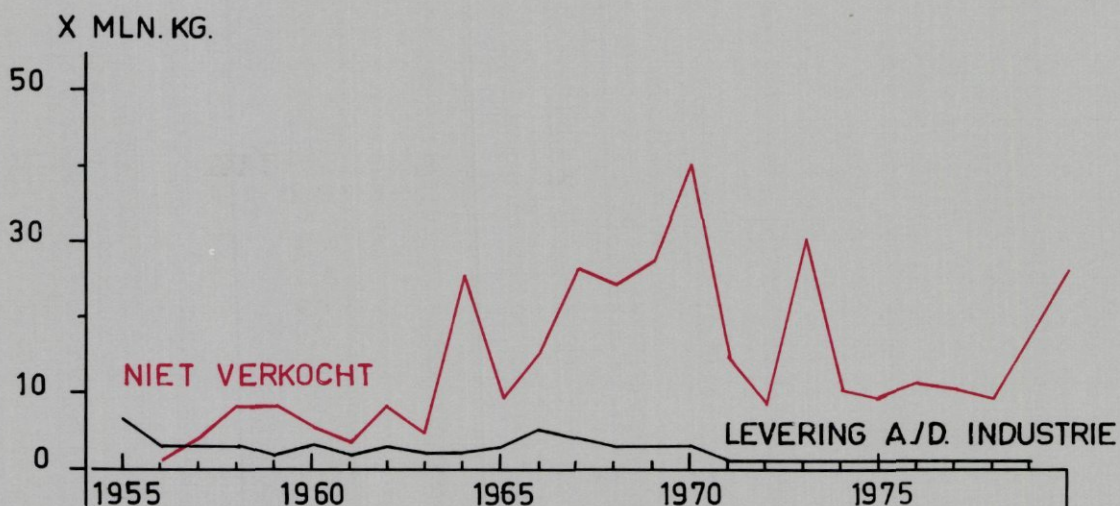
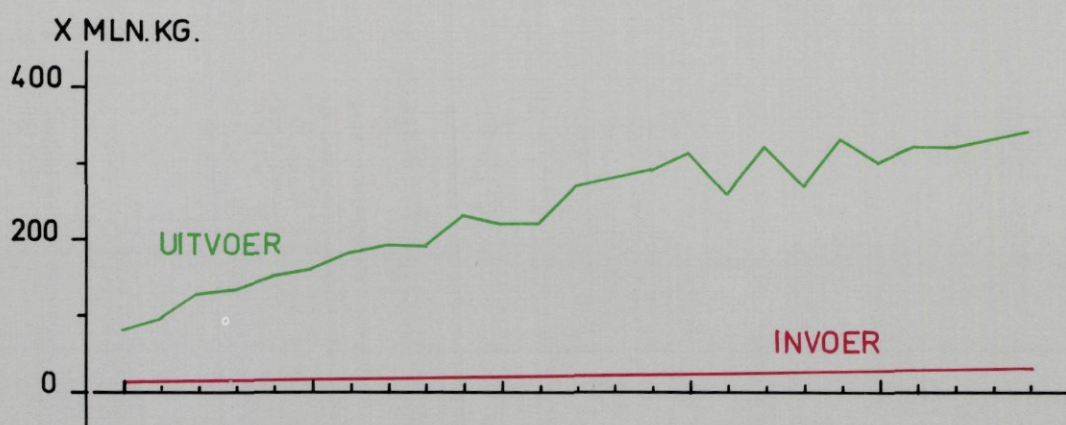
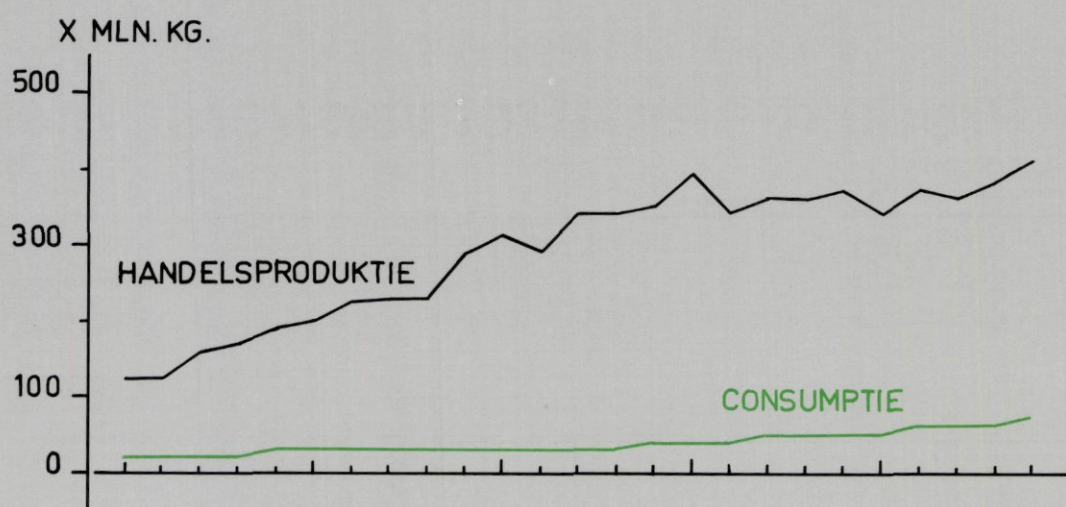

TABEL 28

Productie en afzet van verse tomaten

	HANDELS- PRODUKTIE	CON- SUMPTIE	INVOER	UITVOER	LEVERINGEN AAN DE INDUSTRIE	NIET VERKOCHTE HOEEVELH. (incl.interv.)
	— x 1.000 KG —					
1955	125.024	24.997	803	89.022	6.704	5.104
1960	201.362	31.406	897	162.509	3.284	5.060
1965	312.410	39.050	2.437	262.041	3.895	9.861
1970	392.254	43.829	7.797	312.339	3.753	40.130
1975	346.946	59.333	26.049	303.304	561	9.797
1979	405.126	71.623	38.141	344.675	200	26.769

Productie en afzet van verse tomaten

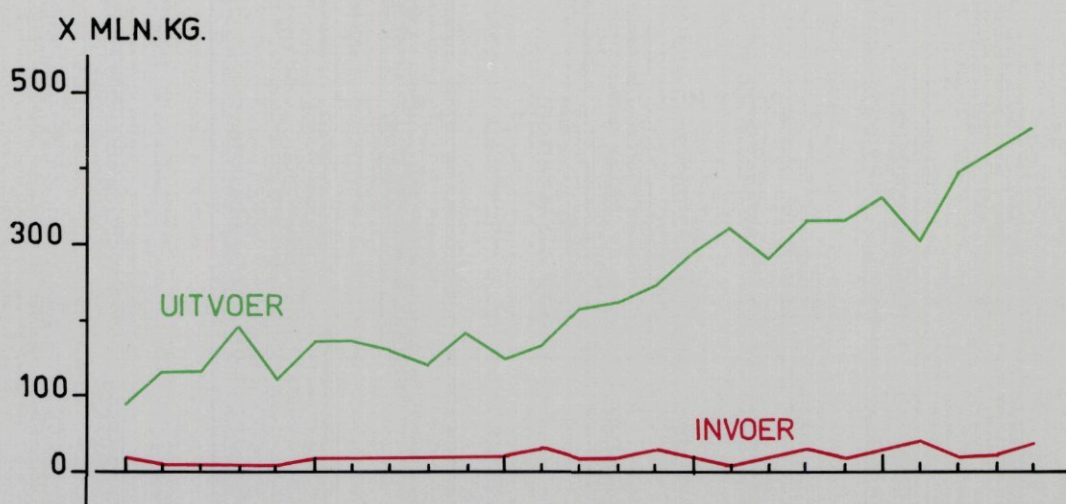
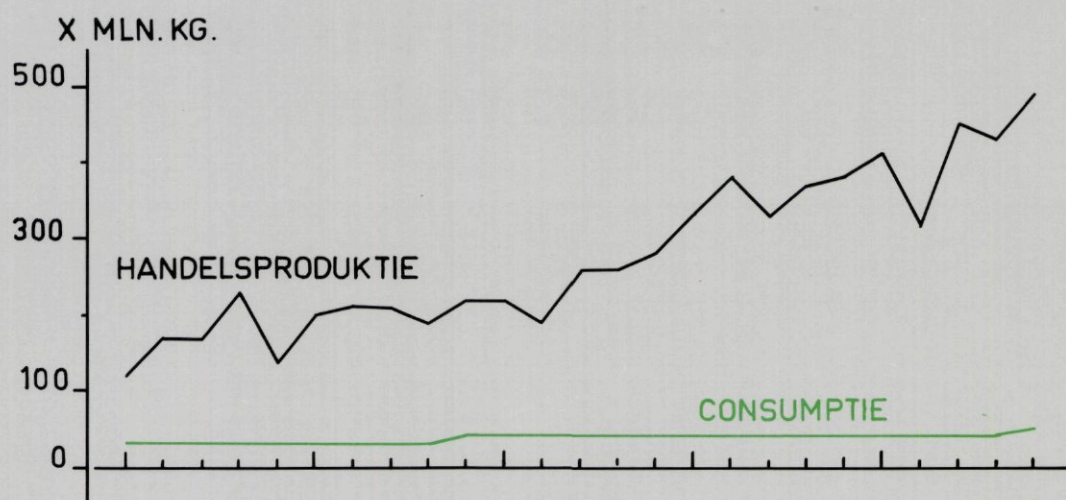
TABEL 29

Productie en afzet van verse uien

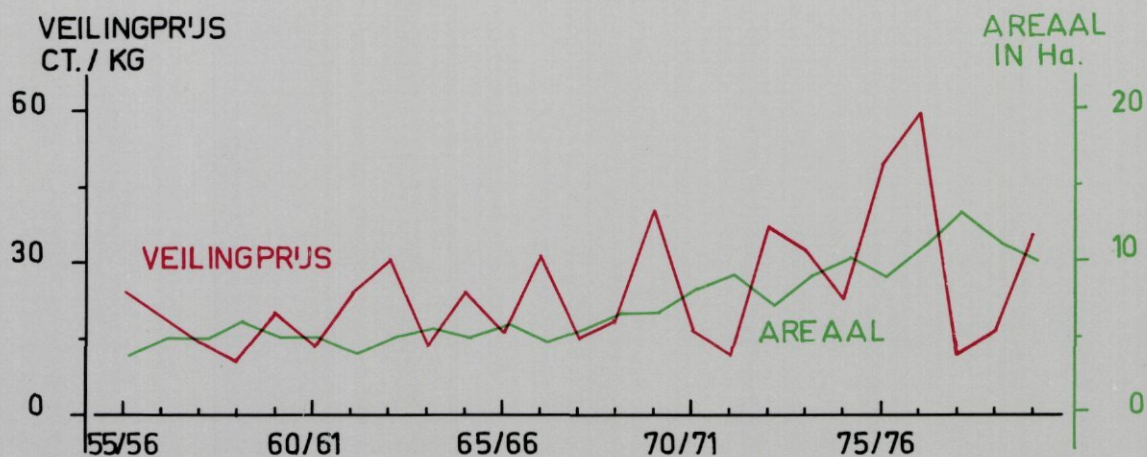
	HANDELS- PRODUKTIE	CON- SUMPTIE	INVOER	UITVOER	ZAAI-UIEN	
					AREALEN 1)	VEILING- PRIJS
		— x 1.000 KG —				in HA
1955/56	118.971	30.000	20.455	98.779	4.094	23
1960/61	208.533	35.000	20.669	178.817	5.406	14
1965/66	195.970	37.500	14.369	155.980	5.636	17
1970/71	338.846	42.500	11.748	292.124	8.384	16
1975/76	413.581	45.000	23.849	361.241	9.865	51
1979/80	493.370	50.000	36.736	458.615	10.812	40

1) volgens mei-telling C.B.S.

Produktie en afzet van verse uien

ZAAI UIEN

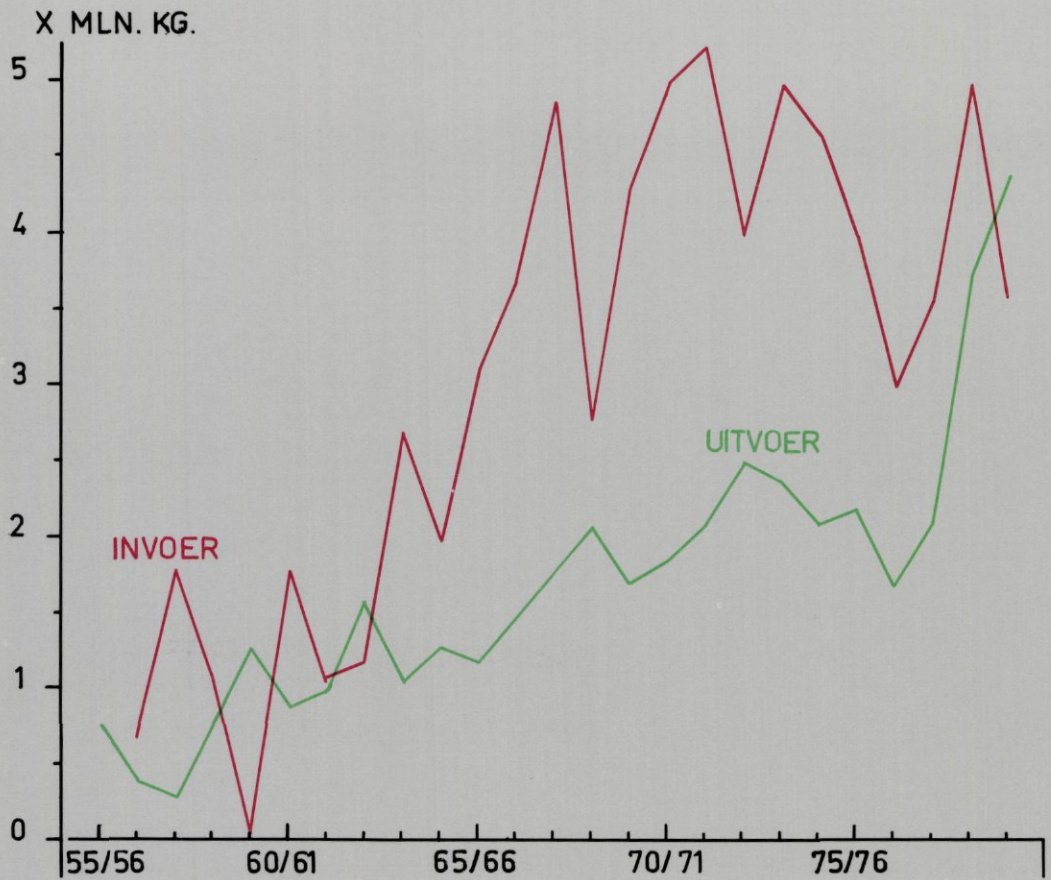
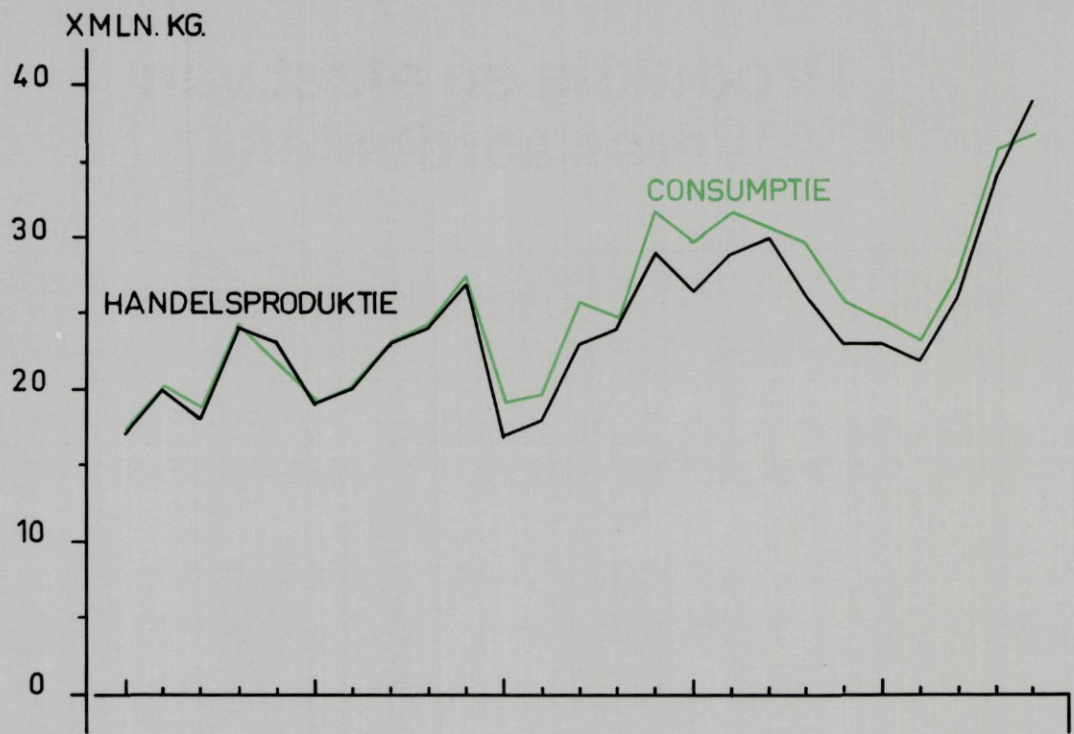

TABEL 30

Productie en afzet van vers witlof

	HANDELS- PRODUKTIE	CON- SUMPTIE	INVOER	UITVOER
	— x 1.000 KG —			
1955/56	17.926	17.677	734	891
1960/61	19.144	19.905	1.831	944
1965/66	17.996	19.748	3.108	1.284
1970/71	27.390	30.556	5.367	1.806
1975/76	23.231	25.424	4.709	2.274
1979/80	39.382	37.982	3.644	4.448

Productie en afzet van vers witlof

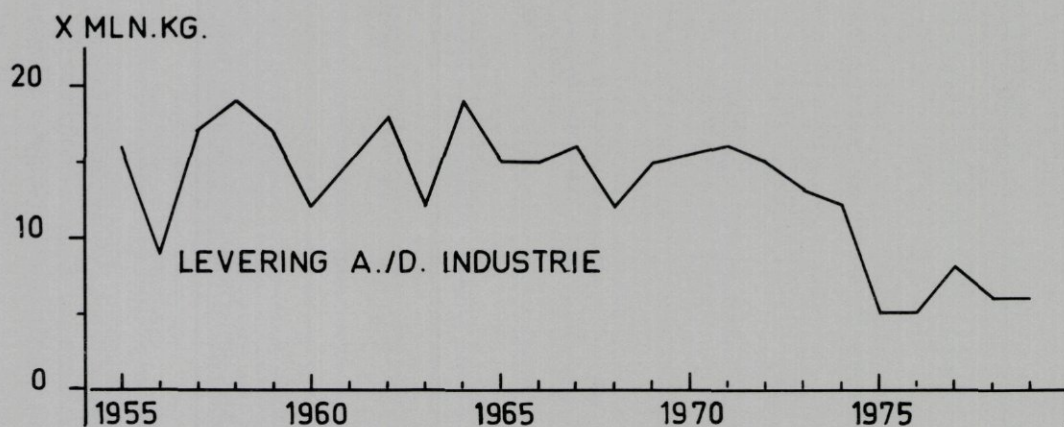
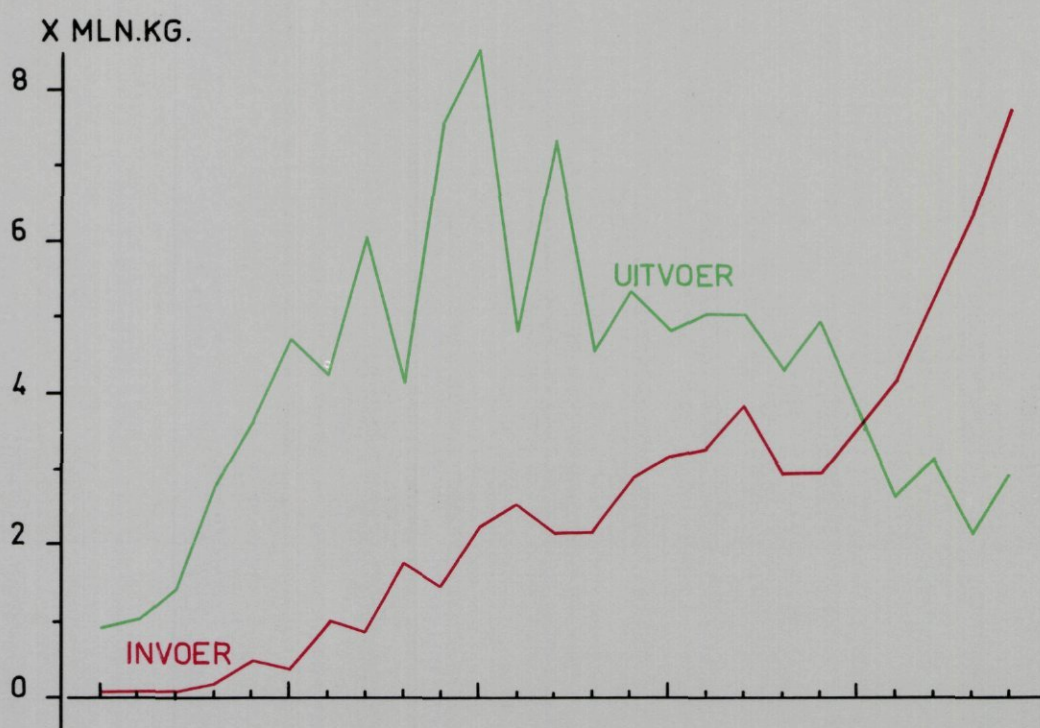
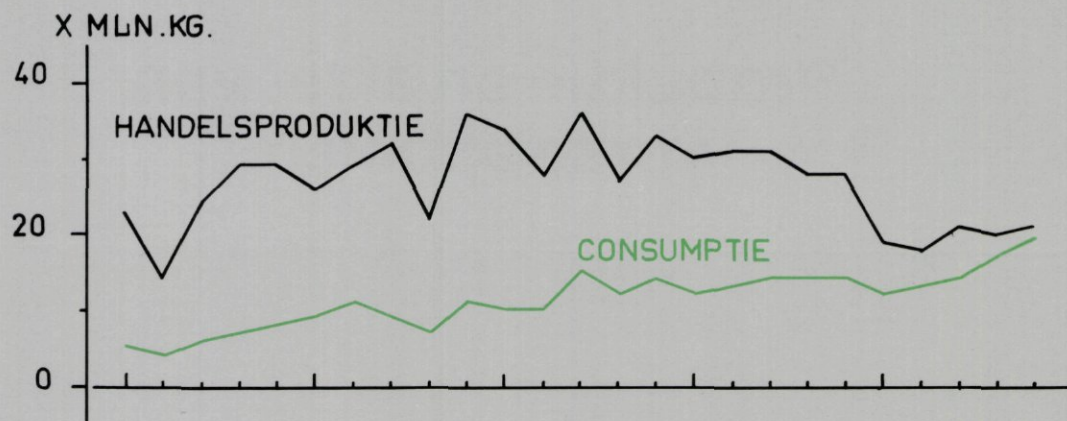

TABEL 31

Productie en afzet van verse aardbeien

	HANDELS- PRODUKTIE	CON- SUMPTIE	INVOER	UITVOER	LEVERINGEN AAN DE INDUSTRIE
	— x 1.000 KG —				
1955	23.075	5.480	71	981	16.681
1960	26.871	9.803	445	4.737	12.731
1965	34.097	10.748	1.599	9.333	15.519
1970	30.373	12.451	2.960	4.849	15.991
1975	19.208	12.029	3.008	3.784	5.940
1979	21.885	19.425	7.806	2.996	6.954

Productie en afzet van verse aardbeien

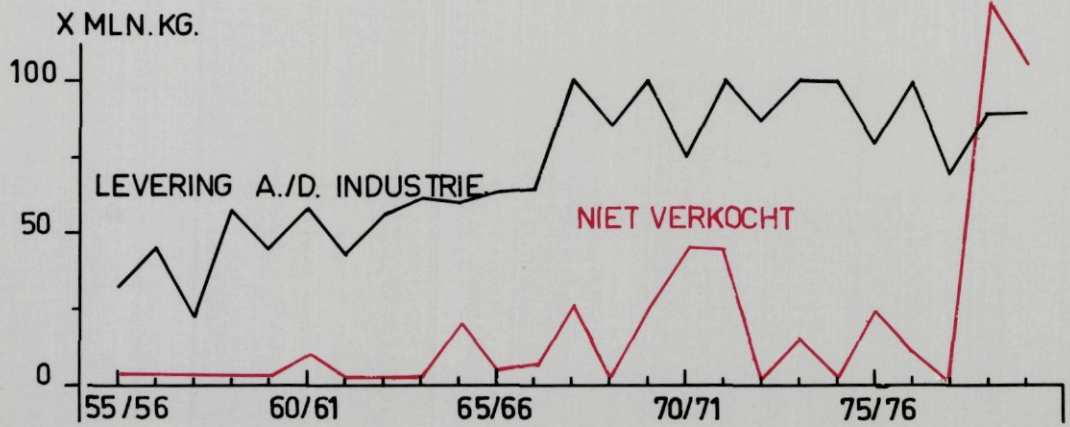
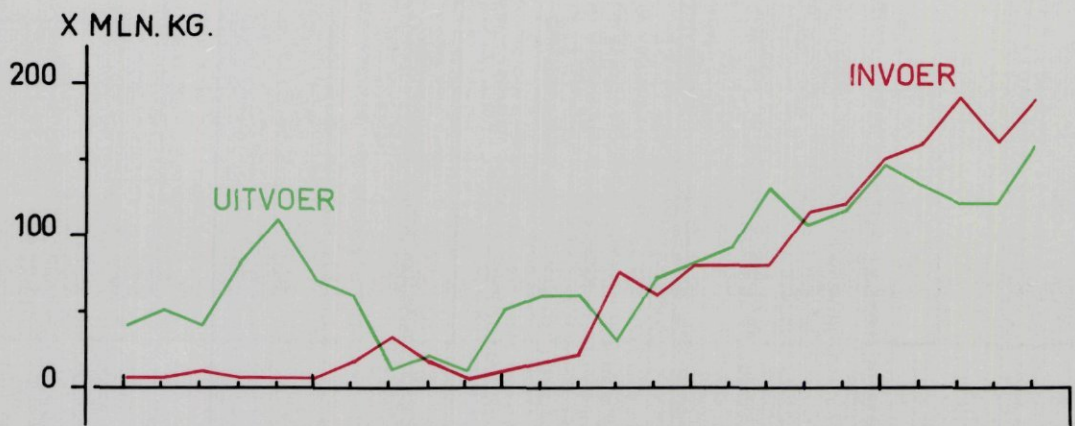
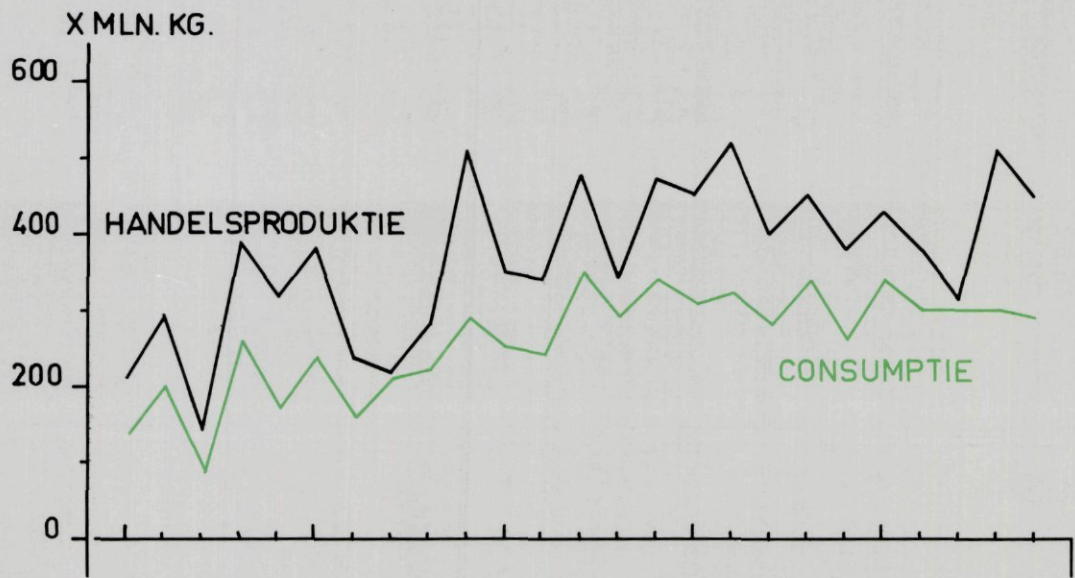

TABEL 32

Productie en afzet van verse appels

	HANDELS- PRODUKTIE	CON- SUMPTIE	INVOER	UITVOER	LEVERINGEN AAN DE INDUSTRIE	NIET VERKOCHTE HOEEVELH. (incl.interv.)
	— x 1.000 KG —					
1955/56	218.233	145.765	8.858	49.132	32.034	160
1960/61	383.687	244.893	9.796	78.474	61.793	8.323
1965/66	358.252	257.384	24.686	58.835	63.495	3.224
1970/71	450.000	318.438	83.812	95.640	75.000	44.734
1975/76	430.000	345.247	151.019	131.849	80.000	23.923
1979/80	450.000	298.052	193.018	143.169	90.000	111.797

Productie en afzet van verse appelen

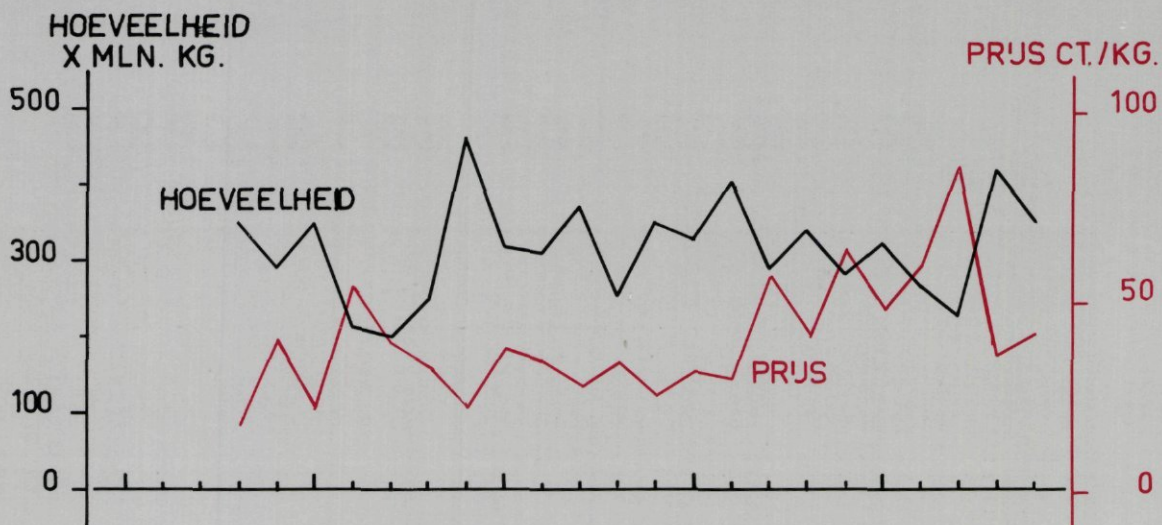
TABEL 33

Veilingaanvoer van appelen

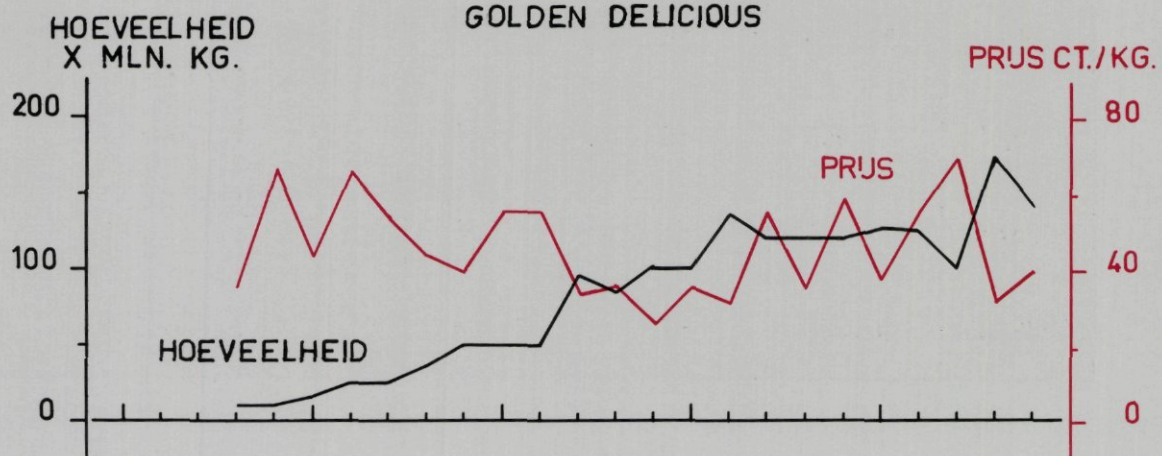
	T O T A A L		GOLDEN DELICIOUS		SCHONE VAN BOSKOOP	
	hoeveelh. x 1000 KG	prijs in CT/KG	hoeveelh. x 1000 KG	prijs in CT/KG	hoeveelh. x 1000 KG	prijs in CT/KG
1955/56						
1960/61	350.620	22	26.487	42	101.821	17
1965/66	325.684	38	57.436	57	60.475	35
1970/71	334.728	31	106.358	36	41.394	40
1975/76	321.830	49	138.427	39	41.829	57
1979/80	351.206	42	142.150	41	68.914	40

Veilingaanvoer van verse appelen

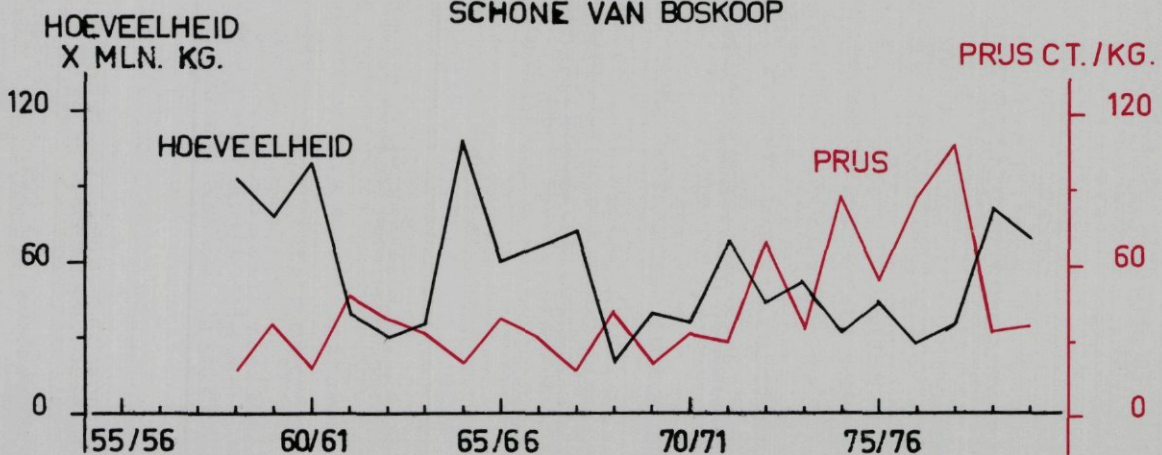
TOTAAL

GOLDEN DELICIOUS

SCHONE VAN BOSKOOP

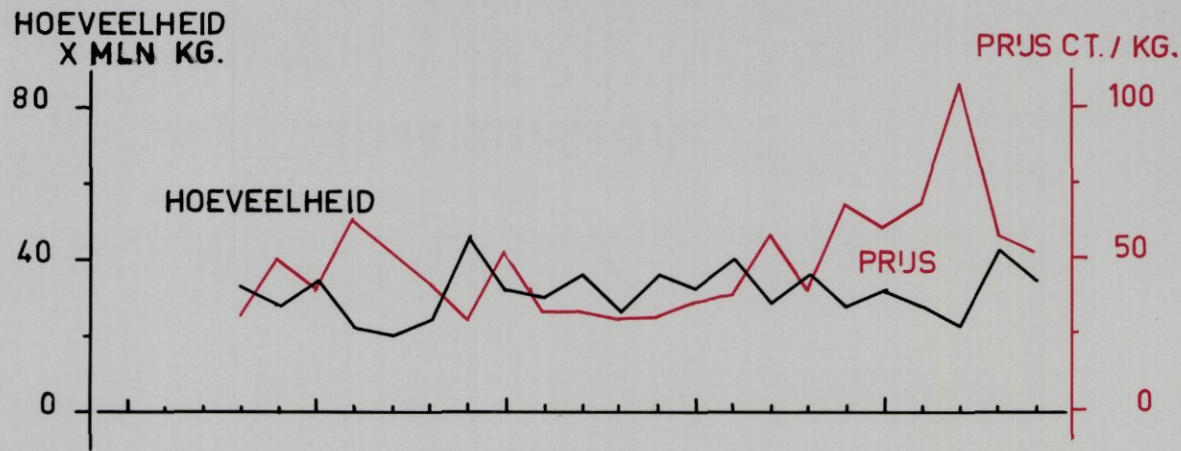
TABEL 34

Veilingaanvoer van appels

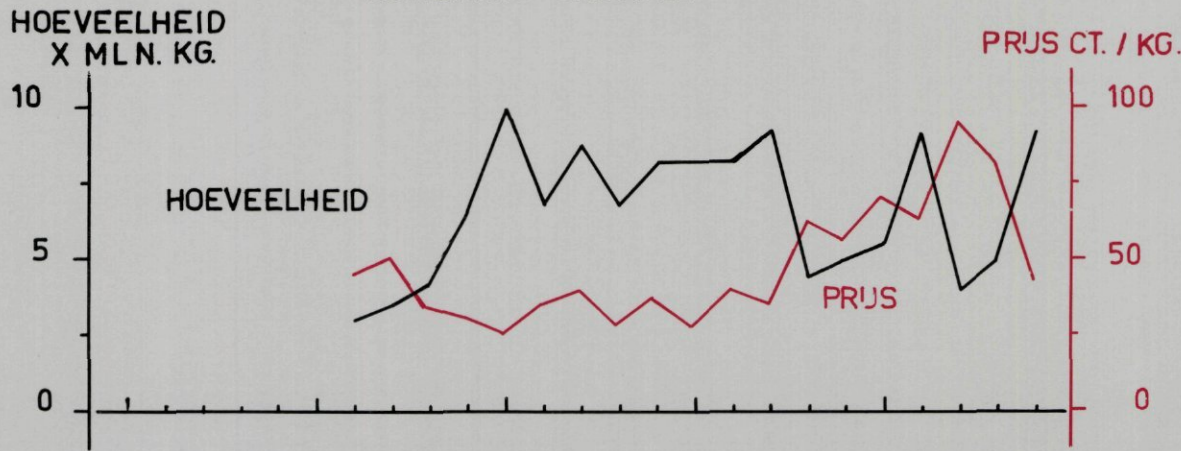
	COX'S ORANGE PIPPIN		LOMBARTS- CALVILLE		JAMES GRIEVE	
	hoeveelh. x 1000 KG	prijs in CT/KG	hoeveelh. x 1000 KG	prijs in CT/KG	hoeveelh. x 1000 KG	prijs in CT/KG
1955/56						
1960/61	25.257	41			15.925	30
1965/66	33.510	56	7.661	35	27.176	43
1970/71	61.509	34	8.440	35	39.044	18
1975/76	53.344	65	8.025	61	20.725	53
1979/80	46.082	52	8.114	49	20.344	34

Veilingaanvoer van appels

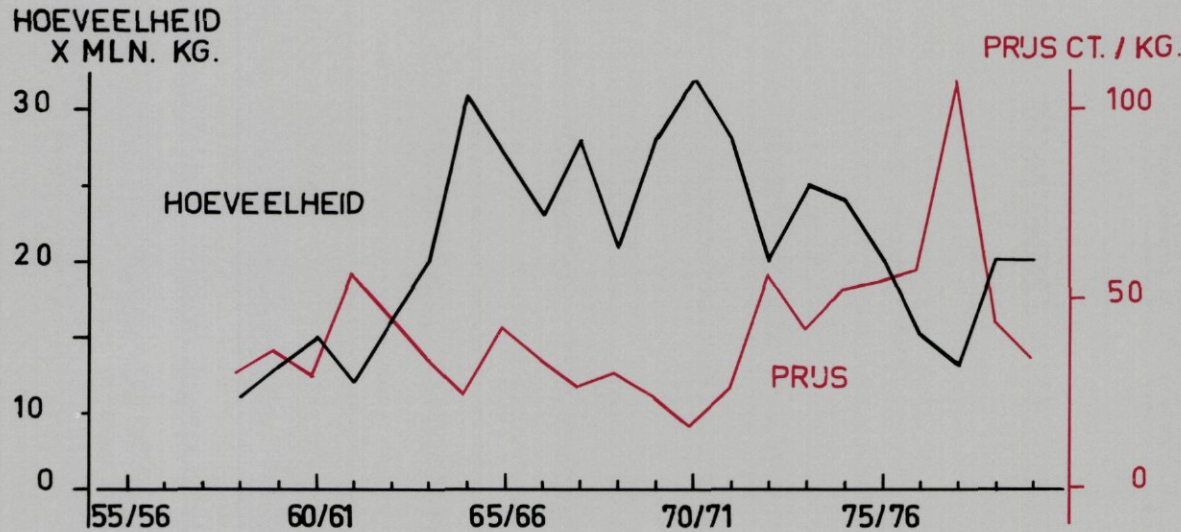
COX'S ORANGE PIPPIN

LOMBARTS CALVILLE

JAMES GRIEVE

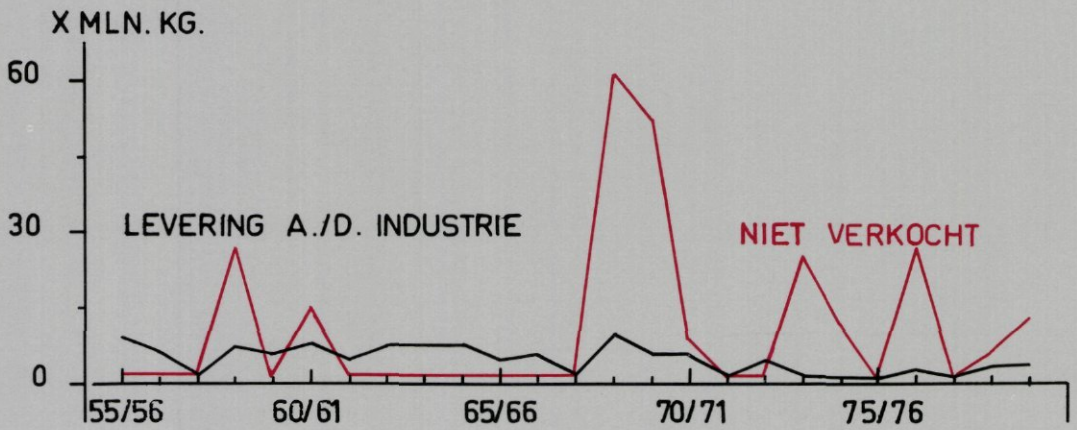
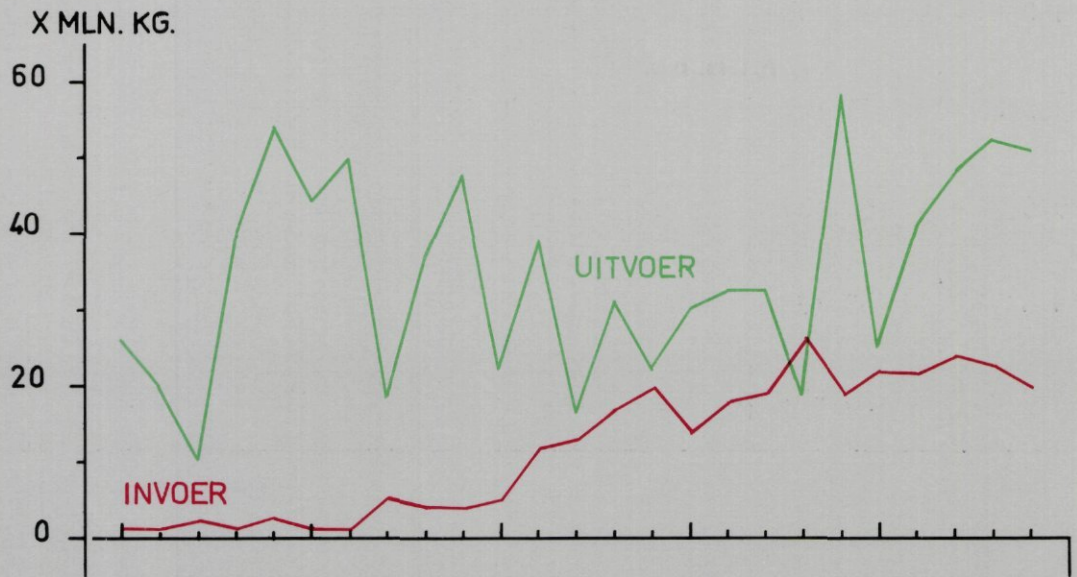
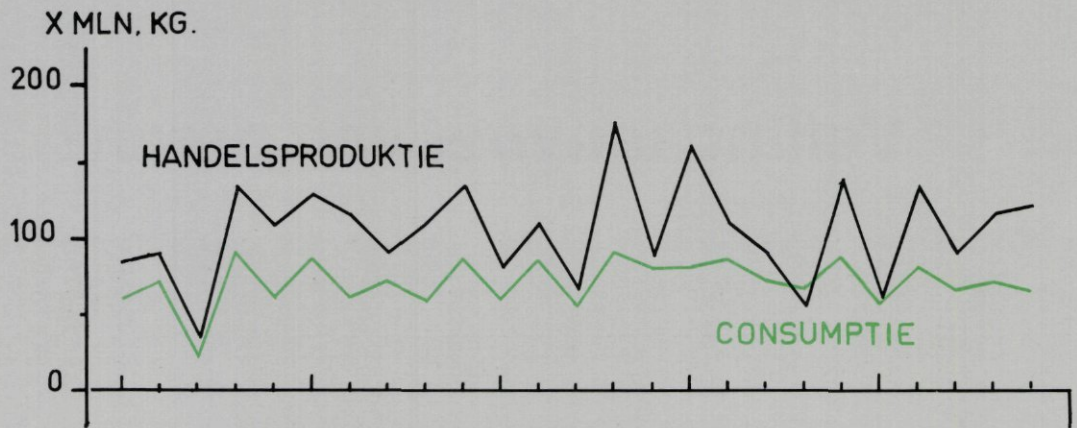

TABEL 35

Productie en afzet van verse peren

	HANDELS- PRODUKTIE	CON- SUMPTIE	INVOER	UITVOER	LEVERINGEN AAN DE INDUSTRIE	NIET VERKOCHTE HOEEVEELH. (incl.interv.)
	— x 1.000 KG —					
1955/56	95.212	61.298	1.344	26.189	8.895	174
1960/61	134.304	81.545	1.216	44.725	7.735	1.515
1965/66	79.063	57.455	5.684	22.350	4.730	212
1970/71	160.000	81.826	14.394	30.559	5.626	56.383
1975/76	61.000	55.708	22.388	25.210	1.279	1.191
1979/80	120.000	70.726	20.325	51.573	3.588	14.438

Productie en afzet van verse peren

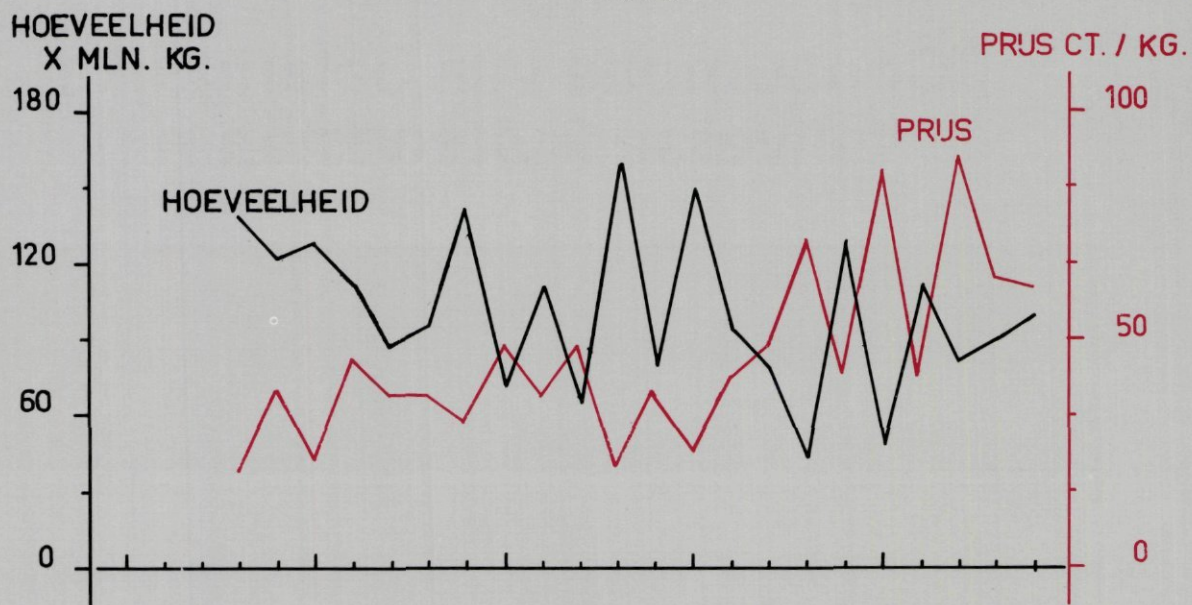
TABEL 36

Veilingaanvoer van peren

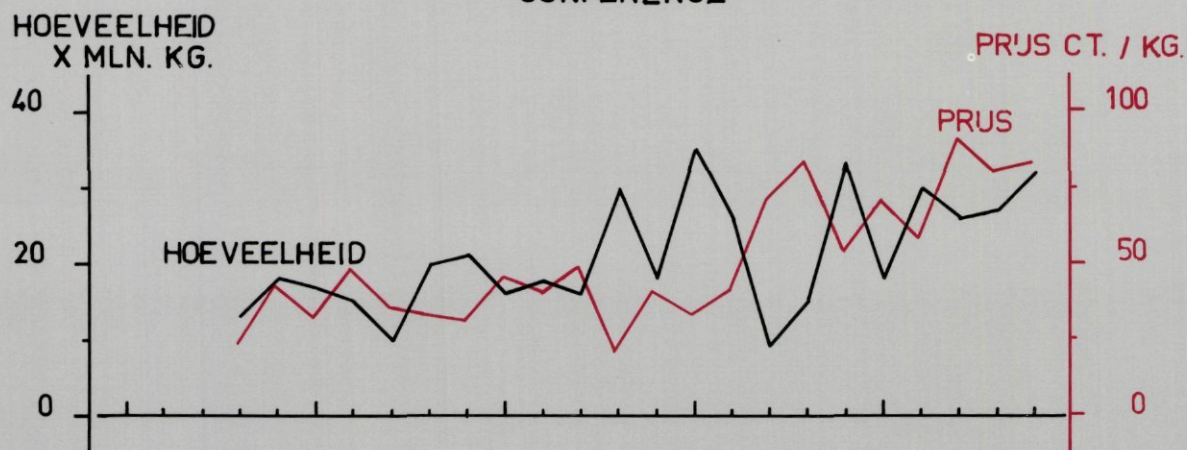
	T O T A A L		CONFERENCE		DOYENNÉ DU COMICE	
	hoeveelh. x 1000 KG	prijs in CT/KG	hoeveelh. x 1000 KG	prijs in CT/KG	hoeveelh. x 1000 KG	prijs in CT/KG
1955/56						
1960/61	127.897	25	17.310	30		
1965/66	75.127	49	16.594	46	3.133	94
1970/71	151.180	26	35.236	31	9.350	54
1975/76	53.788	83	18.278	73	4.653	126
1979/80	99.871	62	32.147	81	15.416	80

Veilingaanvoer van peren

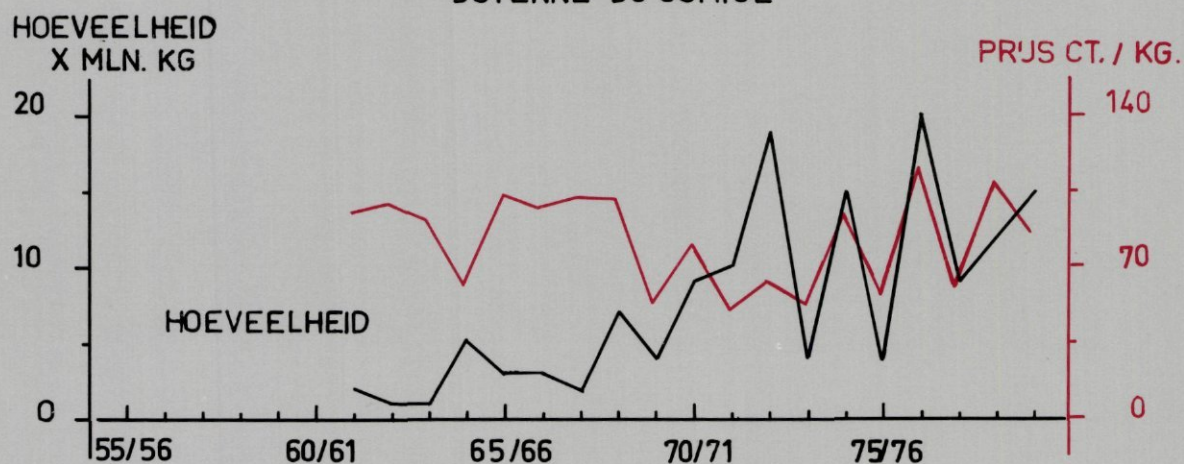
TOTA AL

CONFERENCE

DOYENNÉ DU COMICE

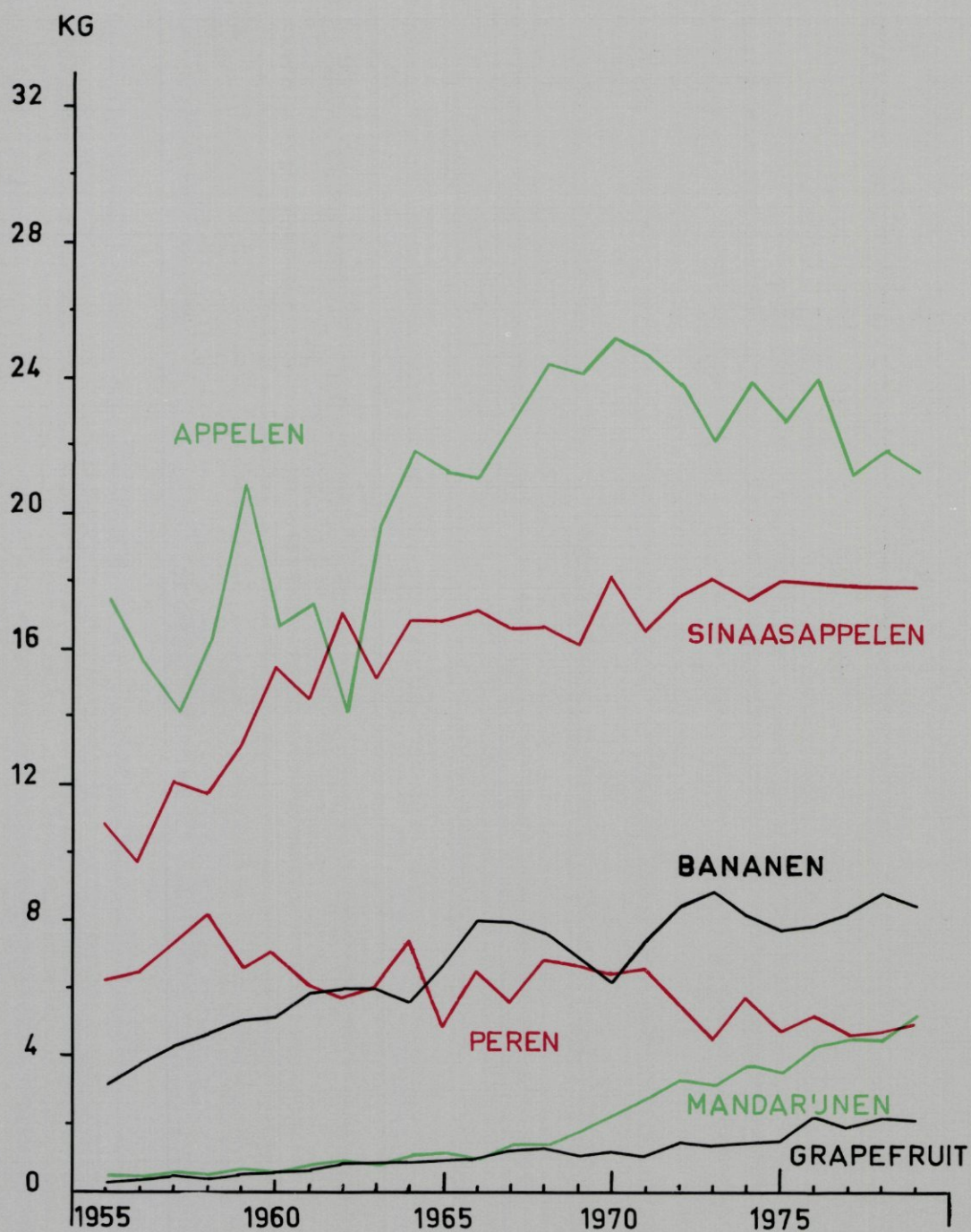
TABEL 37

Consumptie van belangrijke verse fruitsoorten

	A P P E L E N		P E R E N		B A N A N E N	
	TOTAAL in 1000 KG	per hfd. v/d bevolking in KG	TOTAAL in 1000 KG	per hfd. v/d bevolking in KG	TOTAAL in 1000 KG	per hfd. v/d bevolking in KG
1955	188.136	17,50	66.674	6,20	33.363	3,10
1960	191.198	16,65	80.271	6,99	59.450	5,18
1965	260.227	21,17	58.747	4,78	81.206	6,60
1970	328.504	25,20	81.766	6,27	80.114	6,14
1975	309.115	22,62	64.887	4,75	105.296	7,70
1979	297.107	21,16	68.804	4,90	118.264	8,42

	S I N A A S A P P E L E N		G R A P E F R U I T		M A N D A R I J N E N	
	TOTAAL in 1000 KG	per hfd. v/d bevolking in KG	TOTAAL in 1000 KG	per hfd. v/d bevolking in KG	TOTAAL in 1000 KG	per hfd. v/d bevolking in KG
1955	116.235	10,81	3.481	0,32	4.792	0,45
1960	178.095	15,50	6.345	0,55	5.950	0,52
1965	207.440	16,87	11.105	0,90	12.923	1,05
1970	237.035	18,18	14.887	1,14	30.438	2,33
1975	246.009	18,00	19.998	1,46	48.536	3,55
1979	250.798	17,87	29.128	2,08	72.279	5,15

Consumptie van belangrijke verse fruitsoorten
per hoofd van de bevolking in kg

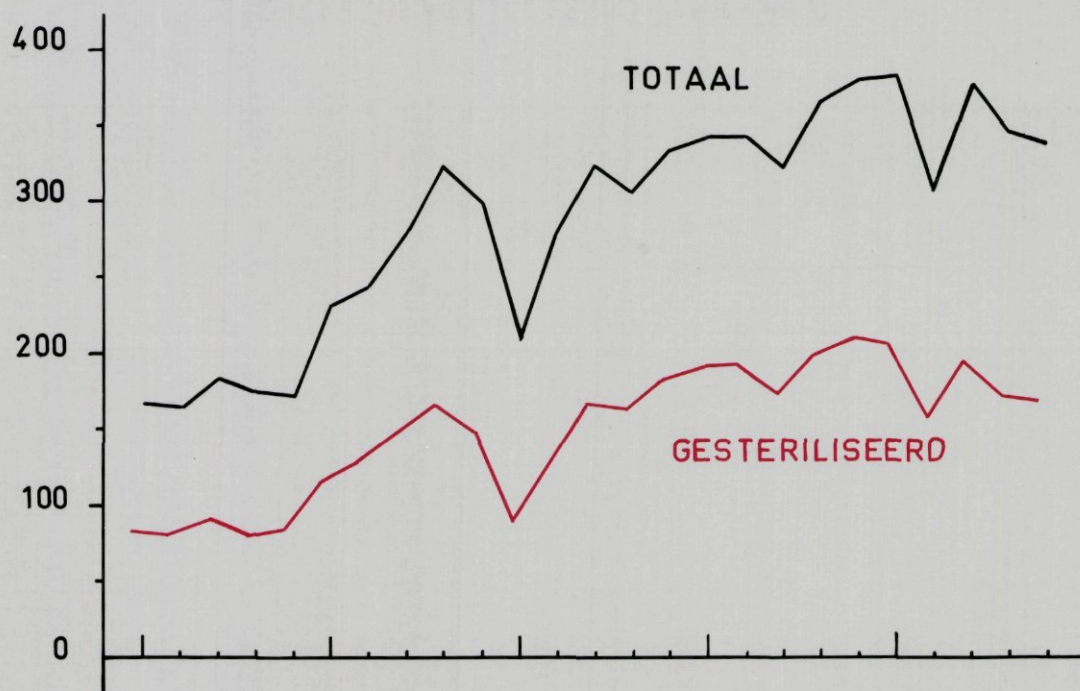
TABEL 38

**Verwerking van verse groenten
door de industrie**

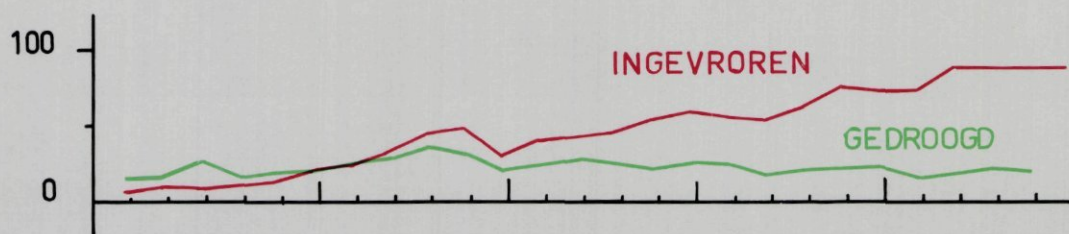
	TOTAAL	GESTERI- LISEERD	INGEVROREN	GEDROOGD	ZUURKOOL	GEZOUTEN, ANDERE DAN ZUURKOOL
	— IN MLN KG —					
1955	167.2	85.1	8.7	20.2	31.5	19.1
1960	234.2	117.7	23.1	26.5	40.0	21.8
1965	210.4	93.5	30.4	26.3	37.8	15.9
1970	343.8	192.3	60.7	30.9	37.0	13.2
1975	381.8	207.6	74.5	28.5	34.4	19.5
1980	312.6	160.8	82.5	22.6	27.9	4.7

Verwerking van verse groenten door de industrie

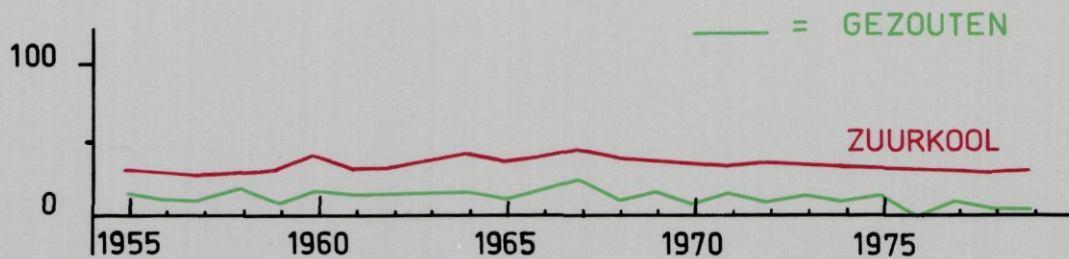
X MLN. KG.

X MLN. KG

X MLN. KG

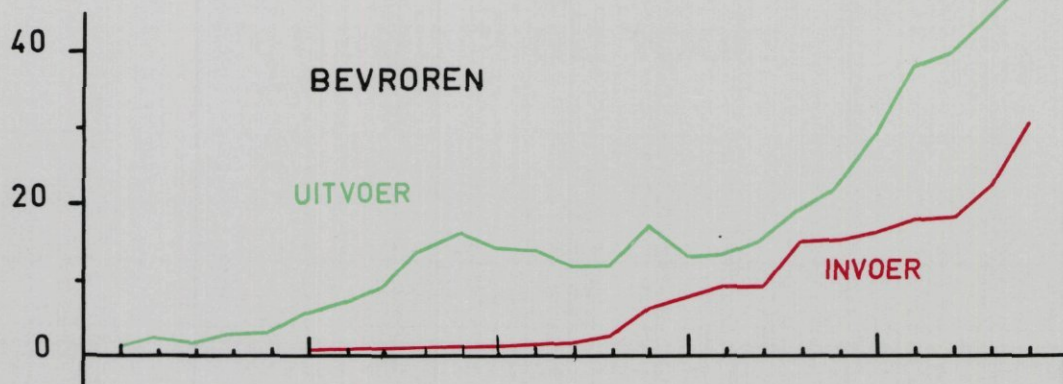
TABEL 39

In- en uitvoer van
verwerkte groenten

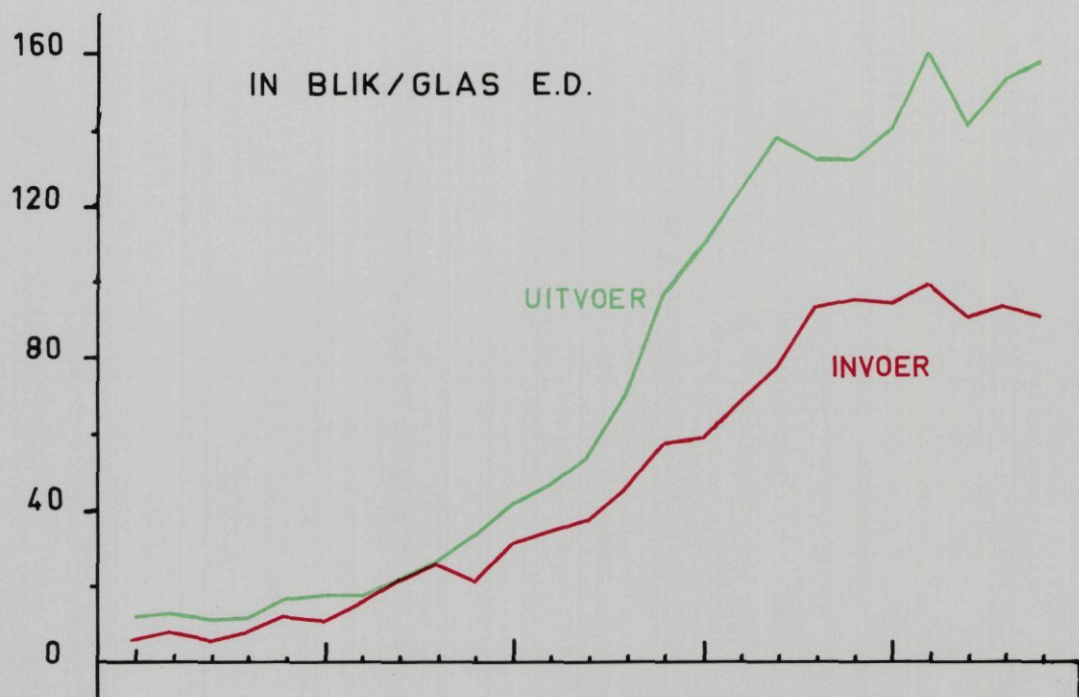
	BEVROREN		IN BLIK/GLAS E.D.		VOORLOPIG VERDUURZAAMD	
	INVOER	UITVOER	INVOER	UITVOER	INVOER	UITVOER
	— x 1.000 KG —					
1955	.	2.170	5.009	14.403	896	12.333
1960	224	6.547	10.111	19.085	541	19.132
1965	517	14.593	30.912	42.580	834	16.891
1970	7.477	13.702	58.422	110.379	533	15.221
1975	15.673	29.108	94.368	140.089	987	12.589
1980	25.955	45.143	83.839	163.773	2.300	12.657

In- en uitvoer van verwerkte groenten

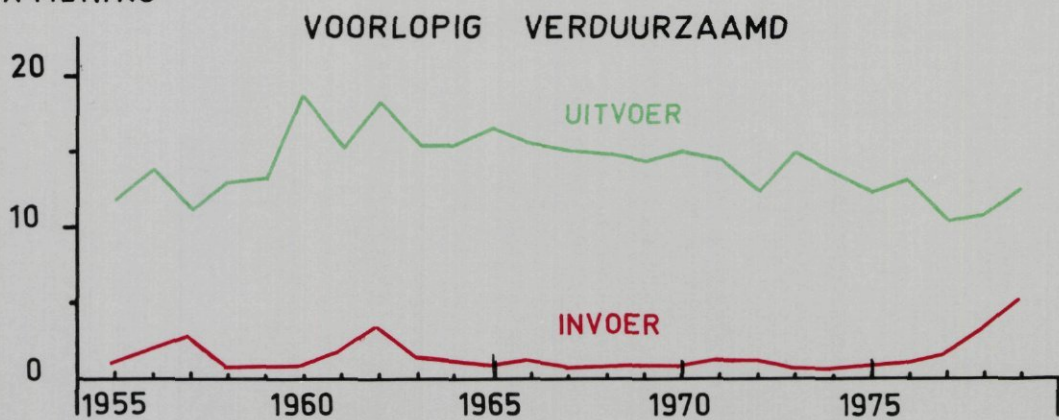
X MLN. KG

X MLN. KG

X MLN. KG

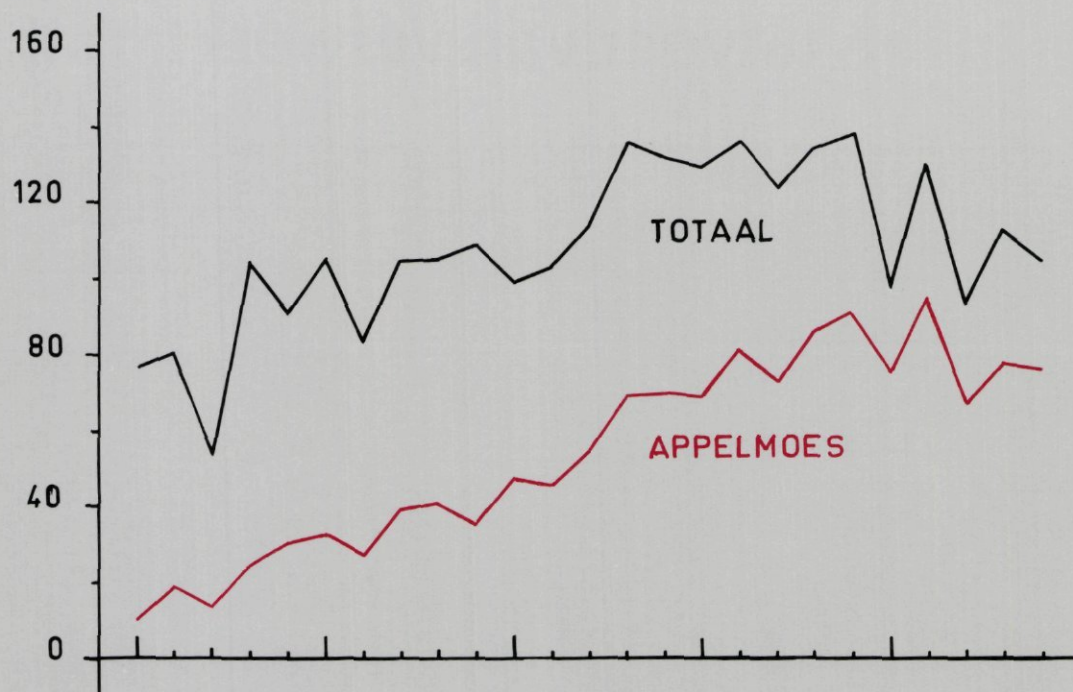
TABEL 40

**Verwerking van vers fruit
door de industrie**

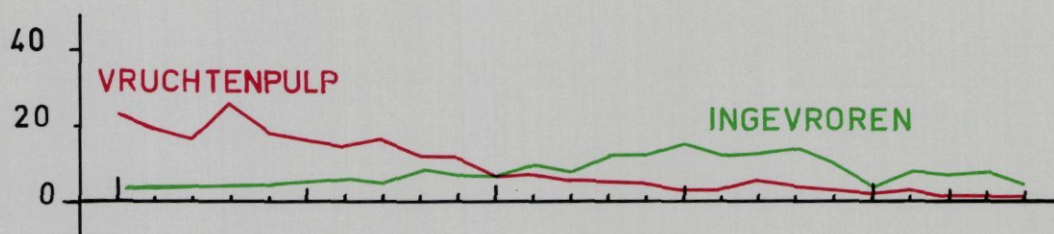
	TOTAAL	APPELMOES	VRUCHTEN- PULP	INGEVROREN	VRUCHTE- SAPPEN	VRUCHTEN IN BLIK, GLAS E.D.
	— IN MLN KG —					
1955	77.0	11.0	23.8	3.4	11.7	14.3
1960	105.3	33.5	17.2	4.6	19.2	18.1
1965	99.3	48.2	7.5	6.9	14.8	15.3
1970	129.6	69.7	3.2	16.0	17.4	16.3
1975	98.3	75.0	2.6	4.7	3.8	9.2
1980	111.9	79.4	1.1	8.2	3.9	12.7

Verwerking van vers fruit door de industrie

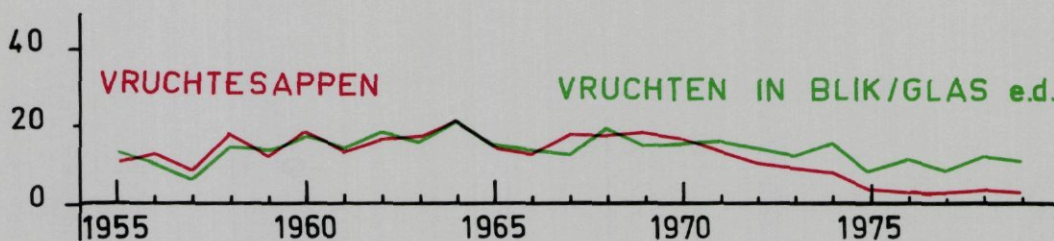
X MLN. KG

X MLN. KG

X MLN. KG

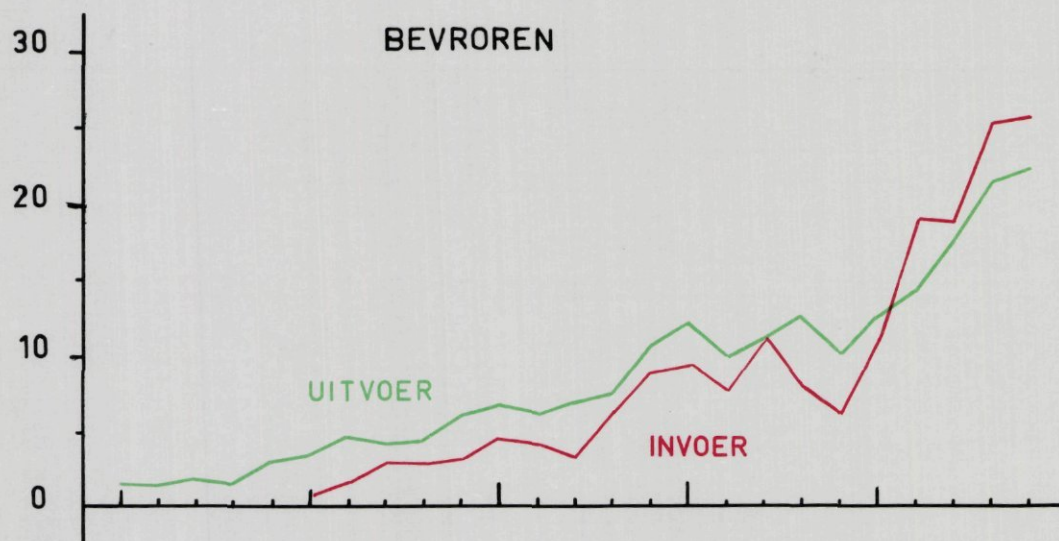
TABEL 41

In- en uitvoer van verwerkt fruit

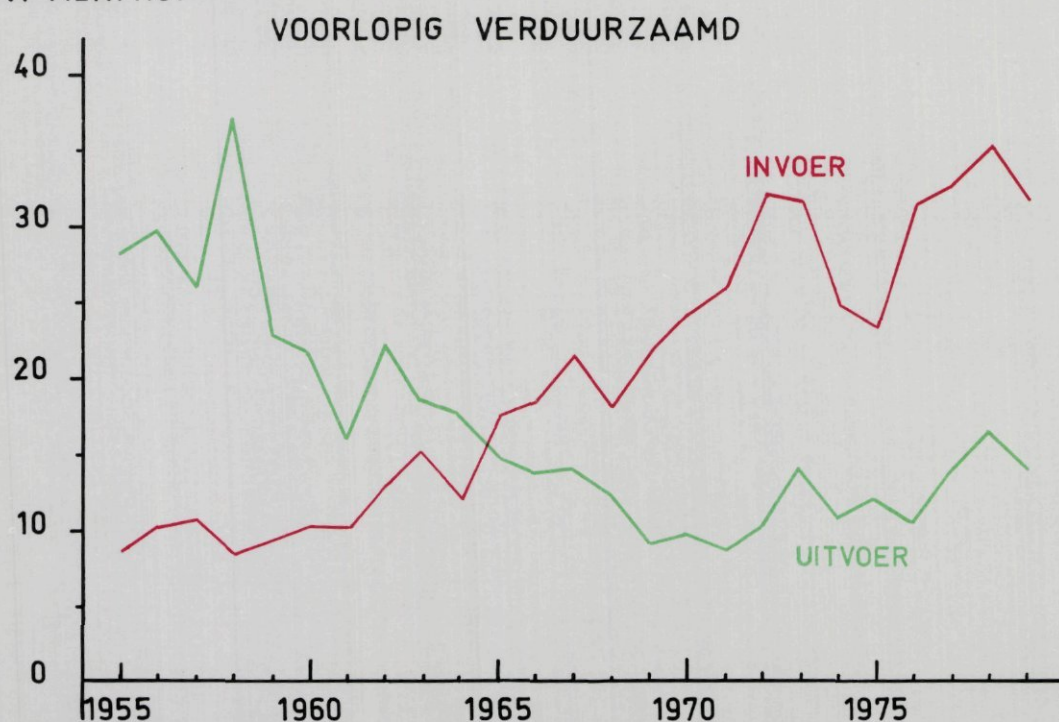
	BEVROREN		VOORLOPIG VERDUURZAAMD	
	INVOER	UITVOER	INVOER	UITVOER
	— x 1.000 KG —			
1955	.	2.259	8.987	28.773
1960	926	3.810	10.239	22.013
1965	4.627	7.137	17.744	15.312
1970	9.410	12.619	24.377	10.028
1975	11.653	12.859	23.360	12.628
1980	25.138	23.171	25.803	11.859

In- en uitvoer van verwerkt fruit

X MLN. KG.

X MLN. KG.

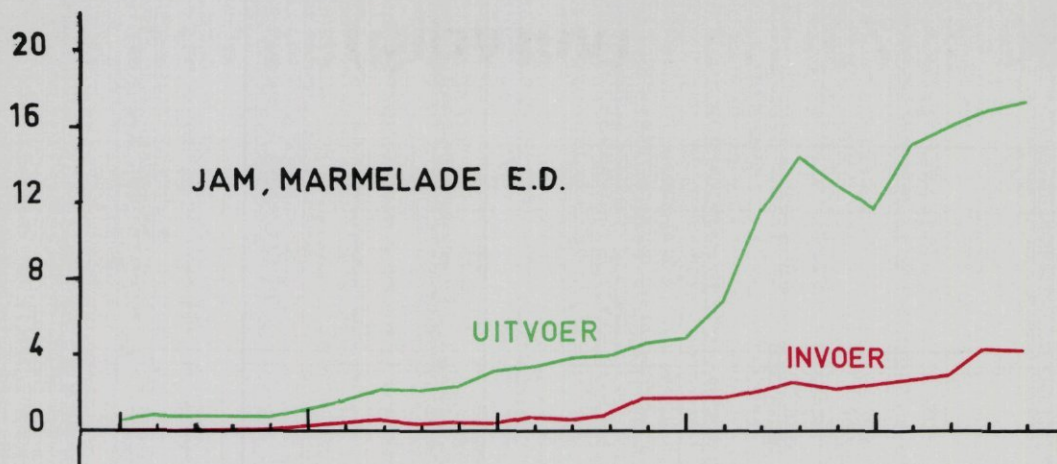
TABEL 42

In- en uitvoer van verwerkt fruit (vervolg)

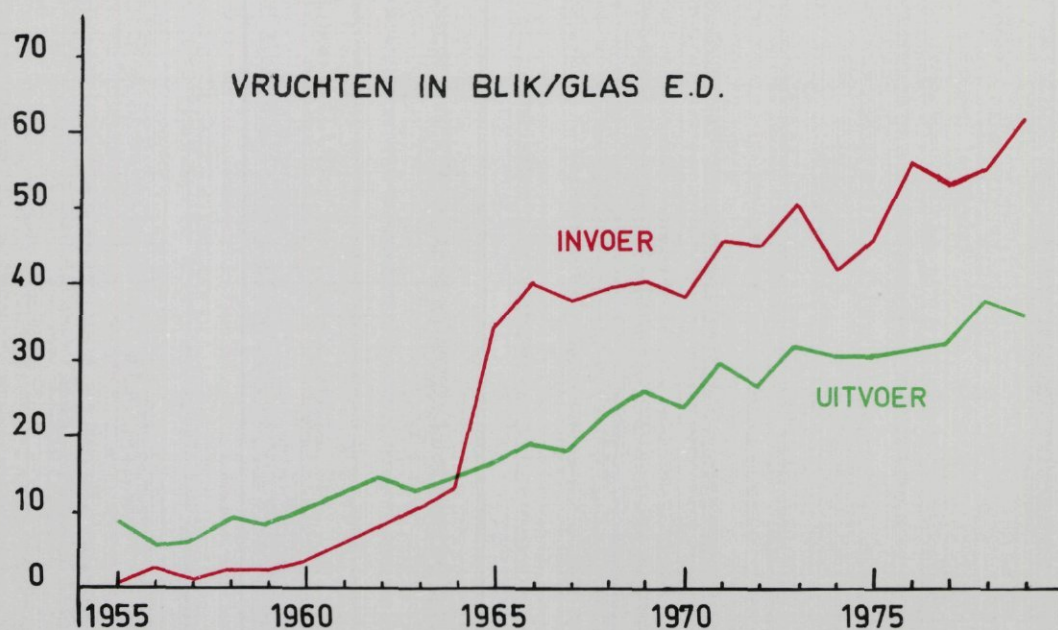
	JAM, MARMELADE E.D.		VRUCHTEN IN BLIK/GLAS E.D.	
	INVOER	UITVOER	INVOER	UITVOER
	— x 1.000 KG —			
1955	59	922	895	8.676
1960	331	1.348	3.990	10.013
1965	380	3.286	34.937	16.649
1970	1.638	4.980	38.687	23.906
1975	2.478	11.903	46.251	30.492
1980	5.108	16.663	60.909	38.943

In- en uitvoer van verwerkt fruit (vervolg)

X MLN. KG

X M L N. KG

TABEL 43

De zomers in de laatste honderd jaren (1880-1979) (in vier perioden van 25 jaren)

T E M P E R A T U U R						
PERIODE	ZEER KOUD	KOUD	NORMAAL	WARM	ZEER WARM	TOTAAL
	A A N T A L J A R E N					
1880-1904	0	7	9	9	0	25
1905-1929	2	8	10	4	1	25
1930-1954	0	1	11	12	1	25
1955-1979	3	5	11	4	2	25

N E E R S L A G						
PERIODE	ZEER NAT	NAT	NORMAAL	DROOG	ZEER DROOG	TOTAAL
	A A N T A L J A R E N					
1880-1904	2	7	9	3	4	25
1905-1929	3	3	13	4	2	25
1930-1954	2	7	10	5	1	25
1955-1979	5	8	5	4	3	25

Met "zomer" is bedoeld de klimatologische zomer, welke de maanden juni, juli en augustus omvat.

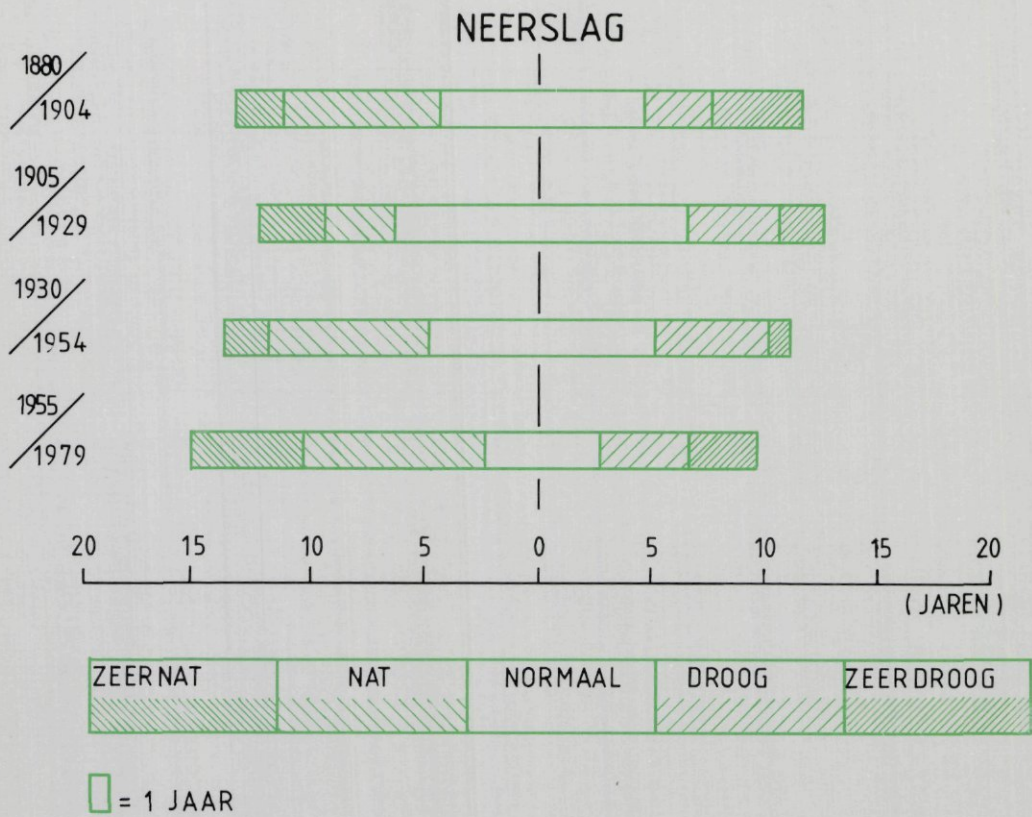
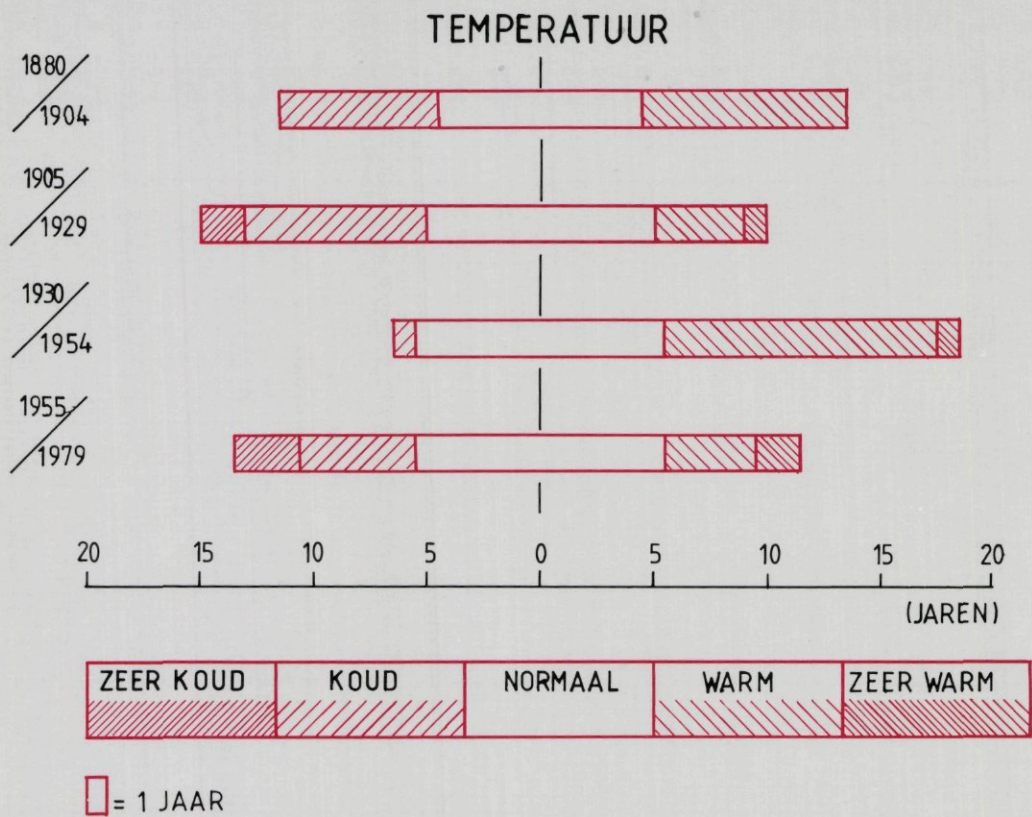
TEMPERATUUR:

zeer koud : gem. lager dan 14.8° C.
 koud : gem. 14.8° - 15.5° C.
 normaal : gem. 15.6° - 16.5° C.
 warm : gem. 16.6° - 17.3° C.
 zeer warm : gem. hoger dan 17.3° C.

NEERSLAG:

zeer nat : meer dan 275 mm
 nat : 235 - 275 mm
 normaal : 175 - 235 mm
 droog : 135 - 175 mm
 zeer droog : minder dan 135 mm

De zomers in de laatste honderd jaren (1880-1979)
(in vier perioden van 25 jaren)

TABEL 44

De winters in de laatste honderd jaren (1880-1979) (in vier perioden van 25 jaren)

T E M P E R A T U U R						
PERIODE	ZEER KOUD	KOUD	NORMAAL	ZACHT	ZEER ZACHT	TOTAAL
	A A N T A L J A R E N					
1880-1904	1	5	12	5	2	25
1905-1929	1	4	6	11	3	25
1930-1954	3	1	11	8	2	25
1955-1979	1	4	8	8	4	25

N E E R S L A G						
PERIODE	ZEER NAT	NAT	NORMAAL	DROOG	ZEER DROOG	TOTAAL
	A A N T A L J A R E N					
1880-1904	0	5	12	6	2	25
1905-1929	5	3	12	4	1	25
1930-1954	6	8	5	2	4	25
1955-1979	9	8	4	3	1	25

Met "winter" is bedoeld de klimatologische winter, welke de maanden december, januari en februari omvat.

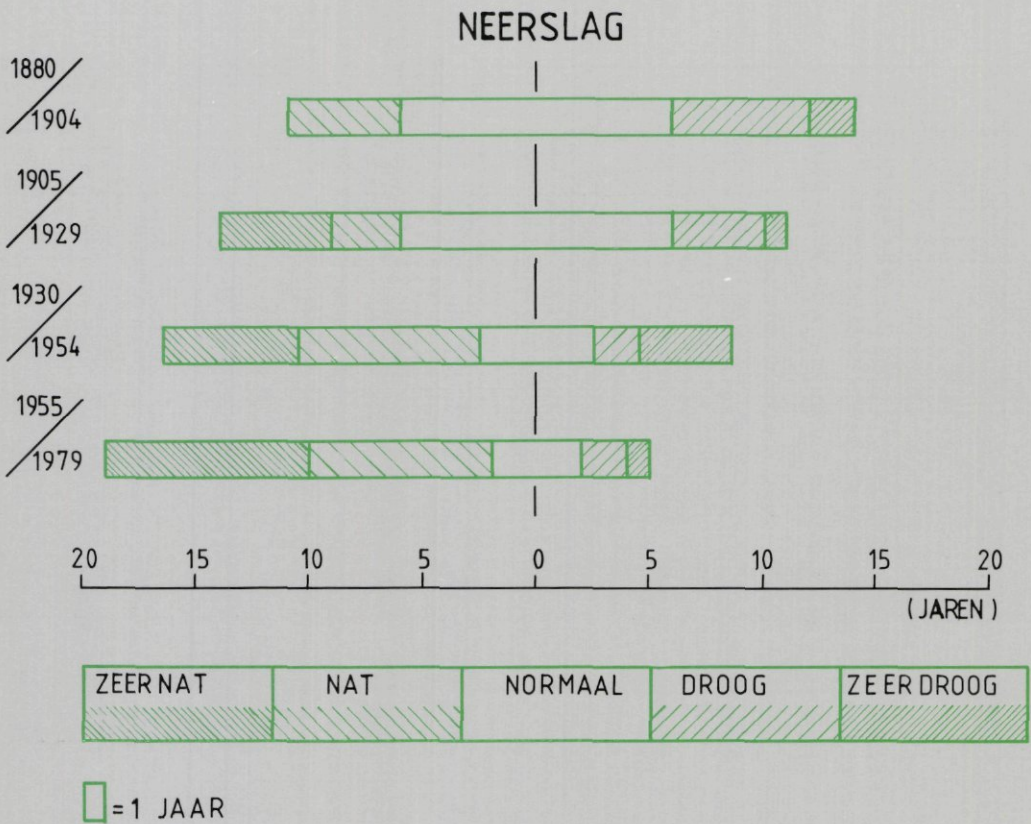
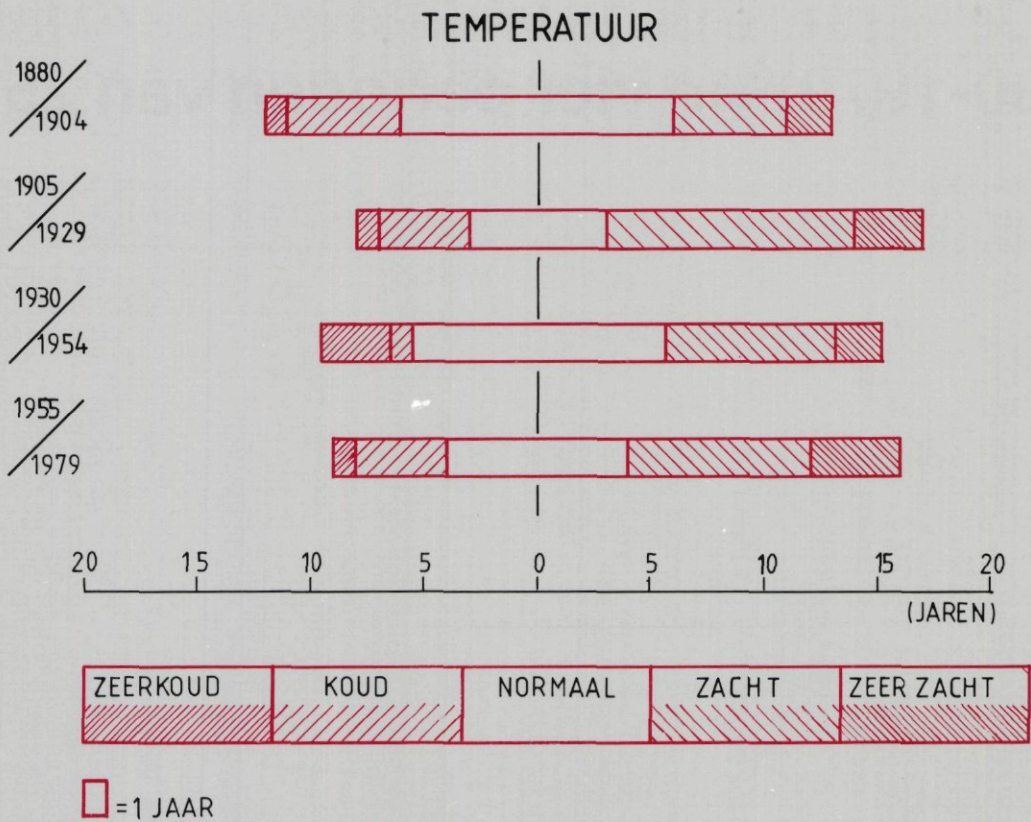
TEMPERATUUR:

zeer zacht : gem. hoger dan 4.0° C.
zacht : gem. 3.0° - 4.0° C.
normaal : gem. van 1.1° - 2.9° C.
koud : gem. 0.0° - 1.0° C.
zeer koud : gem. lager dan 0.0° C.

NEERSLAG:

zeer nat : meer dan 205 mm
nat : 175 - 205 mm
normaal : 125 - 175 mm
droog : 95 - 125 mm
zeer droog : minder dan 95 mm

De winters in de laatste honderd jaren (1880-1979)
(in vier perioden van 25 jaren)

TABEL 45

Aantal handelaren

G R O O T H A N D E L P E R 31/12						
	AANTAL GROOTHANDELAREN EN FRUITPACHTERS					
	1955	1960	1965	1970	1975	1979
Groothandelaren	2.668	2.463	2.345	2.225	1.875	1.623
Fruitpachters	1.929	1.896	1.654	1.197	817	533
GESPLITST NAAR GROOTHANDELSFUNKTIE						
			1966	1970	1975	1978
Exporthandel			351	313	334	343
Importhandel			75	112	115	134
Binnenlandse groothandel			1.240	1.072	899	829
Commissiehandel/Tussenpersonen			627	581	534	477

K L E I N H A N D E L P E R 31/12						
	AANTAL VERKOOPPUNTEN					
	1955	1960	1965	1970	1975	1980
Gespecialiseerde AGF-detailhandel	15.902	15.444	12.153	9.805	7.314	6.707
Overige levensmiddelen-detailhandel	.	.	.	.	4.024	3.758
Gespecialiseerde AGF-detailhandel in % van alle verkooppunten	.	.	.	.	64,5%	64,0%

Aantal handelaren

